

306771

34

A
KÜLFÖLDI MAGYAR INTÉZETEK
MŰKÖDÉSE ÉS A MAGAS MŰVELTSÉG
CÉLJÁT SZOLGÁLÓ ÖSZTÖNDÍJAK
AZ 1937—38. TANÉVBEN

AZ 1927. ÉVI XIII. T.-C. 7. §-A ALAPJÁN ELŐTERJESZTI
A MAGYAR KIRÁLYI VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTER

ÖSSZEÁLLÍTOTTA
AZ ORSZÁGOS
ÖSZTÖNDÍJTANÁCS

BUDAPEST, 1939

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

A
KÜLFÖLDI MAGYAR INTÉZETEK
MŰKÖDÉSE ÉS A MAGAS MŰVELTSÉG
CÉLJÁT SZOLGÁLÓ ÖSZTÖNDÍJAK
AZ 1937—38. TANÉVBEN

AZ 1927. ÉVI XIII. T.-C. 7. §-A ALAPJÁN ELŐTERJESZTI
A MAGYAR KIRÁLYI VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTER

ÖSSZEÁLLÍTOTTA
AZ ORSZÁGOS
ÖSZTÖNDÍJTANÁCS

BUDAPEST, 1939

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

NY. F. AKAD. KONV. TARA
Névszámla
1939. évi 3823. sz.

1937—38.

A magyar fiatalság legkiválóbbjainak külföldi továbbképzését és hazai tudományos kutatásainak támogatását szolgáló ösztöndíjakra fordítható összegek az 1937—38. tanévben is nagyon szűk keretek között mozogtak.

Különösen a *nyugateurópai* államokba szóló ösztöndíjak számának elenyésző volta éreztette káros hatását. Az állami költségvetésben megállapított tételek a legkiemelkedőbb pályázók kiküldésére sem voltak elegendők. Még a tudományos, művészi és szakszempontról legfontosabb igények is csak úgy voltak kielégíthetők, hogy a Magyar Nemzeti Bank és a Pénzüntezeti Központ ezidén is az Ösztöndíjtanács rendelkezésére bocsájtotta 5000, illetve 2000 pengős adományát. A magyar közgazdasági élet e két legfőbb intézményének nagylelkű sége az ösztöndíjúgy számára mai súlyos helyzetében felbecsülhetetlen értéket jelent és hálás köszönetre kötelezi a magyar kultúra minden munkását.

Hogy *Németország* felé való szellemi kapcsolataink kiépítése kedvezőbbben alakulhatott, ez csak annak köszönhető, hogy itt német részről is megértő jóakarattal segítik elő a magyar fiatalság németországi tanulmányútját. Az *Alexander von Humboldt Stiftung*nak a szellemi tudományok és a *Mitteuropäischer Wirtschaftstag* német csoportjának a praktikus szakok művelői részére juttatott ösztöndíjai nélkül alig lehetne csak kismértékben is kielégíteni a magyar ifjúságnak a német kulturális élet iránti érdeklődését, bár a legtöbb magyar állami ösztöndíj is Németországba szól, ahol a bécsi magyar történetkutató intézetén kívül két városban van Collegium Hungaricum (Bécsben és Berlinben). A német ösztöndíjkielégítési önzetlenségéről és magas szempontjairól tanúskodik az a tény, hogy német részről is a magyar Ösztöndíjtanácsot kérték fel javaslatlételre, ami a kiküldetésnél a rátermettség és érdemesség objektív szempontjainak érvényesülését biztosítja. Ezek mellett a Deutscher Akademischer Austauschdiensttel kötött csere-egyezmény további 6—7 kiküldetést tesz lehetővé, úgyhogy a székesfőváros 2 kollégiumi helyét is számítva, Németországban ötvennél több fiatal magyar szakember mélyítheti el tudását ösztöndíj segítségével.

Olaszországban a római magyar történeti intézet, a Collegium Hungaricum és a papi kollégium összesen 10 ösztöndíjast fogad be,

amihez a 6 olasz állami csereösztöndíj, egy székesfővárosi ösztöndíj és a páviai Collegio Borromeo csereösztöndíja járul. E 18 ösztöndíj azonban csak igen korlátolt mértékben elégíti ki azt a komoly követelményt, amely kivált a képzőművészetek, valamint a hittudományi és művészettörténeti szakok részéről olaszországi tanulmányutak lehetővé tétele iránt évről-évre fokozottabb mértékben érezhető. Az *olasz állam* részéről a csereakción túlmenőleg adott 10—12 „premio“ ösztöndíj túlnyomórészt csak olasz filológusok részére szól.

Még kevésbé elégíti ki a szükségletet a *Franciaországba* szóló, mindössze 5 magyar állami ösztöndíj, amin a francia köztársaság 12 ösztöndíjas helye is csak részben segít, mivel ezeket a francia részről adományozott ösztöndíjakat túlnyomórészt csak francia filológusok nyerhetik el.

Az egyetlen *svájci* ösztöndíj mellett még a baseli La Roche-alap tesz lehetővé egy további svájci kiküldetést, míg *Angliába* ezidén is csak magyar állami ösztöndíjasok voltak kiküldhetők (ezek is részben a fentebb említett adományok terhére).

Görögországi tanulmányok végzését a *Hariseion-alap* teszi lehetővé. A lengyel-, finn-, észt- és svédországi kiküldetések a Nemzeti Bank, illetve a Pénzügyeti Központ adományain kívül ezekkel az államokkal kötött csereegyezmények alapján váltak lehetségessé.

Ilyen, a newyorki *Institute of International Education*nal kötött egyezményen alapszik az amerikai csere-ösztöndíjasok kiküldetése is, ami inkább fiatalabb főiskolások amerikai tanulmányútját mozdítja elő, míg a haladottabb kutatók és szakemberek számára a *Rockefeller* és *Smith Jeremias-alapítványok* nagyértékű ösztöndíjai kerülnek kiosztásra.

Végül szerencsésen egészíti ki a tudományos jellegű kiküldetéseket a *M. kir. Külkereskedelmi Hivatal*, amidőn magasabb kereskedelmi továbbképzés céljából adományoz ösztöndíjakat olyan képzett magyar fiatal embereknek, akikben biztosítékot lát arra, hogy a magyar kereskedelmi életnek értékes tényezőivé fejlődhetnek.

A *belföldi* ösztöndíjakra fordítható összegek csekélyége kivált a fiatalság mai súlyos helyzetében nagy hátrány. Hiszen ma, amikor a legkiválóbbak is sokszor csak hosszú várakozás után tudnak a létminimumot alig elérő álláshoz jutni, ezeket az ösztöndíjakat, amelyeknek eredeti céljuk a tudományos kutatásra való ösztönzés lett volna, tekintet nélkül a jelöltek elhelyezkedésére, most nagyrészt olyanok foglalják el, akiknek ez az ösztöndíj pusztán megélhetésük biztosításához szükséges.

A jelentés felöleli mind a külföldi, mind a belföldi tudományos kutató ösztöndíjasokat. Utóbbiakkal a külföldi ösztöndíjasok után külön rész foglalkozik és az ösztöndíjasok betűrendes névsorában is külön szerepelnek. Jelentésünknek a külföldi ösztöndíjasokra vonatkozó része nagyrészt a kollégiumi igazgatók beszámolója alapján készült, amelyeket a lehetőséghez képest egységes szempontok szerint alakítottunk át. A belföldi ösztöndíjasokról szóló jelentés szaktanári

láttaozással ellátott egyéni beszámolójuk alapján állítottott össze. A külföldi ösztöndíjasokat a kiküldetési ország, a belföldieket a jelölő tudománykar, illetve főiskola szerint csoportosítottuk. Az egyes ösztöndíjasok neve után — esetleges statisztikai feldolgozások megkönnyítése érdekében — zárójelben jeleztük az illető születési évét, helyét és vallását is.

Az Országos Ösztöndíjtanács személyi összetételében az 1937—38. tanévben beállott változásokról már az előző évi jelentésben megemlékeztünk, amennyiben azok 1938. január 1-e előtt történtek. A tanév további folyamán *dr. gróf Teleki Pál*, a Külföldi Magyar Intézetek Kuratóriumának elnöke, vallás- és közoktatásügyi miniszterre ki-nevezetvéen, 1938. május 21-én a kuratóriumi elnökségről lemondott és így az Ösztöndíjtanácsnak is megszűnt hivatalból tagja lenni.

Tekintettel arra, hogy e jelentés csak a következő tanév folyamán jelenhetik meg és így az Ösztöndíjtanács tagjainak a függelékben közölt névsora is az 1939. január 1-i állapotot tünteti fel, már itt említhetjük meg az *1938—39. tanév* folyamán eddig az időpontig bekövetkezett változásokat is. Nevezetesen *dr. Kérészy Zoltán*, a pécsi jog- és államtudományi kar kiküldöttje nyugalomba vonulván, helyére a kar *dr. Bozóky Géza* egyetemi ny. r. tanárt küldötte ki az Ösztöndíjtanácsba.

Azon tanácstagokat, akiknek megbízatása 1938. december 31-én lejárt, az illetékes intézmények megint kiküldték, illetve az Ösztöndíjtanács intézőbizottságának javaslatára a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr újból meghívta az Ösztöndíjtanácsba. Csak *Rohringer Sándor* tanácstag helyébe küldötte ki a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem *Oltay Károly* ny. r. professzort, a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr pedig az iparművészeti helyre *Helbing Ferenc* helyett *Szablya-Frischauf Ferenc* iparművészeti iskolai igazgatót hívta meg.

1938 őszén súlyos veszteség érte az Ösztöndíjtanácsot *Szentgyörgyi István* szobrászművész elhúnytával, aki egyike volt a Tanács legtevékenyebb tagjainak. Emlékét az Ösztöndíjtanács mindenkor kegyelettel fogja őrizni. Helyére a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr *Sidló Ferenc* szobrászművészt, a Képzőművészeti Főiskola tanárát hívta meg az Ösztöndíjtanácsba.

Az intézőbizottságnak *Issekutz Béla* kiválásával megüresedett helyére az Országos Ösztöndíjtanácsnak 1938. évi február 26-án tartott teljes üléséből felterjesztett javaslata alapján a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr *dr. Szent-Györgyi Albert* tanácstagot hívta meg.

A Külföldi Magyar Intézetek Kuratóriuma, elnökének, *dr. gróf Teleki Pálnak* lemondása óta, *dr. Herzog József* alelnök vezetésével előző összetételében működik.

I. A BÉCSI ÉS RÓMAI TÖRTÉNETI INTÉZETEK.

Wien. VII. Museumstrasse 7. — Róma, Via Giulia 1.

Első helyen, mint eddig, most is arról a két történeti intézetről emlékezünk meg, amelyek ugyan az illető helyen levő külföldi magyar intézetekkel egy helyen vannak elhelyezve és velük szervezeti kapcsolatban állanak, de különleges céljuknak megfelelően önálló működési körben fejtik ki munkásságukat. Az intézeteknek azok a tagjai, akik hivatalos kiküldetésben hosszabb időt töltöttek az intézetek kötelékében, az ösztöndíjasokkal egy sorba vehetők. Ezeknek munkásságáról éppúgy emlékezünk meg jelentésünk, mint az ösztöndíjasokéről, míg az intézeteket igénybevevő többi kutatóról rövidebb felsorolást nyujt.

A Bécsi Gróf Klebelsberg Kuno Magyar Történetkutató Intézet ezidén is *dr. Miskolczi Gyula* egyetemi ny. r. tanár, a bécsi magyar kultúrintézetek főigazgatójának vezetése alatt folytatta munkásságát.

Az intézetnek az egész tanévre kiküldött *állandó belső tagjai*, illetve legalább három hónapig ott dolgozó változó belső tagjai, kik az ösztöndíjasokkal egy sorba vehetők, a következők voltak:

Fejér Ferenc (1907, Ivánháza, Trencsén m., ág. ev.), középiskolai tanárjelölt (Szekfű Gyula professzor), aki két ízben, július közepétől szeptember közepéig, majd december közepétől március közepéig részesült változó belső tagkénti kiküldetésben, így összesen öt hónapot töltött az intézetben. A bécsi állami levéltárban és a hadilevéltárban gyűjtött adatokat egy készülő Szemere Bertalan-monográfiához. Hazatérése után ezirányú kutatásainak egyes hazai levéltárakban való ki egészítésére még külön kapott 80 P összegű tanulmányi segélyt.

Dr. Lengyel Tamás (1913, Kisbác, Udvarhely m., ref.), okl. középiskolai tanár (Szekfű Gyula professzor), állandó belső tag október elejétől június végéig „A krími háború és a magyarság viszonyának feldolgozásával foglalkozott és Budapesten gyűjtött anyagát a bécsi állami levéltár és hadilevéltár vonatkozó iratanyagával egészítette ki. Kutatásai folyamán sikerült megállapítania a magyar forradalmi párt döntő jelentőségű befolyását a krími háborút megelőző európai eseményekre és megvilágítania azt a kérdést, hogy Ausztria miért volt kénytelen a háború folyamán semleges maradni. Az aktanyag alapján kiderült, hogy végeredményben a magyar forradalomtól való félelem állította Ausztriát a nyugati hatalmak mellé. Kutatásai

eredményét nagyobb tanulmányban, a bécsi Történetkutató Intézet Évkönyvében fogja közzétenni.

Dr. Kósa János (1914, Tornalja, Gömör m., róm. kat.), okl. középiskolai tanár (Szekfű Gyula professzor), állandó belső tag október közepétől február közepéig, a tanulmányi év első felében. A magyar szabadságharc utáni évek település-történetével foglalkozott és munkájához a bécsi állami levéltárban, az udvari kamarai levéltárban, a pénzügy-, belügy- és igazságügyi minisztériumok levéltáraiban gyűjtött anyagot. Levéltári kutatásait a tanulmányi év második felében mint a bécsi Collegium Hungaricum ösztöndíjasa folytatta. A pesti szerb Matica történetére vonatkozólag is gyűjtött anyagot az állami levéltárban.

Dr. Perényi József (1915, Budapest, róm. kat), középiskolai tanárjelölt (Szentpétery Imre professzor), állandó belső tag, március elejétől június végéig a tanulmányi év második felét töltötte az intézetben. Ezen idő alatt a bécsi egyetem kelet európai intézetében szláv településtörténeti tanulmányokkal foglalkozott és főleg a csehszlovák településtörténetnek a Felvidékre vonatkozó megállapításait igyekezett ellenőrizni. E részletkérdések alapul fognak szolgálni egy nagyobb tanulmányhoz, amely Magyarország szláv népességének a középkor folyamán való elhelyezkedését fogja tárgyalni, számarányukat megállapítani és magyarozatát adni azoknak az eltolódásoknak, amelyeket a török idők idéztek elő Magyarországon népesedési viszonyaiban. Egy speciális oklevéltani kérdés során, a XII. század végéről származó okleveleink prózai ritmusának eredetével is foglalkozott, s kimutatta a párizsi iskolák, illetve az orleansi tanulmányi központ hatását.

Strada Ferenc (1914, Miskolc, ref.), okl. középiskolai tanár (Domanovszky Sándor professzor), állandó belső tag a tanulmányi év második felében. A bécsi állami levéltárban folytatott kutatásai során Izdenczy József bécsi államtanácsosnak, a magyar ügyek állandó referensének politikai szerepével és a magyar kérdésekben elfoglalt álláspontjának vizsgálatával foglalkozott. Kiderült, hogy Izdenczy befolyása II. József uralkodása idején még meglehetősen csekély volt, s csak Ferenc alatt sikerült jelentősebb politikai befolyásra szert tennie. Közjogi felfogása homlokegyenes ellentétben állott a magyar rendi állásponttal. Ténykedéseit mindenben az uralkodó személyes érdeke irányította.

Három hónapnál rövidebb időt töltöttek az intézetben a következő **változó belső tagok**: *Dr. Fischer Endre* okl. középiskolai tanár az Augustus császár korabeli római állam szervezetének vizsgálatával kapcsolatban az egyetem jogi szemináriumában és a bécsi közkönyvtárakban a vonatkozó újabb irodalmat tanulmányozta át. — *Dr. Juhász Lajos* egyetemi gyakornok erdőtörténeti tanulmányait egészítette ki a bécsi hadilevéltárban őrzött térképanyag és a Magyarországon rendelkezésre nem álló folyóiratok révén. — *Orbán Dezső* soproni bencésrendi gimnáziumi tanár a bécsi hadilevéltár térképanyagát nézte át Győr vármegye településtörténetére és településföldrajzára való tekin-

tettel. — *Tóth András* középiskolai tanárjelölt az erdélyi románság XVIII. századi történetére vonatkozólag végzett kutatásokat a bécsi állami levéltárban.

Mint **vendégek** egy hónapnál rövidebb ideig tartózkodtak az intézetben: *Dr. Fétlich Nándor* egyetemi magántanár (Nagy Károly kardja), *dr. Gallus Sándor* múzeumi segédőr (a bécsi városi múzeum rómaikori anyaga), *dr. Horváth Henrik*, Budapest-főváros múzeumainak központi igazgatója (Rudolf Alt magyar vonatkozású művei), *dr. Kelényi B. Ottó* székesfővárosi könyvtáros (várostörténeti kutatások), *dr. Mályusz Elemér* egyetemi professzor (levéltári kutatások), *dr. Nagy Zoltán*, a Műemlékek Orsz. Bizottságának tisztviselője (Esztergom legrégebb városképei), *Velics Miklós* építőiparművész (iparművészeti tanulmányok).

Külföldi vendégtagok a tanév folyamán a következők voltak: Egy hónapnál hosszabb ideig: *dr. Backmann Reinhold* németbirodalmi tanügyi tanácsos, a Deutsche Notgemeinschaft kiküldöttje (Grillparzer-tanulmányok), *Massalski Miklós herceg* (egyháztörténeti tanulmányok), *dr. Wessely Kurt* innsbrucki levéltáros (Erdély újabbkori története). — Egy hónapnál rövidebb ideig: *Diggve Eynar* koppenhágai műegyetemi tanár (ókeresztény építészet), *dr. Schürer Oskar* müncheni egyetemi magántanár (Felső-Magyarország művészeti emlékei), *dr. Zinner Ernst*, a bambergi csillagvizsgáló intézet igazgatója (Regiomontanus ausztriai kapcsolatai).

A „**Fraknoi Vilmos**“ **Római Magyar Történeti Intézet** (Istituto Ungherese „Fraknoi“ di studi storici) a Palazzo Falconieriben elhelyezve, ebben az esztendőben is a római kollégiummal (Reale Accademia d'Ungheria) szervezeti kapcsolatban fejtette ki működését. Az intézetben a Magyar Tudományos Akadémia javaslata alapján a következők nyertek elhelyezést:

Dr. vitéz Nagy Zoltán (1908, Dombegyház, róm. kat.), művészettörténész, bölcsészdoktor, nemzeti múzeumi gyakornok a Műemlékek Országos Bizottságánál. Ösztöndíját elsősorban a római, de általában az olasz múzeumok, műemlékek és műemlékvédelem tanulmányozására fordította. Tanulmányutakat tett Nápolyba, Pompeibe, Paestumba, Palermóba, Monrealeba, Siracusába, Girgentibe, Cataniába, Tripolisba, Leptis Magnába, Sabrathába. Róma műemlékei és múzeumai mellett behatóan tanulmányozta az Ostiában folyó ásatásokat s a Róma környékén levő kisvárosok gyűjteményeit és műemlékeit. Két hetet töltött Firenzében, majd tanulmányi kirándulást tett Ravennába, Riminibe, Urbinóba, továbbá Velencébe, Bolognába, Milanóba, Torinóba és Genovába. Foglalkozott a Palazzo Falconieri, a Római Magyar Akadémia székházának művészettörténeti jelentőségével, s az első emeleti stukkóknak Borromini-szerzőségével kapcsolatban felmerült problémájával. A művészettörténeti és műemléki tanulmányok mellett érdekelte a modern olasz művészet, művészi élet és a műtörténeti tudományos szervezettség. Tanulmányi eredményeiről magyar folyóiratokban és

lapokban számolt be. A Római Egyetem Művészettörténeti Intézetében előadást tartott az újabb magyarországi ásatásoknak az olasz művészettel való kapcsolatairól, a Római Magyar Akadémia előadás-sorozatában pedig az esztergomi ásatásokról. Művészettörténeti és modern művészeti tanulmányainak kiegészítése céljából ösztöndíjas idejének leteltével háromhetes tanulmányútra Párizsba utazott, majd meglátogatta München és Bécs nevezetesebb múzeumait és műemlékeit.

Pásztor Lajos (1913, Budapest, róm. kat.), tanárjelölt Budapestről (Szekfű Gyula professzor), folytatta az előző évben megkezdett levéltári kutatásait a vatikáni levéltárban. Átnézte 1513-ig a Reg. Suppl., a Reg. Kat. és a Reg. Vat. köteteit s a magyar vonatkozású anyagot összegyűjtötte. Dolgozott a Biblioteca Vaticana, Casanatense, Gregoriana, Herziana, Alessandrina könyvtárakban s a német és francia intézetek könyvtáraiban. E munkája folyamán elsősorban a népi vallásos élettel s a renaissance és a vallás viszonyával foglalkozó irodalmat tanulmányozta. Foglalkozott az olasz történettudomány fejlődésével és jelenlegi helyzetével. Munkássága eredményeképpen befejezés előtt áll doktori értekezése: „A vallásos élet Magyarországon a Jagellók korában.“ Az év folyamán a „Regnum“ egyháztörténeti évkönyvben tanulmánya jelent meg „Temesvári Pelbárt és Laskai Osvát az egyházi és világi pályáról“ címmel.

II. BÉCSI COLLEGIUM HUNGARICUM.

Wien, VII. Museumstrasse 7.

AUSZTRIAI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Állami ösztöndíjasok:

Dr. Ecsedy-Bálint Imre (1914, Gyula, róm. kat.), jog- és államtudományi doktor, Budapestről (Gajzágó László professzor). Ösztöndíjas az első félévben. Beiratkozott a bécsi Konzuli Akadémiára s itt éppenúgy, mint a bécsi egyetemen is Verdross professzor intézetében és irányítása mellett főleg nemzetközi jogi kérdésekkel foglalkozott. Vizsgálódásokat folytatott a Peaceful Change témakörében, a nemzetközi jogi bírászkodással és a nemzetközi törvényhozással kapcsolatban a békés változtatások lehetőségeinek kérdései érdekelték. A konzuli akadémián megkezdett tanulmányait a második félévben a saját költségén folytatta, résztvett az akadémia repetitóriumain s az évet befejező vizsgákat kitüntetéses eredménnyel állotta meg.

Dr. Halász Márta (1905, Kispest, ref.), bölcsészettudományi doktor, Budapestről (Tuzson János professzor). Ösztöndíjas a II. félévben. A bécsi egyetemen Knoll professzor előadásait hallgatta s ugyan ezen professzor vezetése alatt álló egyetemi botanikus kertben és az egyetem botanikus intézetében algológiai tanulmányokat folytatott.

Laboratóriumi vizsgálódásait Geitler professzor irányította; a kitenyésztett algakultúrákról mikrofotográfiai felvételeket készített, florisztikai célból a különböző helyekről begyűjtött anyagból fixált és állandósított preparátumokat állított elő.

Becseyne Juhász Györgyi dr. (1912, Kolesmező, Zemplén m., gör. kat.), bölcsészdoktor, Budapestről (Alföldi András professzor). Ösztöndíjas az egész tanéven át. Bécs városának római múzeumában és a keletausztriai kisebb múzeumokban elszótan őrzött nyugatpannoniai terrasigillata-anyagot gyűjtötte össze, s ezen anyagról fénykép- és rajz-felvételeket készített egy nagyobb kiadvány számára, amelyet Erich Polaschek, a bécsi római múzeum vezetőjével, mint társszerzővel, a közel jövőben fog megjelentetni.

Dr. Kalmár Zoltán (1912, Budapest, róm. kat.), okl. középiskolai tanár, Budapestről (Pongrácz Sándor főigazgató). Ösztöndíjas a II. félév első felében. A bécsi természettudományi múzeum botanikai osztályán gombászati tanulmányokkal foglalkozott. Áttanulmányozta a Magyarországon hozzáférhetetlen szakirodalmat, betekintést nyert a gombák szakszerű begyűjtésének módjaiba és azokba a népművelési intézkedésekbe és tájékoztató törekvésekbe, amelyek a gombák megismerését szolgálják, végül tájékozódást szerzett a piacra került gomba hivatalos ellenőrzéséről, az esetleg előadódó mérgezési esetek kivizsgálásával és a felelősség kérdésének megállapításával kapcsolatos állami egészségügyi intézkedésekről.

Dr. Kósa János (1914, Tornalja, Gömör m., róm. kat.), okl. középiskolai tanár, Budapestről (Szekfű Gyula professzor). Ösztöndíjas a II. félévben. A tanév első felében, a Történetkutató Intézet tagjaként megkezdett levéltári kutatásait folytatta a bécsi állami levéltárakban és elkészítette a magyar szabadságharc utáni évek településtörténetét felölelő nagyobb tanulmányát, amely a Történetkutató Intézet Évkönyvében fog megjelenni.

Dr. Krámlí András (1910, Mezőhegyes, róm. kat.), bölcsészdoktor, egyetemi tanársegéd, Szegedről (Szent-Györgyi Albert professzor). Egész évre adományozott ösztöndíjából az első félév elejét Bécsben, a tanév további részét Berlinben töltötte. Organikus kémiai kutatásait a bécsi egyetemen Späth professzor vezetése alatt az egyetem kémiai intézetében folytatta, s itt főképen az úgynevezett harmala-alkaloidák alapvegyületének, a „harmin“ synthesisének megvalósítására törekedett. Az eredményekről a Lipszéban megjelenő Journal für Praktische Chemie című szakfolyóiratban számolt be.

Kristóf Margit (1912, Csanádpalota, róm. kat.), polgári iskolai tanárjelölt, díjtalan gyakornok a szegedi Tanárképző Főiskolán, Szegedről (Schmidt Henrik professzor). Ösztöndíjas az egész éven át. Mint a bécsi egyetem rendkívüli hallgatója, Nadler és Castle professzorok irányítása mellett a modern filológiai szemináriumban dolgozott. Készülő disszertációja (A német szentimentalizmus hatása a magyar lírai költészetre) révén behatóan foglalkozott a szentimentalizmus eredetével, angol és francia gyökereivel, a pietizmussal való

kapcsolatával, s a német szentimentális líra főbb képviselőivel. A bécsi Stadtschulrat engedélyével egy leánygimnáziumban és a Bécs-városi tanítóképző-intézetben hospitált, s ezekben főleg az idegen nyelvek tanításának érdekes, új módszerével ismerkedett meg.

Dr. Miháلكovics Szilárd (1908, Budapest, gör. kel.), orvosdoktor, egyetemi tanársegéd, Budapestről (Boros József professzor). Ösztöndíjas a második félévben, Bécsben az I. számú belgyógyászati klinikán Eppinger professzor vezetése alatt fermentológiai tanulmányokat folytatott. E téren végzett gyakorlati kísérletei laboratóriumi jellegűek voltak és három fermentum — a lipase, a diastase és a trypsin — újszerű, illetve módosított meghatározására irányultak. Kísérletei eredményét a Wiener Klinische Wochenschrift egyik legutóbbi számában foglalta össze. Kísérletei mellett a bécsi klinikák beteggyógyítási módszereit és adminisztrációját tanulmányozta.

Pongrácz Zoltán (1912, Diószeg, Pozsony m., román kat.), középiskolai énektanár, Budapestről (Kodály Zoltán professzor). Ösztöndíjas az egész éven át. Bécsben egyrészt karmesteri tanulmányait egészítette ki Nilius professzor vezetése mellett, másrészt hospitálások révén tanulmányozta az osztrák zenetanítást. A bécsi Nemzeti Könyvtár zenei osztályán anyagot gyűjtött a modern zenéről írandó könyve számára. Elméleti tanulmányai mellett Bécsben írta meg „Szimfónia vonószekarra“ című művét, amelyet a Budapest-Székesfővárosi Zenekar 1938 tavaszán a Pesti Vigadóban mutatott be.

Dr. Szarvas Pál (1910, Vác, román kat.), bölcsészdoktor, okl. középiskolai tanár, egyetemi tanársegéd, Budapestről (Gróh Gyula professzor). Ösztöndíjas az egész éven át. A bécsi egyetem kémiai intézetében Pauli professzor vezetése mellett elektrokémiával foglalkozott. Kísérletei a kolloid-reakciónak egy speciális esetére irányultak, midőn az ovalbumin és szeralbumin kölesönös védőhatására mutatott rá. Tanulmányozta a neutralizált gumiarabikum védőhatását a szeralbuminnal szemben. Kísérleti megfigyeléseit nagyobb tanulmányban foglalta össze, amely a Biochemische Zeitschrift 1938-i kötetében sajtó alatt van. A tanév utolsó hónapjaiban Mark professzor intézetében az elektroneltérítési kísérletek módszerét tanulmányozta és sajátította el.

Dr. Szelényi Tibor (1903, Budapest, román kat.), bölcsészdoktor, okl. vegyész-mérnök, műegyetemi tanársegéd-fővegyész, Budapestről (Lóczy Lajos professzor). Ösztöndíjas az I. félévben. A bécsi egyetemen a Haschek professzor vezetése alatt álló fizikai intézetben és a Pribram professzor vezetése alatt álló Radium-Institutban kőzetek és ásványok színképanalitikájával foglalkozott. Áttanulmányozta a Naturhistorisches Museum ásvány- és kőzettárát és a meteoritgyűjteménynek a saját munkakörébe vágó részeit. A Geologische Bundesanstalt vegyi laboratóriumának munkálataival és az osztrák Petroleum-Institut újfajta gázelemzési eljárásaival behatóan ismerkedett meg. Elkészítette „Mennyileges színképelemzés módszerei“ című dolgozatát, amely a Mérnök- és Építészegylet Közlönyében jelenik meg.

Szücs Margit (1914, Szentlőrinc, Baranya m., róm. kat.), középiskolai tanárjelölt (Koszó János professzor). Ösztöndíjas az egész éven át. A magyar biedermeierről készülő disszertációjához kultúrtörténeti és irodalomtörténeti anyagot gyűjtött a bécsi egyetemi és városi könyvtárban. A bécsi egyetemen Nadler és Castle professzorok irodalomtörténeti és Srbi professzor történeti előadásait hallgatta, tudományos érintkezésbe lépett Wilhelm Bietakkal, az ausztriai biedermeier-kutatás legérdemesebb képviselőjével és Reinhold Backmannal, aki Grillparzer összes műveinek kritikai kiadását rendezi sajtó alá. Németországi tanulmányútja folyamán az osztrák és német biedermeier kölcsönhatásaival ismerkedett meg.

Dr. Telegdi Zsigmond (1909, Enying, Veszprém m., izr.), bölcsész-doktor, Budapestről (Németh Gyula professzor). Ösztöndíjas az egész éven át. A XII. századi perzsa Achmed Tusi egyik munkáját vizsgálta át tüzetesen a Nationalbibliothek kéziratgyűjteményében abból a szempontból, hogy nem tartalmaz-e a magyarságra vonatkozó ismeretlen adatokat; kutatása azonban negatív eredménnyel járt. Kiegészítette a talmudi arameus iráni kölcsönszavak hangtanára vonatkozó korábbi munkáját és áttanulmányozta a régi magyar és török történet néhány fontos kútfőjét.

Dr. Vértés Olga (1914, Budapest, róm. kat.), bölcsész-doktor, okl. középiskolai tanár, Budapestről (Eckhardt Sándor professzor). Ösztöndíjas a II. félévben. Francia irodalomtörténeti tanulmányai kapcsán a XIII. Lajos-korabeli gúnyversekkel foglalkozott, amelyek részben a király, részben Mazarin ellen irányultak és a kor szellemének érdekes tanújelei. Kimutatta továbbá, hogy Chateaubriand *Les Natchez* című művének forrásául szolgáló adatokat szinte szó szerint Lepetit jezsuita misszionárius jelentéséből vette át. Áttanulmányozta francia irodalomtörténeti szempontból a bécsi közkönyvtárak kéziratanyagát.

A volt osztrák szövetséges állam esereösztöndíjasai:

Gál István (1912, Bonyhád, Tolna m., róm. kat.), középiskolai tanárjelölt, Budapestről (Thienemann Tivadar professzor). Osztrák állami esereösztöndíjas az egész éven át. A bécsi egyetemen Nadler és Srbi professzorok mellett összehasonlító európai irodalomtörténeti tanulmányokat folytatott. Az angol-magyar szellemi kapcsolatok felderítéséhez mindenképp a bécsi XVIII. századi angol irodalmi kultúrával igyekezett megismerkedni; tanulmányai aztán mind szélesebb mederbe terelődtek s az osztrák, majd a nagynémet újabb publicisztika részleges feldolgozásához vezettek. Kultúrpolitikai előadást tartott a Bécsi Magyar Akadémikusok Egyesületében és Pozsony magyar közönsége előtt a pozsonyi városháza előadótermében. Témája két részletkérdéséről rádióelőadást tartott a budapesti Stúdióban.

Dr. Kovács Mihály (1912, Debrecen, ref.), jogtudományi doktor, foglalkoztatott diplomás a debreceni egyetemen (Haendel Vilmos professzor). Osztrák állami esereösztöndíjas az egész éven át. Bécsben Merkl, illetőleg Triepel professzorok mellett politikai irodalmi tanul-

mányokat végzett. Vizsgálat tárgyává tette az 1934-es osztrák alkotmányt, annak államtani előzményeit, forrásait és a reá vonatkozó szövegmagyarázó munkákat (Adamovich, Ender, Merkl, Schuschnigg). Az Anschluss után figyelmét az új német alkotmány felé fordította, vizsgálta a párt és az állam közjogi helyzetét, a német népközösség elvét, a párttagozatokat, párhuzamot vont a Platon-féle állam és a Harmadik Birodalom közjogi berendezése között. A bécsi Reichspostban két magyar közjogi tárgyú cikket jelentetett meg („Ungarn, — Land der Stephanskroné“, „Die Majestätsrechte des ungarischen Reichsverwesers“).

Tanulmányi segélyként kedvezményes lakást nyerve, a tanév egész tartama alatt a Kollégiumban nyert elhelyezést: *Berend Ágnes* bölcsészethallgató, a bécsi egyetemen művészettörténelmi tanulmányokat folytatott, *Ferenc Anna* és *Spangenberg Ilona* énekesnők, énekleckéket vettek Wildbrunn kamaraénekesnőnél, *Pászti Pál* polgári-iskolai tanárjelölt, a bécsi egyetemen filológiai előadásokat hallgatott. — Egy szemeszteren keresztül kedvezményes lakást nyert a Kollégiumban: *Ambrus Erzsébet* bölcsészethallgató, Nadler professzor egyetemi szemináriumában dolgozott és a bécsi közkönyvtárakban gyűjtött anyagot készülő szakdolgozatához, *Pinkert Ilona* bölcsészethallgató, a bécsi egyetemen filológiai előadásokat hallgatott, *Szántó Irén* bölcsészethallgató, az egyetem művészettörténelmi szemináriumában készítette el doktori disszertációját, *Szűcs György* joghallgató, a bécsi egyetemen közjogi és jogtörténelmi előadásokat hallgatott.

Vendégtagokként dolgoztak, illetve folytattak speciális tanulmányokat a Kollégiumban egy hónapnál hosszabb ideig: *a)* magyar honosok: *dr. Ecsedy-Bálint Imre* (Konzuli Akadémia), ösztöndíjának lejártá után, *dr. Divald Kornél* orvos (a bécsi egyetem fül-, orr- és gégeklínikáján hospitált), *Lichtenberg Ferenc* orvostanhallgató (Hochschule für Welt-handel), *Szent-Tamási Alma* (énektanulmányok). — *b)* Külföldi honosok: *dr. Emich Isolde* gráci középiskolai tanárnő (összehasonlító nyelvészet), *Edward Heywood Peck* oxfordi egyetemi hallgató (kísérleti pszichológia).

III. BERLINI COLLEGIUM HUNGARICUM.

Berlin, N. W. 7. Dorotheenstrasse 2.

NÉMETORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Állami ösztöndíjasok:

Dr. Arató István (1913, Pozsony, ág. ev.), a jogtudományok sub auspiciis Gubernatoris doktora, államtudományi doktor, kir. bírósági joggyakornok, Budapestről (Gajzágó professzor), ösztöndíjas éve alatt egyrészt a német magánjog legújabb rendelkezéseinek Magyarországon

való alkalmazhatóságát, illetve a magyar közrend okából való esetleges kizárását vizsgálta nemzetközi magánjogi szempontból, másrészt a m. kir. igazságügyminisztérium megbízásából a külföldi állam, továbbá a területenkívüli és a személyes mentességet élvező személy belföldi bíróság előtt való perképeségének, illetve az ellenük belföldön vezethető végrehajtásnak a kérdését tette tanulmány tárgyává. Munkásságát főképp a berlini Kaiser Wilhelm-Institut für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrechtben végezte (Bruns professzor). Az ott végzett tanulmányait az Institut für ausländisches und internationales Privatrechtben és a lipesei Deutsche Büchereiben végzett rövidebb idejű kutatással egészítette ki. Az első félévben az egyetemen Bruns professzor nemzetközi jogi előadásait, a második félévben a Hochschule für Politik által rendezett Aufbauarbeit des nationalsozialistischen Deutschland előadássorozatot hallgatta. Résztvett a Bruns professzor által tartott nemzetközi jogi szeminárium összejövetelein, továbbá az Akademie für Deutsches Recht több munkaülésén is. Tanulmányozta a legújabb német magánjog azon rendelkezéseit, amelyeknek magyar bíróság előtt történő gyakorlati alkalmazására a nemzetközi magánjog lehetőséget nyújt. Összeállította a külföldi állam, illetve a területenkívüli és személyes mentességet élvező személy feletti joghatóságra vonatkozó német, francia, angol, olasz, belga és amerikai joggyakorlatot, továbbá foglalkozott mindkét kérdés általános elméletével is. Az összegyűjtött anyag feldolgozás alatt áll. Gyakorlati irányú tanulmányai során alkalma volt a német bíróságok, különösen a Reichsgericht működésével is megismerkedni. Tevékeny részt vett a berlini Bund Ungarischer Hochschüler munkásságában, amelynek pénztárosa volt. A m. kir. igazságügyminisztériumtól nyert rendkívüli szabadsága lehetővé tette németországi tartózkodásának az ösztöndíjas év letelte utáni meghosszabbítását és több tanulmányút megtételét is.

Dr. Hartnagel Sándor (1907, Bécs, róm. kat.), magyar-német szakos okleveles középiskolai tanár, Budapestről (Melich professzor), nyelvészeti tanulmányokat végzett, melyek elsősorban jelentéstani és fonétikai-fonológiai problémák vizsgálatára irányultak. A személynevek lélektanáról tavalyi munkássága folytatásaként a berlini könyvtárakban végzett anyaggyűjtést és német szakemberek, köztük Thurnwald professzor útmutatásai alapján összehasonlító módszerrel készült, összefoglaló tanulmányt dolgozott ki. Érdeklődése emellett a nyelvészetnek a pszichológiával, folklórral és szociológiával érintkező diszciplínáira irányult. Számos ismertetést írt — jórészt az Ungarische Jahrbücher számára — magyar, német, finn és francia nyelvudományi, statisztikai, stílustörténeti, nyelvhelyességi és vers-tani művekről. Schwyzer professzor szemináriumában az indogermanisztika modern kutató eljárását kísérte figyelemmel. A Magyar Intézetben Farkas professzor nyelvészeti szemináriumában három alkalommal olvasott fel nyelvtörténeti tárgyú dolgozatokat. Résztvett a Moeller van den Bruck-Archiv előadó és vitadélutánjain. A modern nyelvtanítás kérdéseit gyakorlati alapon is tanulmányozta. Magyar kulturális eseményekről több cikket írt, amelyek

berlini német lapokban jelentek meg. Az Institut für Lautforschungban a magyar hangfejlődés irányvonalairól s a mai magyar nyelv fonetikai sajátosságairól olvasott fel. Westermann professzor vezetésével fonetikai kísérleteket végzett s az Institut für Lautforschung számára magyar szöveget dolgozott ki, amit a magyar hangképzést bemutató egybeállítással együtt hanglemezevésre vesznek fel. Hangtani vizsgálódásait Westermann professzor az Institut für Lautforschung kiadványsorozatában kívánja megjelentetni.

Dr. Jaskó Sándor (1910, Besztercebánya, ág. ev.), okleveles középiskolai tanár, a budapesti egyetem földtani intézetének tanársegéde (Papp professzor), az első félévre kapott ösztöndíjat. A berlini egyetem geológiai intézetében Stille professzor vezetésével összehasonlító tanulmányokat folytatott és látogatta Dahlgrün magántanár „Baugrunduntersuchung“ című kollégiumát. Résztvett az egyetem geológiai intézetének referátum-sorozatán, mely ezidőben a magyarokat közelről érintő tárgykörrel Közép-Európa délkeleti részének modern tektonikai szintézisével foglalkozott. Itt ismertette a Kárpátok és az adriaparti hegláncok közti fiatalharmadkori medencerendszert. Az előadás a referátum-sorozat kiadásában fog megjelenni. A Preussische Geologische Landesanstaltban és az egyetemi könyvtárban a legújabb német szakirodalmat igyekezett megismerni. Számos szakgyűjteményt tekintett meg. A porosz állami földtani intézetben tanulmányozta az alkalmazott földtan gyakorlati eljárásaiba bevezetett újításokat. Geológiai tanulmányutakat végzett Berlin környékén, Rüdersdorfban, Caput Geltowban, a Harz bányáiban és Hannover környékén. Útjain fényképeket, rendszeres feljegyzéseket készített, több szép ásvány- és kőülepéldányt gyűjtött, melyekkel a budapesti egyetemi földtani intézet múzeumát gyarapította.

Kemény Péter (1914, Budapest, ág. ev.), ev. segédlelkész a pécsi egyetem soproni teológiai karáról (Jánossy professzor), tanulmányi évének feladata a szentségek teológiájának kutatása volt. Az anyag nagysága miatt az alapvető részek (exegetika és Luther részletes vizsgálata) után kizárólagosan az Úrvacsorattal foglalkozott. Ezek során részletesebben az Ige, az Ige és szentség viszonya és a teológiai antropológia foglalkoztatják. Utóbbi tárgykörből egy dolgozatát a Zeitschrift für Systematische Theologie elfogadta. Könyvtári tanulmányai mellett az egyetemi előadásokon is résztvett, a második félévben mint rendes hallgató — és főképen rendszeres — teológiai előadásokat hallgatott és ezirányban Wobbermin professzor szemináriumában többször referált. Tanulmányi kirándulásai során januárban Halléban és Lipésében tudományos megbeszéléseket folytatott, áprilisban pedig Brémában a Kommende Kirche konferenciáján vett részt. Tudományos munkássága mellett célul tűzte ki a német élet és annak egyházi vonatkozású megismerését, ezért résztvett a Politische Hochschule, valamint a Verwaltungsakademie előadásain. Egyházpolitikai és aktuális kérdéseket tárgyaló cikkeit (16) az Evangélikus Élet és a Protestáns Szemle hozta, szépirodalmi munkáit az Ifjú Évek és a Fiatalok

Országútján folyóiratok. Tudományos munkásságának eredménye feldolgozás alatt áll.

Kovács János (1915, Szombathely, róm. kat.), középiskolai tanárjelölt, Szegedről (Schmidt Henrik professzor), beiratkozott a berlini egyetem bölcsészeti karára és ilyen minőségben vett részt a germán intézet munkájában, az első félévben dr. Julius Petersen, a másodikban dr. Franz Koch vezetésével. Petersen professzor előadásából főképp a német színháztörténetre vonatkozólag merített anyagot, szemináriumában pedig Hebbel drámáival foglalkozott. E tanulmányok mellett fő érdeklődési területe a modern irodalom maradt és számos művön tanulmányozta a XIX. századvégi és XX. század eleji német irodalom jelenségeit, főként a regényirodalomban. A második félévben Koch professzornak a tizenkilencedik század német irodalmáról tartott előadását és Brinkmann professzornak az epikus költészet történetét tárgyaló kollégiumát hallgatta. Koch professzornak két szemináriumán vett részt, az egyiket referátummal is. Egész évben dolgozott „E. G. Kolbenheyer művészete“ című disszertációján, mely a jelenkori német irodalom egyik reprezentáns alakjának művészetét igyekszik elemezni, kiindulva a XX. századeleji általános szellemi helyzetből. Alkalma volt több tanintézet és az új Németország számos fontos intézményének megtekintésére (gyárak, munkatáborok, nyomdák). Berlini tartózkodása alatt állandó munkatársa volt egy hazai napilapnak, hol számos cikke jelent meg. Cikkét közölte a Volk im Werden című német folyóiratban is.

Dr. Krámlí András (1910, Mezőhegyes, róm. kat.), egyetemi tanársegéd, Szegedről (Szent-Györgyi professzor), a tanév elején a bécsi egyetem organikus kémiai intézetében dolgozott, majd január végétől kezdve a tanév végéig Berlinben a dahlemi gyógyszerészeti intézetben, C. Mannich professzor mellett folytatott tudományos vizsgálatokat a szintetikus alkaloid-kémia körében. Főképp a hydrált isochinolinbázisok kiindulási anyagát képező vegyületek szintézisét valósította meg és vizsgálta a még Bécsben megismert laboratóriumi mikromódszerek gyakorlati alkalmazhatóságát. Emellett ipari vonatkozású ismereteket szerzett az egyes gyárak felkeresésével és a különféle üzemi berendezések üzemkészen való megtekintésével, különösen a műanyagok és a közlelmezésre kerülő zsírok és fehérjék gyártása és feldolgozása szempontjából.

Dr. Németh Lajos (1908, Kunszentmiklós, ref.), orvosdoktor, budapesti egyetemi szemklinikai tanársegéd (Blaskovics László professzor), berlini ösztöndíjas a második félévben. A berlini egyetemi szemklinikán dolgozott W. Löhlein professzor vezetése alatt. 1938 márciusában résztvett a berlini orvosi továbbképző akadémia által szemorvosok részére rendezett internacionális továbbképző tanfolyamon. Ösztöndíjas féléve elején pár hétig a berlini Charitée örökléskórtani intézetében Curtius professzor vezetésével általános alkati tanulmányokat végzett. A szemklinika nagyobb beteganyagán sikerült a zöldhályog (glaukoma) alkati vonatkozásait megvilágítani. Vizsgálati eredményei „Glau-

kómások alkatáról“, illetve „Über die Konstitution der „Glaucom-kranken“ címmel az Orvosi Hetilapban, illetve a Klinische Monatsblätter für Augenheilkunde-ban megjelenés alatt állnak. A német szemészeti iskola által használt néhány fontos vizsgáló eljárásra hívja fel a figyelmet „Néhány újabb szemészeti vizsgáló eljárásról“ szóló cikkében, amely megjelenés alatt van a Budapesti Orvosi Újságban. Tanulmányútja végén meglátogatta a kölni, frankfurti, heidelbergi és müncheni szemklinikákat, megnézte Hamburgot és Helgoland szigetét.

Révész István (1915, Bezi, ág. ev.), segédlelkész (Wiezián professzor), ösztöndíjas a II. félévben. Tanulmányainak tárgya az őskereszttyén művészet és archeológia volt. A berlini egyetemen hallgatta Gerke, Pinder, Rodenwaldt és Witte professzorok előadásait, résztvett a kereszttyén archeológiai és vallástörténeti szemináriumok munkájában, ahol a theodosiusi renaissance művészetét és a kereszttyénség történetével párhuzamos római-görög vallások és filozófia történetét tanulmányozta. Egyetemi tanulmányain kívül a modern német egyházi művészetet irányító berlini Kunstdienst munkaterületéből a modern egyházi grafikára vonatkozó anyagot dolgozta fel és résztvett az egyesület tudományos kirándulásain. Júliusban a kereszttyén archeológiai szemináriummal nagyobb németországi tanulmányút keretében meglátogatta Bécs, München, Würzburg, Greglingen, Detwang, Stuppach, Maidbronn, Rothenburg, Augsburg, Nürnberg, Bamberg és Naumburg városokat és helységeket.

Dr. Szabó Zoltán (1908, Debrecen, ref.), sub auspiciis Gubernatoris bölesészdoktor, a szegedi Eötvös Kollégiumhoz beosztott gimnáziumi helyettes tanár (Fröhlich professzor), a berlini egyetem fizikokémiai intézetében folytatta gázreakció kinetikai vizsgálatait Bodenstein professzor vezetése mellett. Vizsgálta a magasfeszültségű ívben lefolyó kémiai reakciókat, különösen a nitrogénoxid képződését a termodinamikai és elektromos hatások szempontjából. Megvizsgálta a Hermans-féle diffúziós potenciál egyenlet érvényességének határait a Debye-Hückel elmélet alapján történt kibővítés után. Megállapította, hogy az általa megadott negyedik közelítésű diffúziós potenciál képlet a KCl és NaCl esetében igen magas koncentrációkig a kísérletekkel talált értékekkel egyező eredményt ad. Sajtó alá rendezte a nem izoterm galvánláncokról és a klórmonoxid bomlásáról végzett vizsgálatainak eredményeit. Ösztöndíjas éve alatt megjelent munkái: 1. „Über die elektromotorische Kraft von nicht-isothermen Salzsäure-Galvanoketten.“ (Zeitschrift für physikalische Chemie. A. 181., 169., 1938.) — 2. „Beginnt der Zerfall des Chlormonoxys als homogene bimolekulare Reaktion?“ (U. o. B. 39., 44., 1938.) — 3. „Über elektrolytische Thermo-ketten.“ (U. o. A. 182., 54., 1938.) — 4. „A diffúziós potenciál kiszámítása a Debye-Hückel-elmélet alapján.“ (Matematikai és Természet-tudományi Értesítő. LVII., 233., 1938.) Sajtó alatt állnak: 5. „A klórmonoxid termikus bomlásáról“ és 6. „A gázreakciók kinetikai vizsgálata.“

Dr. Szendi Balázs (1904, Tiszadob, ref.), a debreceni egyetem nőgyógyászati klinikájának tanársegéde (Kovács professzor), az első fél-évben, mint a berlini kollégium tagja, az ivari hormonokkal kapcsolatos kutatásokat végzett Wagner professzor mellett a Charitée női klinikán. Főleg azt vizsgálta, hogy a klimakterium korában az ivari működéseket szabályozó endokrin mirigyek közül melyik szenved zavart és milyen viszonyban vannak e zavarok a betegek panaszaival, továbbá hogyan lehet e panaszokat a ma rendelkezésünkre álló mirigykészítményekkel befolyásolni. Állatkísérletes vizsgálatainak egy részét az „Experimentelle Untersuchung über die Wirkung des HVH“ címen az Archiv für Gynäkologie közli. Ismereteit bővítette a nőgyógyászati gyakorlat terén is. A fentemlített klinikán résztvett a betegvizsgálatokon, kezeléseken és műtéteken, látogatta Gohrbandt professzor sebészeti osztályát, az Urban-klinikán dolgozott Ringleb mellett, a Sauerbruch professzor vezetése alatt álló sebészeti klinika urológiai osztályán és a Hedwig-kórház urológiai osztályán Heckenbach mellett résztvett a rendeléseken és műtéteken. A második félévre Angolországba kapott ösztöndíjat.

Dr. Török Béla (1914, Szeged, róm. kat.), jog- és államtudományi doktor, ügyvédjelölt, a szegedi egyetemről (Csekey professzor), tanulmányainak főtárgyát a német vezéri állam alkotmányjogának általános jogtani, jogösszehasonlító és tételesjogi tanulmányozása képezte. Különös tekintettel volt a magyar, német és angol alkotmányjogi fejlődés kapcsolataira. A német alkotmányjog tanulmányozása mellett foglalkozott különben az új német államelméletekkel is. Megvizsgálta ezenkívül, párhuzamosan e tárgykörrel, a német nemzeti szocializmus, a fasizmus és a bolsevizmus összefüggéseit is. E kérdés csoportirodalmát mind német mind nemzetközi vonatkozásban a porosz állami könyvtár és a Deutsche Hochschule für Politik intézeteiben dolgozta fel. Résztvett az utóbb nevezett főiskola egy tanfolyamán, valamint a téli szemeszterben, mint e főiskola vendéghallgatója látogatta az előadásokat. Fentiekkel kapcsolatban érintette a parlamentarizmus és demokrácia kérdését is. Foglalkozott ezenkívül az államformák problémájával, valamint az államtanban mutatkozó módszerválság lényegét is megkísérelte megismerni. Utóbbi tanulmányait az egyetemi könyvtáron kívül az Institut für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht könyvtáraiban végezte. Ösztöndíjas évének befejezésekor Münchenbe utazott, ahol továbbképzése érdekében Koellreutter professzorral keresett kapcsolatot. Két dolgozata jelenik meg a közeljövőben „Az új német alkotmányfejlődés“ és „Monarchia és köztársaság“ címen.

Dr. Udvarhelyi Béla (1913, Budapest, róm. kat.), jogi doktor, Budapestről, a Magyar Közigazgatástudományi intézet gyakornoka (Magyary professzor), az előző évben is Berlinben volt magyar állami ösztöndíjas a kollégiumban. Tanulmányainak főtárgya a hivatalos bürokrácia fejlődése a világháború után jogelméleti és praktikus szempontból, különös tekintettel a német hivatásos közzszolgálat legújabb állá-

sára. Ezirányú kutatásainak különös aktualitást adott az 1937. január 26-án megjelent új Deutsches Beamten-gesetz. E törvény alapos vizsgálata mellett a hivatásos közzolgálat történetére, képzésére és jelenkori fejlődésére vonatkozó német és nemzetközi irodalmat tanulmányozta át a porosz állami könyvtárban, az egyetemi könyvtárban, az egyetem jogtudományi intézetében, valamint az Institut für ausländisches öffentliches Recht, az Akademie für Deutsches Recht, a Verwaltungsgerichtshof és a Verwaltungsakademie szakgyűjteményeiben. Előző évben megkezdett gyakorlati megfigyeléseit az új közzolgálati törvény praktikus hatásait észlelendő hosszabb, beható helyszíni tanulmányokkal egészítette ki Berlinben, Kielben, Rostockban, Harzburgban, Greifswaldban, Stettinben, Danzigban, Königsbergben, Lipsében, Jénában, Hallében, Stuttgartban és Münchenben. Eddigi kutatásainak eredményét több magyar és német nyelven is megjelent szakcikkben foglalta össze. „A hivatásos közzolgálat fejlődésének irányai” című nagyobb monográfiáját csaknem teljesen elkészítette. Ezenkívül több kultúrpolitikai és közigazgatási cikket írt a Városok Lapjába.

Tanulmányi segélyben részesült:

Dr. Csik Ferenc (1913, Kaposvár, róm. kat.), klinikai gyakornok, Budapestről; január 15-től május 25-ig tartózkodott Berlinben, mialatt az Országos Ösztöndíjtanács előterjesztése alapján tanulmányi segélyként azokat a kedvezményeket élvezte a Collegium Hungaricumban, mint a többi ösztöndíjas. A Siebeck professzor vezetése alatt álló I. számú belklinikán dolgozott, s a reichssportfeldi testnevelési akadémiához tartozó orvosi intézetben mint gyakornok munkálkodott. Ez utóbbiban elektrokardiografiai és röntgen-kinografiai szívképeken vizsgálta az erős testi munka következtében létrejött változásokat. Bad-Nauheimban elektrokardiografiai kurzuson és a Deutsche Gesellschaft für Kreislaufforschung ezt követő ülésén vett részt. Az év márciusában a fajvédelemről tartott előadást a kollégiumban.

Ezenkívül *dr. Trócsányi László* előző tanévi ösztöndíjas kapott még ösztöndíjjal megkezdett protestáns egyházi tanulmányainak befejezésére 300 pengő összegű tanulmányi segélyt.

Törvényhatósági ösztöndíjasok:

Dr. Budó Ágoston (1914, Budapest, gör. kat.), okleveles középiskolai tanár, bölcsészettudományok doktora, Budapestről (Rybár professzor), a Székesfőváros ösztöndíjasa az egész tanéven át. Debye professzor vezetése alatt a Kaiser Wilhelm Institut für Physikben a magas frekvenciájú terekben fellépő dielektromos veszteségek kísérleti vizsgálatával foglalkozott; a vizsgálatok eredményét „Der Einfluss der Gestalt der Moleküle auf die Relaxationszeit” címen a Physikalische Zeitschrift közölte. Másik munkáján „Dielektrische Verluste bei Molekülen mit drehbaren Gruppen”, még dolgozik. Dr. Kovács Istvánnal közösen készített spektroszkópiai tárgyú munkája „Über die Triplet

— Singulettstörungen in Bandenspektren“ címen a Zeitschrift für Physikben jelent meg (109, 393, 1938). Megtekintett több fizikai kutatólaboratóriumot és fizikai műszerkiállítást.

Dr. Csilléry Béla (1915, Budapest, ref.), jogi doktor, állami okleveles zenetanár, Budapestről. A Székesfőváros ösztöndíjasa az egész tanéven át. Tanulmányait, mivel a múlt évben állami ösztöndíjas volt, már második éve folytatta Németországban. Három irányban fejtett ki munkásságot. 1. Hegedűmetodikai tanulmányokat folytatott Arthur Jahn professzornál, aki a Staatliche Akademische Hochschule für Musikkal együttműködő Seminar für Privat-Musiklehrer Erziehung keretében működő Geigemethodisches Seminar vezetője. Különösen a hegedűmetodikai problémákkal kapcsolatos legújabb biofizikai kutatások érdekelték. 2. Hegedűlési készségének, művészi adottságának továbbfejlesztésére Kulenkampff Georg professzor vezetése alatt dolgozott a fenti főiskolán. Különösen a német klasszikus szerzők, főleg Bach műveivel foglalkozott, azonban nem hanyagolta el a modernebb muzsikát sem. 3. Tüzetesen tanulmányozta a német zenei élet berendezéseit és szervezetét, különös tekintettel a nagyobb városok zenei berendezésére. Felvette a kapcsolatot a német zenei kamarával, amelynek, mint szólista, tagja is lett. Berlinből beutazta jóformán az egész birodalmat, útjának főbb állomásai Breslau, Dresden, Leipzig, Halle, München, Nürnberg, Frankfurt, Wiesbaden, Köln, Düsseldorf, Hamburg és Kassel voltak. A városi intézmények közül főleg a zenekarok és zeneiskolák, valamint a művészetpártolást célzó intézmények szervezetét tanulmányozta. Megfigyelte a fiatal művészek újabb bőkezű támogatásának módozatait. Mindezen tanulmányai nem akadályozták abban, hogy mint szólista ne szerepeljen és ebben a minőségben különösen a magyar szerzők propagálására törekedett. Németországon kívül bejárta Hollandiát és Dániát, Norvégiát, Svédországot. Két év alatt 29 fontosabb fellépése volt, ebből 21 Németországban. A következő évadra máris több országba szóló meghívása van.

Mint *vendégek* legalább egy hónapot töltöttek a kollégiumban: *dr. Buzinkay György, dr. Fülöp László, Nádas Rózsa, Neugebauer Kurt, dr. Oláh Akos, Pogány Ödön, dr. Répássy László, Sarkady László, Schiffer Dénes, 'Soldos László, Somogyi István és dr. Vidos Benedek Elemér.*

Az Alexander von Humboldt Stiftung ösztöndíjasai közül *Eckert Irma*, a Mitteleuropäischer Wirtschaftstag ösztöndíjasai közül pedig *Goll György, Majoros János, Papp László, Schmidt Jenő és Buócz Elemér* laktak legalább egy hónapig a kollégiumban, utóbbi az egész tanévet ott töltötte.

A Deutscher Akademischer Austauschdienst ösztöndíjasai:

(Az egyik helynek adományozása a sárospataki ref. teológiai akadémiaival kötött különleges megállapodáson alapszik.)

Dr. Dienes Éva (1914, Debrecen, ref.), magyar-német szakos okleveles középiskolai tanár, Debrecenből (Huss professzor), az Akademischer Austauschdienst ösztöndíjával töltött egy évet Németországban. Az első félévben Lipesében tartózkodott, a másodikban pedig a majnai Frankfurthban. Beiratkozott hallgatója volt az egyetemeknek s német irodalmi tanulmányokat folytatott. „A háború a Harmadik Birodalom regényirodalmában“ című tanulmánya kéziratban elkészült. Anyagot gyűjtött „Magyarország az 1871—1914 között megjelent német tankönyvekben“ című tanulmányához. Frankfurthban leánygimnáziumok látogatása kapcsán a német középiskolai oktatást is megismerte. Tanulmányutat tett Berlinbe, Közép-Németországba, a Rajna vidékére és Bajorországba.

Dr. Gyórfy Barnabás (1911, Szepesbéla, ref.), szegedi egyetemi díjtalan gyakornok német állami csereösztöndíjjal Berlin-Dahlemben folytatott növényteni kutatásokat. Az egyetem biológiai osztályán dolgozott Wettstein professzor mellett. A következő témakörökben dolgozott: 1. alga tiszta-kultúrák készítésének módszerei, heteroauxinhatás vizsgálatok kremosphaerán, 2. moha kultúrák készítése, moharegenerációs kísérletek, 3. polyploidok transzpirációjának összehasonlító vizsgálata, 4. polyploid-formák előállításáa colchicines kezeléssel és ezeknek cytológiai és genetikai feldolgozása. Ez utóbbi témakörből megjelent dolgozatai: „Durch Kolchizinbehandlung erzeugte polyploide Pflanzen“ (Naturwissenschaften, 1938, 26. Jahrg., Heft 33, S. 547) és „Die Herstellung eines fertilen, amphidiploiden Artbastardes *Hyoscyamus niger* × *H. albus* durch Behandlung mit Kolchizinlösungen“ (u. o.).

Hazagh Mihály (1915, Ókéske, Pest m., ref.), teológiai főiskolai hallgató, a sárospataki teológiai akadémiával kötött csereegyezmény alapján nyert ösztöndíjjal Tübingenben folytatott tanulmányokat. A harmadik évfolyamot végezte az egyetemen. Tanulmányainak tárgya a mai német rendszer, mint világnézeti irány vizsgálata volt, elvi alapvetésében és gyakorlati kivitelében. A nevelésre vonatkozó elvekkel és a nevelői tevékenységgel szorosan összefüggő gyakorlati teológián kívül filológiával is foglalkozott.

Dr. Horváth János (1910, Székelyudvarhely, ref.), egyetemi általános állattani intézeti fizetéstelen tanársegéd, Szegedről (Gelei professzor), fejlődéstani kutatásokat végzett Németországban csereösztöndíjjal. A berlini egyetem biológiai intézetében dolgozott M. Hartmann professzor vezetése mellett novembertől áprilisig. Kutatása kétirányú volt: egyrészt igyekezett elsajátítani az intézet előrehaladott véglénytenyésztési módszerét, másrészt a Ciliaták magdimorphismusának fiziológiájával foglalkozott. Kísérleti eredményeiről az Állattani Közleményekben számol be. Április elsejétől a hallei egyetemen dolgozott v. Buddenbrock professzor mellett, ahol összehasonlító fiziológiai gyakorlatot sajátított el.

Kerekes Sándor (1912, Balasagyarmat, róm. kat.), német-francia szakos okleveles középiskolai tanár, Budapestről (Thienemann pro-

fesszor), az Akademischer Austauschdienst ösztöndíjával január elejétől szeptember elejéig folytatott tanulmányokat Berlinben. Tanulmányozta a magyar irodalomtörténetírás kialakulásában nagyjelentőségű Rotarides Mihály Németországban maradt hagyatékát. A Magyar Intézet kéziratában folytatott kutatásainak eredménye az Ungarische Jahrbücher-ben jelenik meg. Ezen kutatásai mellett az egyetemen is hallgatott előadásokat s iskolákban tett látogatásai kapcsán a német közoktatásügyi viszonyokat és a birodalom nevelésügyi kérdéseit ismerte meg. A krössinseei vezetőképzőiskoláról a Nógrádi Hírlap áprilisi számában írt, a német munkaszolgálatot pedig az Ország Útja júliusi-augusztusi számában ismertette. Résztvett a Hochschule für Politik nyári tanfolyamán. Az 1938/39. tanévre az egri cisztercita rendi gimnáziumban nyert óraadó tanári alkalmazást.

Dr. Szőkefalvi Nagy Béla (1913, Kolozsvár, róm. kat.), okl. középiskolai tanár, sub auspiciis Gubernatoris bölcészdoktor, egyetemi matematikai intézeti díjtalan gyakornok, Szegedről (Riesz és Kérékjártó professzorok), Lipcsében folytatott tanulmányokat német csereösztöndíjjal. Beiratkozott hallgatója volt az egyetemnek, matematikai és elméleti fizikai előadásokat hallgatott, s „Charakterisierung der positiven Funktionen und Vektoren“ címmel szemináriumi előadást is tartott. B. L. van der Waerden, P. Koebe és E. Hopf professzorokkal állott személyes kapcsolatban, minthogy Berlinbe, Göttingába és Erlangenbe is tett látogatásokat. Az év folyamán megjelent dolgozatai: „Projektív sokszögekről és sokoldalakról“ (Matematikai és Természetudományi Értesítő, 57. kötet, 105—120. oldal), „Egy Bohr-féle tételről“ (u. o., 121—135. oldal), „On the set of positive functions in L_2 “ (Annals of Mathematics, Princeton, U. S. A., 39. kötet, 1—13. oldal), „Propriétés extrémales des séries de Fourier transformées par des suites absolument monotones“ (Comptes Rendus, 206. kötet, 808—811. oldal, bemutatott a párizsi Académie des Sciences 1938 március 7-i ülésén), „Sur des suites de facteurs multiplement monotones“ (u. o., 1342—1344. oldal, bemutatott u. o., a május 2-i ülésén), „Über gewisse Extremalfragen bei transformierten trigonometrischen Entwicklungen“ (Berichte der Mathematischen-Physischen Klasse der Sächsischen Akademie der Wissenschaften 90. kötetének 103—134. oldalán, bemutatott a Sächsische Akademie der Wissenschaften 1938 június 13-án tartott ülésén). Tanulmányi körutatót tett Németországban.

Zibolen Endre (1914, Budapest, róm. kat.), magyar-német szakos okleveles középiskolai tanár Budapestről (Thienemann professzor) szociálpedagógiai tanulmányokat folytatott Heidelbergben. Beiratkozott hallgatója volt az egyetemnek s résztvett Hellpach professzor társadalomlélektani gyakorlatán, amelynek keretében „Az újabb német kultúrbiológia irányairól“ és „A kultúrahordozó elemekről“ címen két előadást tartott, s beszámolt a finn-ugor népiségtudat történetéről és mai állásáról. Classen doktor pedagógiai gyakorlatán a munkaiskola mozgalmáról számolt be történeti és elméleti szempontból. Résztvett a

bádeni gimnázium tanítási gyakorlatain, ahol megfigyelés útján is gyűjtött anyagot a „Szociális érés az iskolában“ témájához. Június folyamán a freiburgi és tübingeni egyetemen hallgatott előadásokat, Berlinben pedig a Staatsbibliothekben gyűjtött anyagot.

Az Alexander von Humboldt Stiftung ösztöndíjasai:

Dr. Györgypál (Eckert) Irma (1912, Újvidék, róm. kat.), az Apponyi Kollégium volt tagja Szegedről (Moór professzor), másodsor kapott Humboldt-ösztöndíjat néprajzi tanulmányokra. Multévi kapcsolatai alapján 1937 szeptemberében H. Bellmann, a berlini Wort und Bildarchiv der deutschen Volkskunde vezetőjét, majd Thurnwald professzort, a berlini egyetem ny. r. tanárát hívta meg Kalcesára, akikkel a város és vidéke magyarságának településformáit és szociológiai problémáit tanulmányozta. Berlinben Thurnwald professzor szemináriumában ismertette a parasztasszony életszélletének átalakulását városi befolyás alatt. Spamer professzor szemináriumában Hajós község dalkincséről beszélt gyűjtései alapján, az egyetem néprajzi intézetében előadást tartott „Die Geschichte der Hajoser Tracht und ihre Umgestaltung“, a Néprajzi Múzeumban „Haus und Hausrat deutsch-ungarischer Dörfer auf dem südlichen Alföld“, majd a Moeller van Bruck Archivban „Die Bäuerin im Wandel der bauerlichen Kultur“ címen. A Gesellschaft für Deutsche Volkskunde előtt vetített képekkel és filmfelvételekkel ismertette Hajós községet. A Humboldt Clubban és a német Lyceum Clubban magyar népművészeti kiállítást rendezett és előadás keretében ismertette a magyar népviseleteket, majd a Levente csapat előtt tartott a magyar népviseletekről ismeretterjesztő előadást. Az év végén a berlini egyetemen bölcsészdoktori vizsgát tett „cum laude“ eredménnyel, néprajz, magyar nyelv és irodalom, összehasonlító néprajz tárgyából, „Hajós. Die Volkserzählung einer schwäbischen Sprachinsel in Ungarn“ című értekezése alapján. 1938 március 10-ike óta a goslari Nemzetközi Mezőgazdasági és Parasztiroda magyar osztályának vezetője. Itt kiállítást rendezett a magyar népi művészetek termékeiből és kidolgozta az osztály teljes munkatervét.

Kenez Sándor (1913, Diósgyőr, ref.), okleveles református lelkész, a sárospataki református teológiai akadémiáról (Ujszászi professzor), a Humboldt Alap ösztöndíjával folytatott tanulmányokat Berlinben. Mint az egyetem hallgatója szeminárium dolgozatot készített „Kierkegaards Wirkung auf die Theologie nach dem Weltkrieg“ címen Gruehn professzorhoz. Wobbermin professzor szisztematikai szemináriumában „Die Krisis der Theologie“ címen tartott előadást. Elkészítette „Kierkegaard és a világháború utáni teológia“ című teológiai doktori értekezését. A Magyar Református Egyházak Egyetemes Konventje megbízásából a berlini magyar királyi főkonzulátus segítségével összeírta a Berlinben élő református magyarokat, köztük lelkigondozói munkát végzett, a Collegium Hungaricumban két istentiszteletet, egy gyülekezeti és egy magán úrvaesoraosztást tartott.

Rézler Ilona (1912, Miskolc, róm. kat.) magyar-német szakos okleveles középiskolai tanár, Budapestről (Kornis professzor), Berlinben folytatott tanulmányokat a Humboldt Alap ösztöndíjával. „Die literarisch tätige Frau in der 2. Hälfte des 19. Jahrhunderts“ című doktori disszertációján dolgozott. Beiratkozott hallgatója volt az egyetemnek, s több szemináriumi előadást tartott Franz Koch és Farkas Gyula professzoroknál. Tanulmányi kirándulások kapcsán gyárakat, szociális berendezéseket és munkatáborokat tekintett meg. A modern német pedagógiai módszerek tanulmányozására több iskolát volt alkalma meglátogatnia.

Simonyi Margit (1909, Budapest, róm. kat.), német-francia szakos okleveles középiskolai tanár, Pécsről (Koszó professzor), filmtanulmányokat folytatott Németországban a Humboldt Alap ösztöndíjával. Rendes hallgatója volt a berlini egyetemnek, ahol filmesztétikai és filmpropaganda tanulmányokat folytatott. Megismerkedett a Reichsfilmkammer szervezetével, résztvett a tanév folyamán tartott filmkongresszuson is. A Reichsstelle für Unterrichtsfilm szervezeténél az oktatófilmet tanulmányozta s engedélyt kapott iskolák látogatására, ahol az oktatófilm gyakorlati alkalmazását tanulmányozhatta. A Film- und Bildamt intézményénél Günther igazgató vezetése mellett készítette disszertációját, s keskenyfilmkezelési képesítést nyert. Résztvett a Lehrgang für Bilderstellenleiter und für Schulräte tanfolyamán is.

A Mitteleuropäischer Wirtschaftstag ösztöndíjasai:

Budinszky Tibor (1912, Ludány, Nógrád m., róm. kat.), a Magyar Wagon- és Gépgyár mérnöke Győrött az 1937/38. tanévre is Wirtschaftstag-ösztöndíjban részesült 1937 november 1-től december 31-ig. Folytatta az aacheni főiskolán Piwewarsky professzor vezetése mellett disszertációja elkészítését, amelyben az öntöttvas kristályosodásával, közelebbről a grafit, illetőleg cementit kiválásával foglalkozott.

Dr. tarnói Bucez Elemér (1913, Temesvár, róm. kat.), államtudományi doktor, Szegedről (Surányi Unger professzor), Wirtschaftstag-ösztöndíjat élvezett az 1937/38. tanévben Berlinben. A Friedrich Wilhelm-egyetemen rendes, a Hochschule für Politikon pedig vendéghallgató volt. A Harmadik Birodalom gazdaságpolitikájának általános vázlatán dolgozott. Gottl-Ottlilienfeld professzor szemináriumában működött s „Der technische Fortschritt hinsichts des Lebensraums“ címen referátumot készített. „Németország gazdasági újjászervezése“ és „A magyarországi kommunizmus és az ellenforradalom“ címen előadásokat tartott. „A Harmadik Birodalom gazdaságpolitikája“ és „A német gyarmati kérdés“ című közleményeit szaklapok számára készítette, s ezenkívül több apró cikke jelent meg napilapokban. Gyakorlati ismereteinek bővítésére számos gyárat, gyártelepet, szociális és sportintézményt tekintett meg. Mint a Humboldt- és a Moehler-klubok tagja számos politikai és gazdasági előadáson vett részt, a „Bund Ungarischer Hochschüler 1842“ egyesületnek elnöke lett. Az 1938/39. tanévre is elnyerte a Mitteleuropäischer Wirtschaftstag ösztöndíját.

Dr. Csajághy (Danez) Márta (1904, Budapest, ref.), ideg- és elme-
gyógyászati klinikai tanársegéd, Szegedről (Miskolczy professzor),
Breslauban dolgozott Foerster professzor mellett a Wenzel-Hancke
Krankenhaus ideg- és neurológiai osztályán. Szervi idegbetegségek
tünettanát tanulmányozta, s a különböző idegbetegségek differential-
diagnosisa és az agydaganatok lokalizálása terén szerzett új tapasztala-
latokat. Röntgen-tanulmányokat az Allerheiliger Hospital központi
Röntgen-intézeténél és Foerster professzor laboratóriumában Anders
doktor vezetése mellett folytatott. Június folyamán a Lange pro-
fesszor vezetése alatt álló elmeclinicát látogatta, ahol az örökléskuta-
tási intézetben az elmebetegségek öröklési menetének tanulmányozá-
sával foglalkozott. Látogatta még a Heil-und Pflege-Anstalt für Geis-
tes- und Nervenkranken és a St. George-kórház és a leubusi Provin-
zial Heil- und Pflegeanstalt für Geisteskranken betegosztályait is.
Elméleti munkásságaként agydaganatok szövettani metszeteit vizs-
gálta át Gagel professzor útmutatásai mellett. Önállóan vizsgálta a
glandula pinealis (tobozmirigy) onto- és phylogenetikai fejlődését ál-
latok és emberi embriók agyán. Vizsgált két amaurotikus familiaris
idiotias- esetet. Résztvett egy keletporoszországi körúton és megláto-
gatta Berchtesgadent és Berlint is.

Dr. Freiburger József (1909, Sopronbánfalva, róm. kat.), újságíró,
Berlinben töltötte az 1937/38. tanévet Wirtschaftstag-ösztöndíjjal.
A német sajtó tanulmányozása céljából tagja lett az Institut für Zei-
tungswissenschaftnak, amelynek előadásain és szemináriumában a
sajtó általános alaptanait, annak minden ágazatát tanulmányozta.
Lehmann professzor vezetése mellett főleg a folyóiratokkal foglalko-
zott s megismerkedett az új német sajtótörvénnyel. Dovifat profes-
zor szemináriumában a berlini sajtó történetével foglalkozott be-
hatóan. A Hochschule für Politik beiratkozott hallgatója volt. Beutazta
Németországot és a nagyobb városok szerkesztősegeit és nyomdáit is
megtekintette. Végül Kopenhágában és Bécsben is járt tanulmányúton.

Dr. Goll György (1902, Budapest, róm. kat.), műegyetemi c. ad-
junktus, a kémiai-fizikai tanszék helyettes tanára, Budapestről, az
1937/38. tanévre elnyert Wirtschaftstag-ösztöndíj részletekben ve-
hetett csak igénybe műegyetemi helyettes tanári megbízatása miatt.
Így január havában a berlini Phisikalisch-Technische Reichsanstalt
nagyfeszültségű laboratóriumában dolgozott E. Giebe professzor
mellett. Július, augusztus és szeptember hó egy részét ugyancsak a
fenti intézménynél töltötte s Johannes Stark professzor vezetése
mellett spektroszkópiai kutatómunkákat folytatott.

Goreczky Gyula (1902, Győr, róm. kat.), okl. gépészmérnök, Buda-
pest székesfőváros elektromos művei főmérnöke (Heller professzor),
közgazdasági tanulmányokat folytatott Németországban. Elméleti és
gyakorlati úton tanulmányozta a villamosművek árszabáspolitikáját,
a szociális intézményeket és a villamosfőzés terjesztésére irányuló pro-
pagandát. A berlini egyetem beiratkozott hallgatója volt, s az egye-
tem kötelékébe tartozó Kommunalwissenschaftliches Institutban dol-

gozott. Hosszabb időt töltött a Berliner Kraft- und Licht-Aktiengesellschaftnál. Lipcsében a vásár villamos-kérdésekkel kapcsolatos dolgait tekintette meg különösképen s érintkezésbe lépett az egyesített városi közművekkel. Ismereteit gyarapította ezenkívül a stetteni, hamburgi, müncheni és stuttgarti villamos, illetőleg elektromos műveknél.

Dr. Halmágyi (Hampel) László (1903, Budapest, róm. kat.), székesfővárosi felső kereskedelmi iskolai tanár Németországban végzett közgazdasági, mennyiség-tani tanulmányokat Wirtschaftstag ösztöndíjjal. Az első félévben a leipzig-i egyetem bölcsészeti karának rendes, a Handelsschulenak pedig vendéghallgatója volt. Behatóan tanulmányozta a birodalom második négyéves tervét s cikket írt róla a Közgazdasági Művelődés áprilisi és májusi számában. Foglalkozott továbbá a kötött devizagazdálkodással s az arany nélküli szabad forgalomra való áttérésre tervet dolgozott ki, melyről előadást tartott, s a Der Praktische Betriebswirt című lapban tette közzé. A második félévet Frankfurt a/Main-ben töltötte, ahol az új német gazdasági rend pénzügyi alátámasztásának kérdését tanulmányozta. Előadást tartott az egyetemen Magyarország külkereskedelméről. Tanulmányi éve alatt utazásokat tett, így megtekintette Berlint, Salzburgot, Münchent és Nürnberget, majd Görlitzet és Dresdent, továbbá Mainzot s a Taunushegységet. Hétnapos kerékpárutat tett a Rajnavölgyében, Aachentől kiindulva megtekintette Düsseldorfot, Köln, Bonn, Koblenz, Bad Emst városokat és Bécsen keresztül tért haza. Tanulmányai eredményeit „Új helyzet a Duna mentén“ című közleményben fogja ismertetni.

Kazár Jenő (1910, Debrecen, ref.), okleveles gazda második éve folytatott mezőgazdasági tanulmányokat Németországban Wirtschaftstag-ösztöndíjjal. Folytatta a karakul juh tartására, nevelésére, prémosztályozására és tejösszetételének vizsgálatára vonatkozó kutatásait. Doktori értekezésének témájául a karakul tej fizikai és kémiai összetételének vizsgálatát tűzte ki. Előtanulmányokat az előző évben végzett Breslauban és Bonnban. A jelen évet Halleban töltötte a mezőgazdasági és állattenyésztési tanszék tej- és sajtvizsgáló laboratóriumában, ahol kísérleti anyagot bocsájtottak rendelkezésére. Tanulmányozta ezenkívül a német gazdaságokat és a két tanulmányi év alatt Szilézia, Szászország és a Rajnavidék gazdasági telepeit volt alkalma tanulmányozni, ezenkívül a munkatáborokat is meglátogatta.

Komlósi Imre (1912, Sarkad, Bihar m., ref.), szigorló mérnök Budapestről; a második évet töltötte Németországban Wirtschaftstag-ösztöndíjjal. Folytatta talajtani kutatásait és főképen az agakat tanulmányozta, amelyekre az előző év folyamán nem került sor. Így talajkémiai kérdésekkel foglalkozott, új módszereket ismert meg a talaj termőképességének megállapítására, elméleti úton gyarapította serológiai, kolloidkémiai, matematikai-statisztikai, botanikai, bakteriológiai és klimatológiai ismereteit. Behatóan foglalkozott a fizikai vizsgálati módszerekhez szükséges készülékekkel, s sikerült a két év alatt a talaj és más diszperz rendszerek vizsgálatára szolgáló műsze-

rek és módszereknél az alaphibákat kiküszöbölnie. Folytatta az előző évben megkezdett lapesereakciót és mint magyar diákegyesületi titkár az ifjúsággal is szoros kapcsolatot tartott fent. A szünetekben nagyobb utazást tett Németországban. Több mint száz német várost látogatott meg, illetve tanulmányozta azok műszaki berendezéseit.

Magyar János (1911, Csomád, Pest m., ág. ev.), okleveles erdőmérnök, az erdészeti kutató intézethez beosztott havidíjas mérnök, Sopronból (Fekete professzor) erdőrendezéstani kutatásokat folytatott Wirtschaftstag-ösztöndíjjal. Münchenben a bajor erdészeti kísérleti állomás faterméstani és erdőrendezéstani intézetében dolgozott K. Vanselow professzor vezetése mellett. Faterméstani és faállományszerkezeti vizsgálatokat végzett, illetve igyekezett elsajátítani azokat az eljárásokat és módszereket, amelyeket a német szerzők alkalmaznak. Bejárta a bajor erdészeti kísérleti állomás próbaterületeit, illetve mintafaállományait Grafrathban és Freisingben, továbbá Délkelet-Bajorországban, az Illereichen és a Ruhpolding-Ost és Ruhpolding-West erdőhivatalok erdőségeit. Németországban szerzett gyakorlati és elméleti ismereteit felhasználva megírta „A fatermési táblák szerkesztésének alapkérdései“ című doktori értekezését s a soproni bánya-, kohó- és erdőmérnöki karon kitűnő eredménnyel szigorlatozva megszerezte a műszaki doktori fokozatot.

Dr. Majoros János (1904, Bajsa, Bács-Bodrog vm., róm. kat.), tanársegéd a budapesti szemklinikán (Blaskovics professzor), két fél-évre ösztöndíjat kapott a Mitteleuropäischer Wirtschaftstagtól. 1937 novemberét a würzburgi szemklinikán töltötte Schieck professzor vezetése mellett. Ennek november közepén bekövetkezett nyugdíjaztása miatt a hónap hátralévő részét Passow professzor mellett töltötte. December 1-től 1938. június 1-ig Hamburgban dolgozott Behr professzor klinikáján. Itt kizárólag a szem neurológiájával, a szemészet e Magyarországon teljesen elhanyagolt ágával foglalkozott. Kiváló alkalmat nyílt az e téren világhírű tanár klinikáján bőséges tapasztalatokat gyűjtenie. Három betegen Blaskovics-féle ptosis-műtétet végzett és ezáltal ezt a műtéti módot Hamburgban bevezette. További négy hasonló műtétnél segédkezett. A szemneuralgia kezelésének mai állásáról az Orvosegyesületben fog beszámolni. 1938 június havát Löhlein professzor mellett a berlini szemklinikán töltötte.

Dr. Manninger Gusztáv Adolf (1910, Rácbóly, Baranya m., ág. ev.) okleveles mezőgazda, megbízott tanársegéd Sopronból (Fehér Dániel professzor), mezőgazdasági tanulmányokat végzett Németországban. A göttingai egyetem rendes hallgatója volt egy fél-éven keresztül, ahol A. Rippel, O. Tornau és Blanck professzorokat hallgatta. Az intézet mikrobiológiai laboratóriumában dolgozott és J. Görbing meghívására a Hamburg melletti Pinnebergben egy talajéletani és talajműveléstani kurzuson vett részt. Az egyetemi hallgatók tanulmányi kirándulásaihoz kapcsolódva, bepillantást nyert a német mezőgazdasági életbe. Meglátogatta Drezdát, Leipzigit, Hallet, Berlint, Casselt, Hannover, Braunschweig és Nürnberg.

Dr. Nagy Károly (1913, Tállya, Zemplén m., róm. kat.), jogi tanulmányait (Magyary professzor) már mint második éves ösztöndíjas folytatta Németországban. A kielii Institut für Weltwirtschaftban még előző évben kidolgozta a „Gazdasági közigazgatás a német nemzeti szocializmus rendszerében“ című munkáját. Hazai tanulmányai miatt csak 1938 májusában utazott Németországba, ahol a lipesei egyetem rendes hallgatója volt. Az év végéig fenti munkájának kiegészítésén dolgozott, nevezetesen az 1937 augusztus óta megjelent irodalommal egészítette ki. Kelet-Poroszországba is tett tanulmányutat.

Dr. örösi Pál Zoltán (1904, Székelyudvarhely, ref.), egyetemi magántanár, tiszteletbeli egyetemi adjunktus, Debrecenből (Hankó professzor), a második évet töltötte Németországban Wirtschaftstag-ösztöndíjjal. A berlin—dahlemi Biologische Reichsanstalt méhbetegség vizsgáló laboratóriumában a házi méh betegségeit és ellenségeit tanulmányozta. Főképe a méhkirálynő betegségeivel, a méhtetűvel, a méhnek ártó nünüke-lárvákkal, legyekkel és portetvekkel foglalkozott. Tanulmányairól következő közleményei számolnak be: „Bemerkungen über die ersten Ölkäferlarven oder Triungulinen“ (Bienen Vater, Bd. 69. 1937. S. 385—386.), „Zur Frage: Honigbiene und Triungulinen.“ (U. o., Bd. 70, 1938. S. 161—163.), „Studien über die Bienenlaus, Braula coeca.“ (Zeitschrift für Parasitenkunde, Bd. 10. 1938. S. 221—238.), „Copeognathen in der Bienenwohnung“ (Zeitschrift für angewandte Entomologie, Bd. 24. 1938. S. 644—646.), „Afterskorpione, Chelonethi, in der Wohnung der Honigbiene.“ (U. o. Bd. 25. 1938. S. 142—150.), „Die Fliegen und die Honigbiene“ (u. o., megjelenés alatt), „Humpbacked flies and the honey bee.“ (The Bee World, Bd. 19. 1938. S. 64—68.), „Über einige Feinde der Honigbiene und Mitbewohner des Bienenstockes.“ (Deutscher Imkerführer, wissenschaftlicher Teil, Bd. 11. 1938. S. 297—301.), „Der Brutplatz der Acarapismilben auf dem Hinterleib der Honigbiene.“ (U. o., Bd. 12. S. 60—61.), „Würmer in der Honigbiene“ (u. o., Bd. 12. S. 161—163.), „Parasiten in den Eierstöcken der Bienenkönigin.“ (Berliner Tierärztl. Wochenschrift, 1938. S. 400—401.), „Ein parasitischer Mikroorganismus aus der Bienenkönigin.“ (Zentralblatt für Bakteriologie, Parasitenkunde und Infektionskrankheiten, II. Abteilung, Bd. 99. 1938. S. 141—149.), „Die äusserlichen Acarapismilben der Honigbiene.“ (Közli a VII. Internat. Entomologenkongress 1938-as kötete), „Eischwarzsucht und Melanosekrankheit der Bienenkönigin“ (u. o.). Ezenkívül számos gyakorlati irányú méhészeti cikke jelent meg hazai és külföldi méhészeti folyóiratokban.

Papp László (1903, Budapest, róm. kat.), székesfővárosi s. mérnök. Főiskolai tanulmányait a budapesti műegyetemen, Perugiában, Sienában és Velencében végezte. A téli félévben a berlini műegyetemen, mint rendes hallgató, Gröber, Wierz és Drawe tanárok előadásait hallgatta a fűtéstechnika tárgyköréből. A nyári félévben a müncheni műegyetemen, mint rendkívüli hallgató, Nusselt tanár „Fűtés és szellőtetés“ című előadásait hallgatta. Tanulmányozta Berlin, München,

Leipzig, Dresden és Köln városok fűtéstechnikai berendezéseit, ilyen irányú műszaki igazgatásait, hivatalait és intézeteit, különös tekintettel a városi távfűtésre. Részletesen foglalkozott a fűtés ellenőrzésének kérdésével Berlinben és Münchenben. A német távfűtésről és fűtésellenőrzésről szóló nagyobb tanulmányain dolgozott, amelyeket a gyűjtött anyag alapján otthon fog kiadni. Öt előadást tartott Budapest műszaki igazgatásáról és Budapest fürdővárosról. Utazásokat tett Németországban és a Skandináv államokban, amelyeknek folyamán számos gyáruzetet, műszaki, szociális és kulturális berendezést és létesítményt tekintett meg és tanulmányozott. Skandináviai utazásán tanulmányozta Kopenhága távfűtését.

Dr. Ruzicska Gyula (1906, Debrecen, róm. kat.), debreceni női klinikai díjas gyakornok, fizetéstelen tanársegéd, szülészeti és nőgyógyászati tanulmányokat folytatott (Kovács Ferenc professzor) Wirtschafts-tag-ösztöndíjjal január 1-től szeptember 30-ig. Elsősorban gyakorlati ismeretek elsajátítását tűzte ki feladatul, ezért Németország több klinikáján töltött hosszabb-rövidebb időt. Így az Eymmer professzor vezérése alatt álló müncheni egyetemi női klinikán alkalmá volt megismernie a német birodalom új faj- és népegészségvédelmi törvényeinek gyakorlati alkalmazását, a klinikával kapcsolatos gyógyintézetben pedig rádium- és röntgenkezelési eredményeket tanulmányozott. Az Eisenreich professzor vezérése alatt álló II. sz. női klinikán is dolgozott. A lipcei női klinikán a nőgyógyászati kórszövettan területén végzett önálló kutatásokat s „A petevezető nyálkahártya ektopiás decidua képződésének jelentősége a petevezető terhesség létrejöttében“ címen készített dolgozatot, behatóan foglalkozott továbbá a méhnyálkahártya kórszövettanával és Schröder professzor személyes irányítása mellett megismerte ennek a méhvérzések kórtanára vonatkozó speciális kutatásait. Meglátogatta a berlini női klinikát is, a berlin-dahlemi örökléskutató intézetnek és polyklinikájának pedig munkamenetét és módszereit tanulmányozta. Foglalkozott a népegészségügyi szervezet megismerésével is.

Dr. Schmidt Jenő (1906, Karánsebes, róm. kat.), a pécsi szemészeti klinika tanársegéde (Albrich professzor). A tanév első felét 1937 november 1-től 1938 február 28-ig Kölnben töltötte, ahol a szemészeti klinikán, valamint a gyógyszerintézetben dolgozott, nagyrészt szövettani témákon. 1938 március 1-től július végéig a berlini szemklinika vendég-assisztense volt. Kutatásainak eredményeit a Graefes Archiv für Ophthalmologie-ben közölte „Die Tuberkulose der bulbären Bindehaut“ és a „Fibrom der Sklera“ című cikkeiben, valamint a Budapesti Orvosi Ujságban a keratoplastikáról írt tanulmányában.

Szabó Gyula (1914, Kaposvár, róm. kat.), felsőkereskedelmi iskolai tanár, pénzintézeti központi tisztviselő, Budapestről, németországi tanulmányokra nyerte el a Wirtschafts-tag-ösztöndíjak egyikét. Általános közgazdasági, politikai és bankszervezési tanulmányokat folytatott Németországban. Az első témakör keretében „A vámvédelem jogsultsága“ című doktori értekezésén dolgozott. A kölni egyetem köz-

gazdasági fakultásán több, az általános közgazdasági politikába vágó előadást hallgatott. Bank-organizációs tanulmányait szintén a kölni egyetem közgazdasági fakultásán hallgatott előadások kapcsán folytatta, Walb és Johns professzorok vezetése mellett. Háromhónapos gyakorlati tanulmányt folytatott a Deutsche Bank kölni fiókjánál s így alkalma volt egy modern bank szervezetét megismernie.

Dr. Szilvássy Árpád (1912, Szombathely, ref.), magyar államasútiapidíjas tisztviselő Debrecenből. A kielii egyetem hallgatójaként közgazdasági tanulmányokat folytatott s a Predöhl professzor vezetése alatt álló gazdaságpolitikai szemináriumban előadást is tartott a vasutak monopolisztikus helyzetéről. A német vasutak szervezetének tanulmányozására három hónapot töltött a berlini vasutak igazgatóságánál.

Tuskó Ferenc (1913, Diósjenő, róm. kat.), okleveles erdőmérnök, a müncheni egyetem hallgatója volt. A bajor erdészeti kísérleti állomáson L. Fabricius professzor vezetése mellett az erdei fák — így elsősorban erdei- és lucfenyők — termőhelyi változatainak az erdőgazdaságot érdeklő kérdéseivel, az egyes változatok között fennálló különbségek: növekedési gyorsaság, ellenállóképesség különböző veszélyekkel szemben, alak stb. örökölhetőségének kérdéseivel foglalkozott. Tanulmányozta ezenkívül a faállományokban végbemenő, illetőleg véghezvihető kiválasztódás kérdését is. Július havában a bajor erdészeti magvizsgáló állomáson dolgozott, ahol a különböző csíráztató készülékekben a famagvak csírázásainál a vízfelvétel menetének és mennyiségének megállapítására végzett kísérleteket. A tanév folyamán 16 állami és magán erdőgazdaságot látogatott meg. Fafeldolgozó üzemek közül fűrésztelepeket, papírgyárakat és bútorgyárakat látogatott meg. Két ízben is felkereste a grafrathi erdészeti kísérleti területeket.

IV. RÓMAI MAGYAR PAPI KOLLÉGIUM.

Collegium Ecclesiasticum Hungarorum in Urbe.
Roma, Via Giulia 1.

Állami ösztöndíjasok:

Dr. Bánk József (1911, Adács, Heves m., róm. kat.), hittudományi doktor, esztergomi egyházmegyei áldozópap, a Pázmány Péter Tudományegyetem hittudományi karának ajánlására (Baranyai professzor), második évét töltötte a Római Papi Kollégiumban magyar állami ösztöndíjjal. Mint az „Institutum Pontificium Utriusque Juris“ pápai egyetem II. éves rendes hallgatója látogatta a kötelező kánonjogi előadásokat. Elkészítette a licentiatus megszerzéséhez szükséges értekezést a vegyes házasságokról. A kötelező tárgyakon kívül Roberti professzor perjogi exercitiatioit látogatta. Év végén a zártkörű írásbeli vizsga és a tanári bizottság előtt az egész kánonjogból letett szigorlattal a licentiatusi fokozatot megszerezte. A Papi Kollégium kere-

tében előadást tartott a következő címmel: „Miben kötelezi a Kódex az eretnekeket és szakadárokat különösen a házasságjogra vonatkozólag.“

Németh Antal (1913, Budapest, róm. kat.), veszprémi egyházmegyei áldozópap, a Pázmány Péter Tudományegyetem hittudományi karának ajánlására (Aistleitner professzor), második évét töltötte a Római Magyar Papi Kollégiumban magyar állami ösztöndíjjal. Mint a „Pontificium Institutum Biblicum“ hallgatója, a facultás második évfolyamát elvégezte és a licentiatushoz megkívánt vizsgákat letette. Ezenkívül foglalkozott az akkád nyelvészettel és ugyanezen főiskolán beadta a Bírak és Királyok korában levő vallásos képkultusz problémáit tárgyaló dolgozatát. A Papi Kollégium összejövetelének keretében előadást tartott az említett korban felmerülő Jahve-képek elbírálásáról.

Dr. Péterffy Gedeon (1912, Budapest, róm. kat.), hittudományi doktor, esztergomi egyházmegyei áldozópap, a Pázmány Péter Tudományegyetem hittudományi karának ajánlására (Kecskés professzor), második évét töltötte a Római Papi Kollégiumban magyar állami ösztöndíjjal. Mint az „Angelicum“ nemzetközi pápai egyetem hittudományi karának rendes hallgatója, a kétéves teológiai továbbképző kurzus második évfolyamát végezte el, melynek keretében erkölestudományi szaktanulmányokkal foglalkozott. A morálistörténet keretébe vágó és Szent Tamás patrisztikus forrásait feldolgozó, a hét főbűnről írt dolgozatával és az előírt kötelező vizsga letételével az említett egyetemen a laurea fokozatot elnyerte. A Papi Kollégium összejövetelének keretében előadást tartott a házaséletben alkalmazott *continentia periodica* erkölcsi elbírálásáról.

Mint a heregprimás úr őminenciájának kiküldötte, folytatta tanulmányait a Papi Kollégium tagjaként *Telkes András* esztergomi főegyházmegyei áldozópap, aki a Pontificium Institutum Utriusque Iuris kánonjogi fakultásának második évfolyamát végezte. Ezenkívül *ifj. Luttor Ferenc* lakott 1938 januárjától júliusig a Kollégiumban.

Az olasz állam esereösztöndíjasai közül *Grund Béla* és *Németh Pál* voltak a Papi Kollégium tagjai.

V. RÓMAI COLLEGIUM HUNGARICUM.

Reale Accademia d'Ungheria di Roma, Via Giulia 1.

OLASZORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Állami ösztöndíjasok:

Antal Tibor (1915, Csíkdánfalva, Csík m., róm. kat.), okleveles építőiparművész az Iparművészeti Iskoláról (Györgyi és Szablya-Frischauf tanítványa.) Tanulmányai menetét a tervezői szempont irányította. Az olasz műemlékek tanulmányozása és a mai olasz építkezés figye-

lemmel kísérése mellett különösképen a kiállítások építése és rendezése, valamint belső térképzési problémák érdekelték, ezért 6 különböző városban, összesen 11 nagyobb, számos kisebb kiállításról készített tanulmányi feljegyzést, Rómában az 1941-es évi világkiállítás előkészítési, tervezési és kivitelezési munkálatait tette tanulmány tárgyává. Beiratkozott a római egyetem „Architettura“ tagozatára, ahol hallgatta Piacentini, Morpurgo, Foschini és Aschieri professzorok előadásait, résztvett több estemporaneen, rendszeresen látogatta az egyetemet, az Istituto di Archeologia e Storia dell'Arte és a Biblioteca Herziana könyvtárait. Elkészített egy templomtervet (kivitelezve gipszmintában), egy festőművész házát, egy palanzinát, egy villinót, egy családi nyaralót, több interieure tervet, 23 alakrajzi és 16 helyszíni környezet tanulmány-vázlatot, Rómáról és környékéről aquarelleket és rajzokat. Langer mérnök mellett belekapcsolódott az olasz tervezői életbe, elkészítette több interieure vázlati és kivitelezési rajzait, Dr. Ing. Cantaluppi vezetésével résztvett Como városban létesítendő épületek tervezési munkálataiban Dr. Ing. Finzi elgondolása alapján elkészítette egy Stresában építendő mozi és táncos szórakozóhely vázlatterveit. Milánóban a Cimitero Monumentaleban felállítandó családi sírboltról 2 tervrajzot készített, az egyiket kivitelezésre is elfogadták. Tanulmányutat tett Felső-Olaszországban Milánóba, Comóba, a comói tóra, Bergamóba, Monzába, Certosába, Genovába és Pisába. Rómából több kirándulást tett a környékre, például Civitavecchiába, Ostiába, a Lago di Nemihez, Frascatiba, Guidoniába, Littoriába, valamint Nápolyba. Leutazott Szicíliába, Taormina, Catania és Siracusa városokba. Volt Líbiában, ahol tanulmányozta Tripoliszban a gyarmati kiállítást, tanulmányutat tett a római alapítású afrikai városok romjaihoz, Leptis Magnaba és Sabrathába, körutazásában bejárta az arab városokat és a bennszülött falvakat, például Homst, el-Gusbát, Tarhunát, Tigrinnát, Gariánt és el-Aziziát. Hazautazás közben Perugia, Firenze, Bologna és Velence városokat tekintette meg.

Csebi Pogány István (1908, Szombathely, róm. kat.), festőművész, okleveles középiskolai rajztanár, képzőművészeti főiskolai megbízott tanársegéd (Réti István tanítványa) eredetileg Bécsbe kapott ösztöndíjat a II. félévre, de kérelmére Olaszországban folytathatta tanulmányait. Rómában, Nápolyban, Firenzében, Páduában és Velencében a görög, római, etruszk és renaissance művészetet tanulmányozta.

Duray Tibor (1912, Budapest, róm. kat.), festőművész, tanulmányait Aba-Novák Vilmos festőiskolájában végezte. (Az 1936. évi Szinnyi fiatalok kiállításán a Wolfner Gyula-díjat nyerte.) Mintegy 20 nagyobb vásznat festett (Hajómunkások, Zöld függönyös fiú, Önarékek, A piros fal, Tiberis, Esős hangulat, Tyúkok stb.). Rövidebb tanulmányutat tett Velence, Firenze, Padova, Arezzo, Nápoly, Assisi és Perugia városokba.

Kerényi Jenő (1908, Budapest, róm. kat.), szobrászművész, a Magyar Királyi Képzőművészeti Főiskoláról. Római tartózkodása alatt több kompozíciót készített (Lány korszóval, Anyaság, Halász,

Ábrándozó). Tanulmányutat tett Firenzébe, Nápolyba, Assisibe, Perugiába és Pompeibe.

Szabados Jenő (1911, Veesés, róm. kat.), festőművész, középiskolai rajztanár, a Képzőművészeti Főiskoláról (Szőnyi István és Réti István tanítványa. 1935-ben freskót festett az abaújmegyei Gönc templomában. 1937-ben a Képzőművészeti Főiskola jubiláris kiállításán nyert fővárosi ösztöndíjjal Párizsban dolgozott). Figurális kompozíciókat (Kirándulás, Önarckép stb.) és tájképeket festett (Udvar, Tiberis, Gianicolo, Utcarészlet stb.). Az olasz városok közül meglátogatta Milánót, Assisit, Perugiát, Nápolyt és környékét, Orvietót, Arezzót, Firenzét, Sienát és Velencét.

Varga Ferenc (1906, Székesfehérvár, róm. kat.), szobrászművész a budapesti Képzőművészeti Főiskoláról. Tanulmányutakat tett Róma környékére, Firenzébe, Nápolyba, Pompeibe, Herculumba és Paestumba, ahol a klasszikus római és olasz művészet, különösen a szobrászat emlékeit tanulmányozta. Különös gondot fordított régi technikai eljárások megismerésére, továbbá nagy figyelmet szentelt a középi és renaissance-kori egyházművészeti alkotásokra. Római tartózkodása alatt több szobrot készített, mint a „Szobrász“ kétméteres figuráját, azonkívül több arcképtanulmányt (Sig. na. Rampolla, Sig. na. Bernardini, Sig. na. Cimmino), kisebb méretű szobrokat (Öszvérháton, Ima, Szent Ferenc, Szent László, Egyedül) és számos kisebb terracotta vázlatot.

Törvényhatósági ösztöndíjas:

Bartha László (1908, Kolozsvár, róm. kat.), festőművész, tanulmányait az Országos Magyar Képzőművészeti Főiskolán végezte. Mint a Székesfőváros ösztöndíjasa volt tagja a Kollégiumnak. Tanulmányozta Róma képzőművészeti emlékeit. Perugia, Assisi, Firenze és környékét is bejárta, ahol főleg az umbriai és toscanai trecentistákat tanulmányozta. Mintegy 10 nagyobb vásznat (Szénagyűjtők, Arckép, Pihenés, Tájkép alakokkal, Kompozíció) és számos vázlatot, színes grafikát alkotott.

Ezenkívül *Isoz István* zeneszerzőnek, aki az előző tanév első felében volt a Székesfőváros ösztöndíjasa Rómában, a polgármester úr az előző évi megtakarításokból 303 pengő segélyt adományozott előző tanévi római munkaprogramjának befejezésére (105.133—1937. VII. sz. a. 1938. jan. 24-én).

Tanulmányi segélyben részesültek:

Ifj. dr. Boreczky Elemér (1916, Budapest, róm. kat.), a Pázmány Péter Tudományegyetem jog- és államtudományi karáról. Az Ösztöndíjtanács ajánlatára kapott a magyar kir. Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumtól 400 pengő tanulmányi segélyt és négyhavi római kollégiumi kedvezményes lakásengedélyt. Az olasz közigazgatási jogot,

a fascizmust (corporációk) és a gyarmati kérdéseket tanulmányozta. Beiratkozott a római egyetemre, ahol különösen Costamagna, Lessona és Bottai professzorok előadásait hallgatta. „A fascizmus kialakulása“ című dolgozata Costamagna előadásai alapján készült, míg a gyarmati kérdések körül szerzett ismereteit „Africa Orientale Italiana“ című készülőben levő munkájában fogja összefoglalni.

Iorbersbergi Lorberer Anna (1913, Fiúme, róm. kat.), okl. középiskolai tanár, festőművész, az Orsz. Magy. Kir. Képzőművészeti Főiskoláról (Benkhard Ágost tanítványa). Tanulmányi segélyként a Római Magyar Intézetben kapott ingyenes lakást és műteremhasználatot. Olaszországi utazásai során meglátogatta Firenze, Venezia, Perugia, Pádova, Assisi, Bologna, Trieszt, Nápoly és Capri városokat, Róma környékét, ahol igyekezett tanulmányait minél alaposabban kibővíteni. Több arcképet, tájképet és csendéletet festett és műtörténeti tanulmányokat is folytatott. A római egyetem beiratkozott hallgatója volt. A római Magyar Intézet 1938. évi kiállításán 8 darab olajfestménnyel vett részt.

Vendégtagokként dolgoztak a Kollégiumban, az egész tanéven át: *Bárkányi Julianna* szobrásznövendék, *Waldhauser Éva* és *Zerkovitz Éva* művészettörténészek; továbbá rövidebb ideig — március elejétől június végéig — *Bernát János* festő- és *dr. Szörényi Tibor* szobrászművészek.

Az *olasz állami* (esere- és premio-) ösztöndíjasok is a Kollégium felügyelete alatt állottak és részben a Kollégiumban is laktak, a két pap-ösztöndíjast kivéve, akik a papi kollégiumban nyertek elhelyezést.

Az olasz állam esereösztöndíjasai:

Fogarasi Miklós (1916, Rózsahegy, róm. kat.), olasz állami esereösztöndíjas, tanárjelölt, a budapesti egyetem bölesészeti karáról (Zambra professzor), doktori értekezését készítette elő Savonaróláról a Vittorio Emanuele és az Alessandrina könyvtárakban. Munkájáról a Kollégiumban tanulmányi értekezleten számolt be. A római kir. egyetemen hallgatta Sapegno professzor olasz irodalmi, Fedele professzor középkori történeti, Giglioli professzor művészettörténeti előadásait. Ady Endréről ismertető cikket írt a Meridiano di Roma című irodalmi folyóiratba. Tanulmányutat tett Róma környékére, Nápolyba, Pompeibe, Firenzébe, Bolognába és Velencébe. Az akadémiai év folyamán ellátta az intézeti könyvtárosi teendőket.

Ifj. Gerő László (1909, Szombathely, róm. kat.), olasz állami esereösztöndíjas, okleveles építész a Kir. József Műegyetemről (Wälder professzor), székesfővárosi segédmérnök a polgármesteri XIV. ügyosztályban. A római városrendezési csoport vezetőivel Bianchi és de Magri mérnökök segítségével betekintést nyert a város mai rendezési problémáiba. A folyamatos építkezéseket és városrendezéseket állandóan figyelemmel kísérte. Az olasz Hadügyminisztérium útján megbeszéléseket folytatott a város légoltalmi problémáiról Stellingwerff mérnökkel, az Unione Nazionale Protezione Antiaerea elnökével.

A megbeszéléseket helyszíni szemlékkel bővítette ki. Megírta a S. Stefano Rotondo, a magyarok római nemzeti temploma építéstörténetét. Rendszeresen látogatta az Istituto di Archeologia e Storia dell'Arte, a Biblioteca Herziana és a Deutsches Archeologisches Institut könyvtárait. A Római Akadémia kiállításán hét aquarelrel és egy tervsorozattal vett részt. Feldolgozta az Alberobello-vidéki népi építésmódot, az úgynevezett „Trullo“-kat. Megtekintette az olasz állam selinuntei (Sziília) ásatásait, barii és rodii rekonstruáló munkáit, továbbá a Rockefeller-alapítvány athéni és az egyiptomi állam Gizeh és Sak-kara melletti ásatásait (prof. Selim Hassan). Tanulmányutat tett Pádova, Ferrara, Assisi, Perugia, Orvieto, Civitavecchia, Subiaco, Palermo, Selinunte, Agrigento, Siracusa, Catania, Athén, Istambul, Rodi, Alexandria, Cairo, Brindisi, Alberobello és Bari városokba.

Grund Béla (1909, Ljeskovica, Pozsega m., róm. kat.), az olasz állam ösztöndíjasa. A római Sapienza-egyetemen a keleti nyelveket hallgatta professzor Guidinél. Emellett a Biblikus Intézet második évfolyamát végezte el. „Parabola de oculo“ című értekezését elkészítette, ennek egy részét a pápi kollégium körében felolvasta.

Dr. Hubay Ilona (1902, Pécs, róm. kat.), magyar nemzeti múzeumi I. o. segédtiszt Budapestről, olasz állami csereösztöndíjjal könyvtártörténeti kutatásokat folytatott Olaszországban. A római, firenzei és velencei könyvtárak ősnymtatvány-anyagát kutatta át, ahol hiányzó adatokat szerzett be, másrészt pedig az olasz festészetnek a fametszet-illusztrációban felismerhető hatását tanulmányozta behatóan. E tanulmányok kiegészítésével elkészült „Missalia Hungarica“ című dolgozata (megjelent a budapesti egyetem művészettörténeti és keresztényrégészeti intézetének dolgozatai között, 1938), amely az Olasz-, Francia- és Németországban nyomtatott magyarországi miscskönyvek fametszetillusztrációját ismerteti.

vitéz Lapray Géza (Sarajevo, 1909, róm. kat.), kir. segédmérnök, a m. kir. műszaki és gazdaságtudományi egyetemről (Rohringer professzor), csereösztöndíjjal folytatott tanulmányokat Olaszországban. A milánói műegyetem vízműtani és vízépítési intézetében dolgozott, ahol Giulio de Marchi, Mario Marchetti, Francesco Bay, Angelo Testa, Ugo Pratomlongo, Marco Visentini és Mario Giandotti professzorok vezetése alatt álló tanfolyam hallgatója volt s gyakorlati kiképzésben részesült. A záróvizsgára készült tanulmánya alapján írta meg „Az öntözéses gazdálkodás jövedelmezőségének vizsgálata Olaszországban“ című dolgozatát (Budapest, 1939). Tanulmányt dolgozott ki a „Leggazdaságosabb trapézszelvényű csatornák tervezése“ címen. Mindkét tanulmánya Milánóban benyújtandó doktori értekezésének egy részlete. Az öntözéses gazdálkodás tanulmányozása céljából Olaszországban járt magyar bizottság mellett tolmácsként működött. A nyár folyamán Felső- és Közép-Olaszország 5 öntözőtársulatát és 3 vízerőművét tekintette meg. A karácsonyi szünetben a sestrieri síversenyeken vett részt, megtekintette ezenkívül Engadint, Breuilt és Davost, rövidebb kirándulások kapcsán pedig a tavak vidékét, továbbá körutazást tett, amely-

nek Salerno, illetve Nizza volt a végső pontja, végül az olasz és francia rivierán át Marseilleig jutott el.

Dr. Németh Pál (1908, Vitnyéd, Sopron m., róm. kat.), segédlelkész, az olasz állam ösztöndíjasa (az előző évben a győri egyházmegye küldötte ki). Keleti nyelvi tanulmányokat végzett a római királyi tudományegyetemen, a Biblikus Intézetben pedig a licentiatusi fokozatot nyerte el. „Sunt ne parabola probantes?” címen értekezést írt. A Római Magyar Papi Kollegiumban Szent Ágoston egyéni szentségtanáról tartott előadást.

Az olasz államtól „premio“-ösztöndíjat nyertek:

Bárd Miklós (1914, Kaposvár, róm. kat.), az év második félévét (március—július) töltötte Rómában. Az egyetemen Sapegno, Berton, Gentile professzorokat hallgatta. A jelen század olasz esztétikájának irányjaival (Croce, Gentile, Rensi, Tilgher, Ferraro, De Sarlo, Aliotta) foglalkozott s megírta doktori értekezését. Ezenkívül olasz-magyar kapcsolatokra vonatkozó kutatásokat is folytatott a római Vittorio Emanuele, Casanense és a vatikáni könyvtárban. Április közepétől június 30-ig a Római Magyar Intézet könyvtárosi teendőit látta el.

Borsi Tivadar (1911, Zólyom, róm. kat.), olasz-magyar-német szakos gimn. óraadó helyettes tanár (Szeged, Klauzál Gábor gimnázium). Olasz állami premio-ösztöndíjjal 5 hónapot (február—július) töltött a Római Magyar Intézetben. Elsősorban a Magyarországon járt olasz utazóknak hazánkra vonatkozó leírását gyűjtötte a legrégebb kortól kezdődőleg a XIX. század közepéig. A felkutatott s nagyjából kéziratos anyag terjedelmes volta miatt (kb. 40 kifejezetten Magyarországra vonatkozó és 100 több-kevesebb magyarországi vonatkozást tartalmazó útleírás) arra kellett szorítkoznia, hogy azt bibliografialag feldolgozza. A római egyetemen olasz irodalmi és művészettörténeti előadásokat hallgatott és különösen az olasz rinascimentora vonatkozó ismereteit igyekezett elmélyíteni. Behatóan foglalkozott Róma építészeti átalakulásával, társadalmi berendezésével és több tanulmányutat tett Olaszország területén.

Gauder Andor (1909, Zenta, róm. kat.), német-francia szakos óraadó helyettes tanár a szegedi m. kir. Baross Gábor gimnáziumban. Négy hónapig (március—július) tartózkodott Rómában. Behatóan tanulmányozta a fascista államberendezkedést. Rómában készítette el „A modern rendi állam” című pályamunkáját. Ez a munka a szegedi egyetem jogi karán, amelynek nevezett másodféléves beiratkozott hallgatója, szorgalomdíjban részesült. Római tartózkodása alatt a következő cikkeket írta: „Lo sviluppo dell' insegnamento medio nell' Ungheria” (Rivista Pedagogica XXXI. évf.), dr. Mester János szegedi egy. tanárnak „Az olasz nevelés a XIX. és a XX. században” című művét ismertette (u. o.). A nemzetközi diáklevelezés (La corrispondenza scolastica internazionale) címen szintén a Rivista Pedagogica számára írt cikket. A Hollandiában megjelenő eszperantó nyelvű Internacia Pedagogia Revuo folyóirat 1938. évi 3. számában

a magyar közoktatásügyről jelent meg tanulmánya. Ugyancsak eszperantó nyelven a római rádióban is tartott előadást. A római egyetem beíratkozott hallgatója volt, ahol nyelvészeti (Bertoni), irodalomtörténeti (Sapegno) és filozófiai (Gentile) előadásokat hallgatott. Miniszteri engedéllyel látogatta a római középiskolákat, ahol az élő nyelvek tanítását tanulmányozta; hat intézetben 37 tanítási órán vett részt. A modern olasz színházi irodalommal gyakori színházlátogatásai révén igyekezett megismerkedni. Tanulmányutat tett Velencébe, Padovába, Bolognába, Firenzébe, Arezzóba, Nápolyba, Pompeibe, Róma környékén stb.

Dr. Gáldi László (1910, Miskolc, róm. kat.), a Báró Eötvös József Collegium tanára áprilistól júliusig volt az olasz állam prémio ösztöndíjasa. A római egyetemen Bertoni, Ussani, Ugolini, Mercati és Sapegno professzorok előadásait látogatta s e professzorokkal római tartózkodása alatt állandó személyes érintkezésben állott. Figyelemmel kísérte M. L. Wagner német professzornak az Istituto di Filologia Moderna-ban tartott előadásait is, melyek szárd nyelvészeti kérdésekre vonatkoztak. Könyvtári kutatásait a Biblioteca Nazionaleban, a Vatikáni könyv- és kéziratárban, az Alessandrinában és a Román Akadémia könyvtárában végezte. Behatóan tanulmányozta a mai olasz nyelvészet legjelentősebb munkáit, foglalkozott olasz nyelvjáráskutatással és különösen az oláh nyelvnek a délolasz nyelvjárásokhoz való viszonyával. A vatikáni kéziratárban a középkori latin szótárirodalmat vizsgálta s igyekezett a magyarországi latin szójegyzékekből levonható tapasztalatokat az olasz szótárirodalomra is alkalmazni. Pótlásokat és kiegészítéseket tett a XVIII. századi oláh nyelv görög elemeiről szóló munkájához. Ezenkívül figyelemmel kísérte a modern olasz irodalmat. Megjelent dolgozatai és cikkei: „Le mètre et le rythme“ (Etudes Hongroises 1926—7 és Bibliothèque des Etudes Hongroises, Paris, 1937), — „Problemi di geografia linguistica nel rumeno del settecento“ (Annuario della R. Accademia d'Ungheria, II.), — „A mai olasz katolikus líra“ (Vasárnap, 1938). Cikket és ismertetést írt még az Egyetemes Philologiai Közöny, az Archivum Romanicum, az Archivum Europae Centro-Orientalis és a Nouvelle Revue de Hongrie számára, közreműködött Mécs László verseinek francia fordításában (Ladislav Mécs: Poèmes choisis, Paris, 1938). 1938 május 28-án a római Magyar Akadémiában előadást tartott „Il romanisme orientale“ címen.

Imrédy Mária Magdolna (1916, Budapest, róm. kat.), művészettörténész, negyedéves bölcsészettanhallgató. Az 1937—38. akadémiai évre (január—július) az Istituto Interuniversitario premio-ösztöndíjával beíratkozott a római egyetem bölcsészeti karára, ahol művészettörténeti és olasz irodalmi előadásokat hallgatott. Doktori értekezésével, az anjoukori olasz-magyar művészeti kapcsolatokkal foglalkozott. Kutatásokat végzett a Palazzo Venezia művészettörténeti és archeológiai intézetében és könyvtárában, a Vatikáni és a Montecassinoi könyvtárakban, különös tekintettel a kodexek miniatúráinak

olasz-magyar vonatkozásaira. Tanulmányi kirándulást tett a délolaszországi Altomonteba, ahol megvizsgálta a XIV. századból származó Szent László magyar királyt ábrázoló képtáblát. Ugyancsak behatóan tanulmányozta a nápolyi magyar vonatkozású műemlékeket. A római múzeumok és műemlékek mellett látogatta a művészeti kiállításokat s több tanulmányutat tett az említett helyeken kívül Pompeibe, Paestumba, Taorminába, Cataniába, Siracusába, Girgentibe, Palermoba, Monrealeba, majd Firenzébe, Sienába, Bolognába és Velencébe.

Dr. Kardos Tibor (1908, Budapest, ág. ev.), egyetemi magántanár, középiskolai tanár, mint premio-ösztöndíjas (április—július) könyvtári kutatásokat végzett a Vatikáni könyvtárban, a Biblioteca Nazionaleban és Biblioteca Alessandrinában a magyarországi ritmikus latin költészet és a magyar virágénekek eredetével kapcsolatban. A római egyetemen G. Bertonit hallgatta és útmutatásait felhasználva dolgozta föl a kérdés neolatin vonatkozásait. Emellett egy másik tanulmányát is befejezte, mely Forgách Ferencről, az első magyar „tacticistá”-ról szól. A dolgozat olasz vonatkozásait G. Toffaninnal beszélte meg. Együttműködött Alfredo Saviottival, aki Pandolfo Collenuccióról készít monografiát. Érintkezésbe lépett a firenzei Centro per gli studi sul Rinascimentoval, cikket írt a Giornale Storico della Letteratura Italianának. Közben egy cikke a Nouvelle Revue de Hongrieben jelent meg „La renaissance en Hongrie” címen.

Kováts József (1894, Abádszalók, róm. kat.), nyíregyházi kir. kat. gimnáziumi rendes tanár, olasz állami ösztöndíjas (február—július). A római egyetemen hallgatta: Topografia romana (Lugli), Storia del Risorgimento (Ercole), Letteratura italiana (Sapegno), Grammatica italiana (De Masi), Storia della pedagogia (Benetti Brunelli), Pedagogia (Volpicelli), Filosofia teoretica (Gentile) előadásokat. Tíz órában látogatta a Scuola Commerciale pareggiata Ernesto Nathan, Sezione femminile különböző osztályait. Ugyanitt az iskola felkérésére kétórás előadást tartott Magyarországról és a magyar irodalomról. Volpicelli és Benetti Brunelli professzorok vezetésével meglátogatta a Franchetti elemi iskolát és annak tanítási óráit. Tanulmányozta az olasz didaktikai irodalmat (Tarozzi, Lombardo Radice, M. Rinella). Egy részletes leíró didaktikai tanulmány megírásához kezdett, melynek tárgya: Hogyan tanítsuk az olasz nyelvet idegeneknek. Ezenkívül elvégezte az Istituto Superiore di Studi Corporativi del Lavoro e della Previdenza háromhónapos tanfolyamát is.

Meszlényi Perina (1913, Budapest, róm. kat.), előző tanévi olasz irodalmi tanulmányainak befejezésére kapott segílyt az Istituto Interuniversitariótól, amellyel október közepétől január végéig tartózkodhatott Rómában.

Szaunder József (1917, Budapest, róm. kat.), olasz állami premio-ösztöndíjas (február—július), magyar-olasz szakos bölcsészethallgató, a br. Eötvös József Collégium tagja. A római egyetemen

Sapegno, Bertoni és Gentile professzorokat hallgatta. Kitűnő eredménnyel vizsgát tett olasz irodalomból (Sapegno) s olasz nyelvből (De Masi). Faludi Ferenc forrásait s különösen „Constar-tinusának“ mintáját kutatta szép sikerrel. Ezzel kapcsolatban az olasz jezsuita-drámával és a 19. század irodalmával foglalkozott. Faludi Ferenc munkáit stíluszempontból összevetette az eredetiekkel. Faludi kisebb munkáinak (Megszerzés a mostani világról, a Nemes Urfi, VII. közbesz.) eredetijét megállapította. Tanulmányutakat tett Róma környékére, Subiacoba, valamint Északolaszországba Pisa, Genova, Cuneo, Torino, Milano és Velence megtekintésével.

Szűcs István (1909, Ujjpést, ref.), olasz állami premio-ösztöndíjas (február—június) szobrászművész a budapesti képzőművészeti főiskola végzett növendéke. Róma múzeumainak és műemlékeinek tanulmányozása mellett a római Accademia delle Belle Artin folytatott szobrászati tanulmányai folyamán az olasz szépművészeti akadémián megmintázott egy tanulmányfejet, két torzót és egy életnagyságú férfiaktot. Tanulmányutat tett Velencébe, Padovába, Firenzébe, Nápolyba és Pompeibe.

Dr. Ternay Kálmán (1903, Szegvár, Csongrád vm., róm. kat.), bölcsészdoktor, a debreceni állami Fazekas Mihály gimnázium rendes tanára. Februártól júliusig élvezte az olasz állami premio-ösztöndíjat. Elkészítette „Az olasz vallásos líra legrégebbi időktől napjainkig“, „Mussolini alakja a modern olasz lírában“, „A fascizta költészet“ és „Máltai költők“ című tanulmányait. Anyagot gyűjtött a római nyelv-járás legkiválóbb költőiről (Belli, Trilussa stb.), valamint a modern olasz elbeszélésekről készítendő tanulmányához. Fordítja Nino Salvaneschi: *Il sole nell'anima* című regényét. Tanulmányozta a fascizmus intézményeit Rómában, Nápolyban, Sziciliában (Catania, Siracusa, Palermo). Beutazta az Agro Pontino bonifikált területeit és Északfranciaország főbb városait (Milano, Firenze, Bologna, Ravenna, Velence) hasonló célból, de egyúttal a művészettörténeti szempontot is figyelembe véve. Tapasztalatairól cikkekben számolt be és eredményeit összefüggő formában is szándékozik közzétenni. A római egyetemen olasz és német irodalmi és művészettörténeti előadásokat hallgatott és modern olasz irodalmi ismereteit igyekezett tágítani és elmélyíteni. Az Istituto di Studi Romani felkérésére a magyar folyóiratokban és évkönyvekben található római vonatkozású adatok gyűjtését kezdte meg.

Wrublovsky András (1914, Budapest, róm. kat.), olasz állami premio-ösztöndíjas (március—július), szigorló közigazda, a m. kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen a közigazgatási osztály hallgatója (Heller professzor). A kartellkérdéssel foglalkozott. Tanulmányozta a kartellek kifejlődését a fascizmus uralomra jutásától napjainkig; a reájuk vonatkozó jogszabályokat, ellenőrzésüket s irányításukat. Az elméleti tájékozódás megszerzése után konkrét példákat vizsgált meg: a Gruppe Montecantinit, az Edisont, a Cosulichot stb. Ezenkívül elméletben és gyakorlatban tanulmányozta a

kényszerkartell sajtóságait, a szicíliai kéntermelők és a carrarai márványfejtők kényszeresoportosulásait. Vizsgálatainak eredményeit doktori disszertációjában fogja felhasználni. A kartellekre vonatkozó tanulmányainak befejezése után perugiai ösztöndíjas ideje alatt az Ufficio di Collocamentóra vonatkozó vázlatosan megírt tanulmányát dolgozta ki. Beíratkozott a római egyetemre, ahol de Stefani professzor intézetében dolgozott. Tanulmányútjai során meglátogatta az északolaszországi ipari és kereskedelmi centrumokat és a szicíliai kénbányákat.

A páviai Collegio Borromeo csereösztöndíjasa:

Unghváry Iván János (1909, Nagyszombat, róm. kat.), okl. középiskolai tanár a páviai Collegio Borromeo csereösztöndíjas helyét nyerte el. A fascista Olaszország nevelését tanulmányozta, különös tekintettel a középiskolai oktatásra, illetve ennek modern nyelvi oktatási eredményeire, az állampolgársági nevelésre és a kereskedelmi szakoktatásra. Az ifjúság testi nevelését ifjúsági szervezeteken keresztül tanulmányozta. Ellátta a páviai egyetem lektori teendőit, s magyar nyelvi tanfolyamot vezetett az olasz kormány megbízásából katonatisztek részére. Előadásokat tartott olasz egyesületekben Páviában, Milanóban és Vigevanóban. Róma, Genova, Velence, Torino, Stresa és Trieszt városait megtekintette. A következő tanévre megbízást nyert a páviai és a milanoi állami és katolikus egyetem magyar lektorátusának ellátására.

VI. FRANCIAORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Felügyeletükkel megbízott a Franciaországi Magyar Tanulmányi Központ;
Centre d'Études Hongroises en France, 18, Rue Pierre Curie, Paris 5e.

Állami ösztöndíjasok:

Dr. Benda Kálmán (1913, Nagyvárad, ref.), történelem-földrajzszakos okleveles középiskolai tanár, bölcészetdoktor, Budapestről (Szekfű professzor), féléves ösztöndíjas. Szaktanulmányai kiegészítése céljából elsősorban a francia történetírásnak a némettől és hazaitól sok tekintetben eltérő irányával, problémáival és újabb szempontjaival igyekezett megismerkedni. A Sorbonneon, különösen Renaudet, Renouvin, Vermeil és Lefèbvre professzorok előadásait hallgatta az újkori francia és európai történetről. A Cité Universitaireben lakott, itt kapcsolatba került a francia diáksággal. Alkalma nyílt problémáik megismerésére, az életükbe való betekintésre s a látottnak az otthoni tapasztalatokkal való összehasonlítására. Érdekelte az egész francia élet is, annak politikai világnézete, generációs problémái épp úgy, mint a főváros és vidék, a parasztság és a munkás-ság kérdése.

Dr. Győry János (1908, Budapest, róm. kat.), francia-német szakos okleveles középiskolai tanár, bölcsészettudományi doktor, Budapestről (Eckhardt Sándor professzor), másodízben volt egészséves ösztöndíjas. Az École Nationale des Langues Vivantes Orientaleson mint répétiteur a magyar nyelvet oktatta három évfolyamban. Az Árpád-kor francia-magyar kulturális kapcsolatairól készülő munkájához részletkutatásokat végzett a Bibliothèque Nationaleban, a Bibliothèque Sainte-Genevièveben és az Institut d'Études Hispaniquesban. Kutatásai két tárgykört öleltek fel: 1. összevetette Anonymus Gestáját a nyugati teljes gesta-irodalommal s kimutatta, hogy Anonymus műve valószínűleg Imre király aragón házasságával van kapcsolatban; 2. megkezdte a magyarvonatkozású középkori francia irodalom teljes bibliografiájának összeállítását. E célból, Anonymus-kutatásainak érdekében is, a délfraanciaországi XII. századi latin és provençal nyelvű irodalommal foglalkozott s a clunyi bencésekkel és compostellai Szent Jakabbal kapcsolatos irodalom magyar vonatkozásait is kijegyezte. Az École des Hautes Etudes filológiai osztályán Edmond Faralnak, a Collège de France igazgatójának előadásaiival kapcsolatban a középkori krónika és az epikus költészet viszonyáról négy alkalommal előadást tartott.

Dr. Honti János (1910, Budapest, róm. kat.), a Nemzeti Múzeumhoz beosztott német-angol szakos óraadó helyettes tanár, bölcsészettudományi doktor, Budapestről (Győrffy professzor), egész évi ösztöndíjas. Középkori irodalmi tanulmányokkal foglalkozott a Bibliothèque Nationaleban, hogy a középkori kultúra és néphagyományok hátterét kidolgozhassa. Munkája részleteiről több cikket írt. Az egyiket az Acta Ethnologica (Köbenhavn) „New Ways to Vinland Problems“ címen közölte, a másikat a Modern Language Notes (Baltimore) „Vinland and Ultima Thule“ címen fogja megjelentetni. A Párizsban megjelenő Revue d'Histoire de Philosophie et d'Histoire générale de la Civilisation „Notice sur l'Ulysse de Dante“ címen, az Argonauták (Budapest) „A középkor Odysseusáról“ címmel közölte tanulmányát, a Revue de la Société de Folklore Français pedig „Notices sur la légende populaire“ címmel. Ez utóbbi dolgozat a Société de Folklore Français 1938 április 28-i ülésén tartott előadás szövege. Munkája másik részét a Musée National des Arts et Traditions Populairesben végezte az intézet vezetője, G. H. Rivière és A. Varagnac vezetése alatt. Az Office de Documentation Folkloriqueban alkalma nyílt a néphagyományok rendszerezésének és irattárszerű elrendezésének megismerésére. Április havában Dél-Franciaországban tett tanulmányutat, hol a régészeti emlékeken az ókori és középkori kultúrák közötti kapcsolatokat vizsgálta.

Dr. Perényi József (1915, Budapest, róm. kat.), történelem-földrajz szakos okleveles középiskolai tanár, bölcsészettudományi doktor, Budapestről (Szentpétery Imre professzor), fél éves ösztöndíjas. Másodízben megvalósított párizsi tartózkodása alatt doktori értekezésének kiegészítésén dolgozott, s megállapította, hogy a XII. század végén és a XIII. század elején Franciaországban tanult magyar diákok hazatérve és a

királyi kancelláriákban elhelyezkedve a francia oklevél-formulákat és írást terjesztették el s egyben a pápai oklevelek formáit is közvetítették, melyeket az orleansi és párizsi iskolákban részletesen tanítottak. Összehasonlította a magyar okleveles gyakorlatot az egykorú lengyel és cseh gyakorlattal is, ahol a német oklevelek közvetlen és közvetett hatása folytán, a francia hatás nem érte el azt a fokot, mint nálunk. A Cité Universitaireben lakott, teljesen francia környezetben.

Dr. Valló József (1913, Nagyvárad, róm. kat.), pénzügyi fogalmazó-gyakornok, Budapestről (Magyary professzor), ösztöndíjas évét a service public fogalma, jogelméleti jelentősége és gyakorlati megnyilvánulási formáinak a megismerésére szentelte. Munkájáról külön tanulmányt készített, annak bemutatására, hogy a francia jog mennyiben tudott eredeti és tanulságos metódusokat és organizációs formákat kidolgozni a közérdek szolgálatára, a service public megvalósítására. Beiratkozott a jogi fakultásra, hol M. Mestre és M. Laferrière professzorok közigazgatásjogi előadásait hallgatta. Tanulmányozta a francia közigazgatási rendszer módszereit és szervezési formáit. Munkájában Esmein professzor is segítségére volt. A húsvéti szünidő alatt hosszabb utazást tett Dél-Franciaországban, meglátogatta a Bruxelles-i vásárt, a Loire-menti kastélyokat, valamint Normandiát. A Tanulmányi Központban a Magyarországra utazó francia ifjúság előtt „A magyar alkotmány” címen előadást tartott. A Cité Universitaireben lakott, ahol alkalma volt egyrészt arra, hogy nyelvtudása kimélyítése céljából francia környezetben éljen, másrészt pedig, hogy különböző nemzetek jogásaival kapcsolatot teremtsen.

Dr. Zajtay Imre (1912, Budapest, róm. kat.), királyi törvényszéki joggyakornok, másodízben magyar állami ösztöndíjas az első félévben, Budapestről (Szladits professzor). Az 1936/7. tanévben megkezdett munkáit folytatta, illetve fejezte be. Disszertációt készített „Les régimes matrimoniaux du droit hongrois” címmel; ennek s az elmult tanév végén letett vizsgáknak alapján elnyerte az Összehasonlító-jogi Intézet „Diplôme des études juridiques comparatives” bizonyítványát. A fenti intézet kiadványa számára értekezést írt „Les mesures de sureté dans le droit pénal hongrois” címen. „La condition de la femme dans la société contemporaine” című munkában a „Hongrie” fejezetet készítette el. Az Összehasonlító-jogi Intézet „Commission d'Études”-jében megbízást nyert az intézet kiadványai magyar részének kidolgozására. Résztvett a „Terminologie juridique” tárgykörben az elmult tanév folyamán megkezdett gyakorlatokon, M. Jean Pirou, ügyvéd irányítása mellett. Foglalkozott a théorie de l'abus du droit, a théorie des risques, a révision des contrats par le juge kérdéseivel, továbbá a házassági vagyonnal. 1937 júliusában résztvett a Párizsban tartott Semaine Internationale de Droit összehasonlító-jogi kongresszuson. Ösztöndíjas éve alatt „Az angol jogforrások felosztásáról a Polgári Jog 1937 októberi számában, „A különvélemény az angol ítéletben” kérdéstről a Jogállam 1938 februári számában hosszabb tanulmányt közölt. Josserand „Evolution et actualité” című munkájáról a Polgári Jog 1937 utolsó számában hosszabb ismertetést közölt.

A M. Kir. Kereskedelem- és Közlekedésügyi Minisztérium ösztöndíjasa:

Maeszkásy Pál (1918, Budapest, róm. kat.), a Kereskedelmi Akadémia végzett növendéke Budapestről, egészéves ösztöndíjas. Beiratkozott az Ecole des Hautes Etudes Commerciales Académie Commerciale tagozatára s itteni tanulmányain kívül francia közgazdasági kérdésekkel és francia népi problémákkal foglalkozott. Tanulmányt készített Franciaország gazdasági helyzetéről, elnéptelenedésének okairól és szociális berendezkedéséről. Számos, kutatásaival kapcsolatos intézményt látogatott meg. A Renaissance Française keretében egy magyar népművészeti kiállítás rendezését kezdeményezte s a Hangya és a Bródi-cég himzészanyagából, valamint a Magyar Film Iroda fényképsorozataiból nagy anyagot gyűjtött össze. Megbeszélést folytatott egy francia filmvállalattal magyartárgyú filmfelvételek ügyében. Meglátogatta a Chatenay-Malabry betonépületekből álló mintatelepülését. A magyar követség részére összegyűjtötte a francia szövetkezeti mozgalom legújabb statisztikai adatait. Megtekintette a grignoni Mezőgazdasági Főiskolát s annak igazgatója részére összeállította Magyarország termelésének jelenlegi állását. A Magyar Házban és a Tanulmányi Központban aktuális problémákról tartott előadást.

A francia állam ösztöndíjasai:

Alsó Ilona (1905, Budapest, róm. kat.), az École pratique des Hautes Études hallgatója, (Abel Lefranc professzor) Párizsból, fél-éves ösztöndíjas. Balzac tudományfilozófiai világnézetével foglalkozó munkájának adatgyűjtésén munkálkodott. A Revue d'Histoire de la Philosophie 1938. évi folyamában megjelent cikke: „Nouvelles Précisions sur la Sténie de Balzac“ az író fiatalkori munkájának keletkezés-dátumát határozza meg. Az Institut de France könyvtárában Marcel Bouteron támogatása mellett dolgozott, aki lehetővé tette számára a Chantillyben lévő Spoelberch de Lovenjoul-féle Balzac kéziratgyűjtemény tanulmányozását. Eljárt az Académie des Sciences Morales et Politiques hetenkénti üléseire és az École pratique des Hautes Étudeson Edmond Faral és Marcel Poète előadásaira. Bejárt a Tanulmányi Központ által rendezett előadásokra s Raymond Charmetnek a jelenkori francia irodalommal foglalkozó előadásain többször tartott szövegmagyarázatot.

Erődi-Harrach Béla (1913, Tápió-Süly, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vm., róm. kat.), okleveles közigazda, Budapestről (Báró Kaas Albert professzor). Egyéves ösztöndíjas ideje alatt főként francia társadalmi kérdésekkel foglalkozott. Tanulmányt készített a legújabb munkatörvényről. Megismerkedett a fontosabb szociális intézményekkel s kapcsolatba lépett azok vezetőivel. Beiratkozott a jogi fakultásra, hallgatta az Institut des Hautes Études Internationales, az École Libre des Sciences Politiques és a Carnegie-intézet előadásait. Francia nyelvtudását az Institut du Panthéon nyelvtanain tökéletesítette.

A magyar ifjúságról előadást tartott a Rapprochement International des Jeunesben, hol rövid rádióismertetésre is volt alkalma. Irányítása alatt a Tanulmányi Központ támogatásával megalakult és megkezdte működését egy francia—magyar ifjúsági csoport, melynek magyarországi tanulmányútját is előkészítette. Hosszabb utazást tett Dél-Franciaországban, Bayonne—Marseille—Lyon útvonalon, hol a különböző társadalmi intézményeket tanulmányozta, e mellett a nép és az ország művészi értékeivel is megismerkedett. Meglátogatta még a Loire-völgyi kastélyokat, Rouent és Bretagnet is.

Gara István (1912, Budapest, róm. kat.), német-francia szakos okleveles középiskolai tanár, Budapestről (Eckhardt Sándor professzor). Ösztöndíjas évét „L'influence du freudisme sur la littérature française contemporaine” című doktori értekezésének elkészítésére szentelte. Főként a Bibliothèque Nationaleban végzett kutatásokat; dokumentációgyűjtés céljából itt figyelemmel kísérte a tudományos folyóiratoknak tárgyára vonatkozó cikkeit s a háború utáni irodalmi művekről megjelent irodalmi és tudományos kritikákat. Az újonnan alapított katolikus főiskolai kollégiumban, a Bienvenue Universitaireben teljesen francia környezetben lakott.

Gombocz Iona (1915, Budapest, ág. ev.), magyar-francia szakos szakvizsgás tanárjelölt, Budapestről (Eckhardt Sándor professzor). A második félévben volt ösztöndíjas, főként Raymond Radiguet írói munkásságát tanulmányozta. Munkájához fontos életrajzi és irodalomkritikai adatokat nyert M. Jean Cocteau-tól, az író barátjától. Szak kutatás mellett a Sorbonneon irodalmi előadásokat hallgatott. Meglátogatta Párizs környékét és Bretagnet. Résztvett a francia ifjúsági egyesületek munkájában.

Gyurmán Márta (1915, Budapest, róm. kat.), német-francia-filozófia szakos tanárjelölt, egyetemi gyakornok, Budapestről (Kornis professzor). Doktori értekezésének, „La perception de l'espace au point de vue de l'audition” tárgykörében végzett kutatásokat különböző könyvtárakban. E mellett több filozófiai és pszichológiai tanulmányhoz dokumentációt gyűjtött. Henri Piéron professzor Collège de Francebeli előadásai nagyban előmozdították kutatásait. Résztvett a Bureau d'Accueil által rendezett kirándulásokon s meglátogatta Bretagnet is. Kapcsolatot tartott fenn a Rapprochement International des Jeunes egyesülettel, s így alkalma nyílt a francia étellel való alaposabb megismerkedésre.

Hinez Győző (1902, Budapest, róm. kat.), német-francia szakos székesfővárosi középiskolai rendes tanár, Budapestről. Féléves ösztöndíját pedagógiai és nyelvészeti tanulmányokra használta fel. Az Institut de Phonétiqueben Pierre Fouché igazgató vezetése alatt elméleti és gyakorlati hangtani tanulmányokat végzett az általános és történeti fonetika köréből. A Sorbonneon Bruneau „Grammaire historique de la langue française” és Millardet „Introduction à la linguistique romane” előadásain vett részt. A Collège de France tanárai közül

Vallont, Rosquesot és Paul Valéryt, az École d'Antropologie főiskolán pedig Louis Marins „l'Ethnographie“ és Marcel Jousse „Antropologie linguistique“ című előadásait hallgatta. A klasszikus és az élő idegen nyelvek tanítási módszereinek megismerése céljából a Lycée Chaptalban és a Lycée Henri IV-ban hallgatta az órákat. Alkalma volt a francia pedagógiai reformok keretében kísérletként bevezetett „classe d'orientation“-okon végzett belső munkát megfigyelni. A Magyar Tanulmányi Központban francia közönség előtt tartott előadást „La transposition poétique du hongrois en français“ címen.

Kálmán László (1915, Szeged, róm. kat.), német-francia szakos tanárjelölt, Szegedről (Zolnai professzor). Első féléves ösztöndíjas ideje alatt „La fortune intellectuelle de Béranger (France, Allemagne, Autriche et Hongrie)“ című doktori értekezésén dolgozott. A Bibliothèque Nationaleban és a Sorbonneon végzett kutatásaiban Paul Van Tieghem professzor is támogatta. Munkája eredményeit az École des Langues Vivantes Orientales francia irodalomtörténeti szemináriumában előadás keretében ismertette. Párizs művészeti és történelmi emlékeinek megismerésén kívül a francia színművészet tanulmányozásával foglalkozott és különösen a Théâtre d'avantgarde előadásait, valamint Cocteau, Jouvet, Dullin, Baty európai viszonylatban is elsőrangú művészi és irodalmi értékű teljesítményeit kísérte figyelemmel. A francia középiskolai oktatás tanulmányozása céljából a Janson de Sailly lyceumban a gyakorlati tanításban résztvéve a francia tanügyi reformok megismerésére nyílt alkalma. A Sorbonneon és a Collège de Franceon Ascoli, Bruneau, Michaut, Levailant, Mornet és Valéry professzorok előadásait hallgatta. A Tanulmányi Központban rendezett modern francia irodalmi előadásokon is megjelent. A francia katolicizmus helyzetéről több cikket közölt a szegedi Új Nemzedékben.

Kenyeres László (1915, Budapest, róm. kat.), magyar-francia szakos tanárjelölt, Budapestről (Eckhardt Sándor professzor). Egész éves ösztöndíjas ideje alatt „Irodalom és társadalom a Régence korában“ című doktori értekezésén dolgozott. Részben e munkája érdekében, részben pedig tanulmányai kiegészítésére beiratkozott a Sorbonnera, ahol különösen D. Mornet „L'Histoire véritable de la littérature classique de 1660 à 1680“ című előadássorozatát hallgatta nagy hásszonnal, továbbá Cohen, Ascoli, Millardet és Pommier professzorok óráit. A Collège de Franceon eljárt Hazard professzor előadásaira is. A francia kultúra alapos megismerése céljából több irodalmi, társadalmi összefüggéssel vett részt és rendszeresen látogatta a színházakat és múzeumokat. Kisebb kirándulások keretében Párizs környékét is megismerte. A Foyer des Étudiantsban teljesen francia környezetben élt.

Kousz Nándor (1906, Zágráb, róm. kat.), német-francia szakos székesfővárosi tanár, a második félévben volt ösztöndíjas. Tanulmányának főcélja doktori értekezésének kidolgozása volt. A francia romantikus utazók tárgyköréből évek óta gyűjtött adatokat, most ezt véglegesen kiegészítette s szaktanárainak útbaigazítása alapján anya-

gának elrendezéséhez is hozzáfogott. Mint kereskedelmi iskolai idegennyelvi tanár a Lycée Louis le Grandban megismerkedett a franciaországi modern nyelvoktatás legújabb eredményeivel. Különösen sokat köszönhet e téren Selam-Voize tanárnak, akinek óráin elméleti és gyakorlati szempontból egyformán sokat tanult. Pedagógiai tanulmányait értékes tapasztalatokkal gyarapította a Musée Pédagogiqueban, ahol Lebrun helyettes igazgató útbaigazításai szerint dolgozott, valamint a „loisirs dirigés“ kiállításán, melyet Chamoux, a Lycée Carnot proviseurje kalauzolása mellett tanulmányozott át.

Martinkó András (1912, Szuhogy, Borsod m., róm. kat.), magyar-francia szakos okleveles középiskolai tanár, Budapestről (Eckhardt Sándor professzor), a Báró Eötvös Collégium tagja. „A XX. század színháza“ című tanulmányához gyűjtött anyagot. Vizsgálta, hogy miként érvényesül a XX. század kollektivizáló, tömegekre támaszkodó szelleme az új színházi törekvésekben. Munkáját főleg a Bibliothèque Nationale és a Bibliothèque de l’Arsenal könyvtára segítségével széles területre terjeszthette ki. Gyakran járt színházba, hogy a Nouveau Théâtre darabjait tanulmányozhassa. Itt főleg G. Baty, L. Jouvet, G. Pitoeff, Ch. Dullin, J. Ronché, G. Cohen, H. Ghéon színpadi bemutatói illetve munkái nyújtottak hasznos anyagot dolgozatához. Résztvett a színházi kérdésekkel kapcsolatos irodalmi előadásokon és foglalkozott a film mai szerepével. Megnézte a chartresi szabadtéri bemutatót is. A Bureau d’Accueil rendezte kirándulások alkalmával megismerte Normandia, Ile de France és Párizs környékének nevezetességeit. A francia művészet és civilizáció alapos megismerése céljából múzeumokat, kiállításokat látogatott.

Molnár Ferenc (1914, Kisvárd, róm. kat.), magyar-francia szakos okleveles középiskolai tanár, fizetéstelen egyetemi tanársegéd, Debrecenből (Hankiss professzor). Doktori értekezésén dolgozott a Bibliothèque Nationaleban. Munkája tárgyát „L’Allemagne et les Allemands vus à travers la littérature française de 1770 à 1870“ kérdése alkotta, s első szempontja a „nemzetportré“ volt. E mellett magyar-francia történelmi és irodalmi kapcsolatokkal is foglalkozott. Több érdekes adatra akadt. (Le Grand Condé, — La Bruyère et la Hongrie, — Le Prince Esterházy et les émigrés en 1792, — Mirabeau et le Lieutenant-Colonel Székely à la Cour de Berlin). Résztvett a Tanulmányi Központban rendezett francia szövegmagyarázatokon, a Lycée Henri IV-ban pedig a francia középiskolai oktatás tanulmányozása céljából rendszeresen eljárta néhány francia és több idegennyelvi órára. Az Union Chrétienne des Jeunes Gens irodalmi csoportja előtt több előadást tartott a magyar művelődés köréből. Közreműködött a párizsi világkiállítás magyar pavillonjának könyvkiállítása rendezésében, valamint a franciaországi magyar költői és zenei előadások megszervezésében.

Dr. Ortutay Gyula (1914, Csurgó, Somogy m., gör. kat.), magyar-francia szakos okleveles középiskolai tanár, Budapestről (Eckhardt Sándor professzor), a Báró Eötvös József Collégium tagja. Törté-

nelmi, geográfiai és szépirodalmi munkákon át a francia Párizs-szemlélet kialakulását kereste s egy „Idée et Connaissance de Paris“ című tanulmány első felének anyagát gyűjtötte össze a Musée Carnavaletben, a Sainte Geneviève könyvtárában s a Bibliothèque Nationaleban. Foglalkozott a középkori francia—magyar kultúrkapcsolatokkal (e munkája során talált egy könyvlistát, mely a Pontigny apátságból egy magyar kolostornak küldött könyvek címét sorolja fel) s a mai irodalom kérdéseivel is. Giraudoux színdarabjairól cikket írt a Napkelet számára. Készülő Montherlant tanulmányából a Dunántúli Helikonban közölt egy részletet. Párizs történeti tanulmányaival kapcsolatban sokat látogatta a párizsi múzeumokat. Résztvett a Bureau d'Accueil aux Boursiers Etrangers által rendezett Párizs-környéki és vidéki kirándulásokon.

Takács Zoltán (1914, Kendilóna, Szolnok-Doboka m., ref.), francia-német szakos okleveles középiskolai tanár, Pécsről (Birkás professzor). A második félévben volt ösztöndíjas. Doktori értekezésének elkészítésén dolgozott. A Jámbor Pál franciaországi munkásságára vonatkozó adatok után, főként a Bibliothèque Nationaleban, az egyetemi és Sainte-Geneviève könyvtárakban kutatott. Szakdolgozatával a pécsi egyetem Francia Intézetének 100 pengős első díját nyerte el. Foglalkozott még a magyarbarát Jean de Bonnefon újságírói és irodalmi munkásságával. Franciaországi tartózkodásának nagyobb része alatt francia családnál lakott. A párizsi múzeumokban és a párizs-környéki kastélyokban sok értékes művészettörténeti ismeretet szerzett. Igyekezett a francia szociális kérdésekkel is megismerkedni.

Torma Iván (1913, Alsószid, Zala m., róm. kat.), magyar-francia szakos tanárjelölt, fizetéstelen tanársegéd, Budapestről (Eckhardt Sándor és Császár Elemér professzorok). Ösztöndíjas évét az École Normale Supérieureben töltötte. Elkészítette doktori értekezését a Tournai város történetéről szóló francia krónikáról és annak magyar vonatkozásairól. Dokumentációja javát a Bibliothèque Nationaleban és az École Normale könyvtárában gyűjtötte össze. Április hóban résztvett az „Association Guillaume Budé“ strasbourgi, harmadik kongresszusán. Tanulmányozta a francia humanisták körét és ezeknek Erasmussal való kapcsolatát. Irodalmi és művészeti előadásokat hallgatott az École Normaleban, a Sorbonneon, a Collège de Franceban. A Lycée Henri IV-ban a francia nyelvtanítást és az idegen nyelvek oktatását tanulmányozta. Eljárt a Tanulmányi Központban rendezett francia szövegmagyarázatokra s több kirándulást tett Párizs környékére és a Loire völgyébe.

Vargyas Katalin (1915, Budapest, róm. kat.), magyar-francia-olasz szakos tanárjelölt, Budapestről (Eckhardt Sándor professzor), az első félévben volt ösztöndíjas. A Sorbonneon a középkorra, a XVI. és a XIX. századra vonatkozó francia irodalomtörténeti előadásokat hallgatta. Szakdolgozatának „La chanson populaire et la poésie du XVI siècle“ elkészítésében Plattard professzor támogatta. A francia iskola szellemének megismerése céljából a Lycée Viktor Hugo középiskolát

több hónapon keresztül látogatta s különösen a felső osztályok óráin vett részt. Foglalkozott az egyetemi- és munkásifjúság szervezeteivel. Normadiában és Bretagneban tett tanulmányútja alkalmat adott a normann és breton folklóre és a francia képzőművészet remekei megismerésére. A mai francia drámairodalmat és színművészetet főleg színházlátogatás útján igyekezett megismerni. Járt hangversenyekre is, hogy a külföldön kevésbé ismert francia alkotásokat hallhassa. A francia kultúra mélyebb megismerése céljából saját költségén egy félév-re meghosszabbította franciaországi tanulmányútját.

Weger Imre (1915, Nagyzsám, róm. kat.), német-francia-olasz szakos tanárjelölt, Budapestről (Eckhardt Sándor professzor). Főcélja a francia néprajzi kutatás tudományos módszereinek megismerése volt. A Musée des Arts et Traditions Populaires felvette munkatársai közé, G. H. Rivière professzor és A. Varagnac főtítkárral vezetésével résztvett a múzeumnak folyamatban lévő munkálataiban. Feldolgozta a francia földművelésügyi minisztériummal karöltve kiadott „Enquête sur l'ancien outillage rural français“ című kérdőívek válaszanyagát, melyből az eszközök elterjedésének szemléltetésére 53 térképet készített. Kutatásai eredményét a Société du Folklore Français márciusi ülésén mutatta be; ezzel kapcsolatban a Társaság tagjává is választotta. Április hónapban a Musée National des Arts et Traditions Populaires által rendezett háromhetes kutatásra Sologneba utazott. E munkája eredményét az említett intézet kiadványa „Les saints locaux de la Sologne“ címmel fogja közölni. Itt értékes fényképgyűjteményt is készített, melyet a hazai folklórral foglalkozó összehasonlító munkájában is felhasznál. A Sorbonneon, a Collège de Franceon és az École du Louvreban Ascoli, Bédarida, Bruneau, Cohen, Hazard, Mauss, Rivet, Rivière, Varagnac és Valéry professzorok előadásait hallgatta.

A felsoroltakon kívül a *Magyar Tanulmányi Központ* támogatását élvezték még *Kalmár Ödön* tanárjelölt, a magyarországi Ciszterciarend, *Kádi Győző* tanárjelölt, a magyarországi Bencésrend, *dr. Gáspár Margit* tanár, Nyiregyháza város és *Onodi József* tanárjelölt, Kiskunfélegyháza város kiküldöttei, valamint *Mezei János* joghallgató, aki Hatvan nagyközség részéről kapott támogatást. Ezenkívül számos magyar, valamint francia és más nemzetiségű, magyar tanulmányokkal foglalkozó egyetemi hallgató és kutató munkáját segítette elő a Központ.

VII. SVÁJCI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Állami ösztöndíjas:

Dr. Nagy Mária Ilona (1909, Alsójára, Torda-Aranyos m., ref.), református óraadó vallásoktató segédlelkész Budapestről, valláslektani tanulmányokat (Csikesz professzor) folytatott a genfi Institut des Sciences de l'Éducationban. Az intézet rendes növendéke volt,

ahol különösen gyakorlati módszerek elsajátítására vetett súlyt. Hogy a Piaget professzor által először alkalmazott ú. n. klinikai eljárást elsajátítsa, önálló kutatási területen dolgozott. Témája a gyermeki logika genezisének egy részletkérdése: a verbális klasszifikáció volt. Piaget professzoron kívül egy a gyermeki logikában specializált asszisztens irányította kísérleteinél. Tekintettel az intézet elsőrangú orvospedagógiai rendelkezésére, pszichoterapiai tanulmányok céljából rendszeresen dolgozott ebben a szekcióban. Minthogy a pszichoterapiai diagnosztika szükségszerűen pályaválasztási tanácsadáshoz kötött, így ezt a szakot is felvette. Hogy az intézet diplomájához szükséges Certificat de Pedagogiet elnyerje, az év végén öt tárgyból vizsgát tett.

A „La Roche“-alapítvány és Basel város ösztöndíjasa:

Dr. ifj. Issekutz Béla (1912, Kolozsvár, róm. kat.), egyetemi gyógyszer-tani intézeti díjtalan tanársegéd, Szegedről (Szent-Györgyi Albert professzor) a La Roche ösztöndíjjal november elejétől április végéig dolgozott a baseli fiziológiai intézetben Verzár professzor vezetése mellett. A következő probléma megoldásával foglalkozott: van-e a hypophysisnek befolyása a zsírvándorlásra s ha igen, ez a befolyás a mellékvesekérgen keresztül megy-e, vagy pedig direkt a zsírszanyag-cserére gyakorolt hatás eredménye. Hím patkányokon végzett kísérletei azt látszanak bizonyítani, hogy a hypophysisnek a zsírvándorlásra gyakorolt hatása a mellékvese kéregállományán megy keresztül s hogy a hypophysis kiirtásánál fellépő mellékvesekéreg-degeneráció felelős a zsírvándorlás megakadásáért.

VIII. ANGOLORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Állami ösztöndíjasok:

Buday György (1907, Kolozsvár, ref.), grafikusművész, a szegedi egyetem grafikai lektora Londonban folytatott féléves ösztöndíjjal áprilistól decemberig grafikai tanulmányokat. Tanulmányozta a British Múzeum, a Victoria and Albert Múzeum és egyéb köz- és magángyűjtemények grafikai anyagát. Beható stílustörténeti és viselettörténeti tanulmányokat végzett egy a magyar-skót-angol történelmi kapcsolatokat feldolgozó fametszetsorozat számára. Megismerkedett a kiadó- és nyomdavállalatok szervezetével s a modern angol könyvtermelés problémáival. 37 fametszetét állította ki a m. kir. követségen rendezett kiállításon. Számos apró kiállításon kívül a Chicago Art Institut, a velencei Biennale kiállításain vett részt s elnyerte a párizsi világkiállítás Grand Prix-jét. „Bátorligeti mesék“ című, színes fametszetekkel illusztrált kötetével első díjat nyert a magyar Bibliophil Társaság versenyén. Számos angol folyóirat közölte munkáit. Dolgozott Swift, Walpole és Huxley műveinek

illusztrálásán, valamint a „Magyar Parasztmesék“ című népmese-gyűjtemény angol kiadásán. A British Museum az év folyamán 47 fametszetlapját vásárolta meg.

Dr. vitéz Csiky János (1912, Szeged, róm. kat.), budapesti kir. ítélőtáblai tanácsjegyző a szegedi jogi karról (Búza professzor) nemzetközi jogi tanulmányokat folytatott Angliában a II. félévben. Londonban, mint a School of Economics kutatómunkát végző hallgatója A. W. Manning, A. Smith, A. J. Toynbee, C. K. Webster, S. H. Bailey és H. J. Laski professzorok előadásain vett részt és szemináriumi előadásokat tartott. Kutatómunkát folytatott a School Fry, a Chatham Hous, valamint a British Council könyvtárakban. A nemzetközi jog változásainak és ezek között is a békés változásoknak az ú. n. „peaceful change“ problémájával foglalkozott. Idevágó tanulmányait „A dinamikus elemek a nemzetközi jogban“ címen foglalta össze, amelynek egy fejezete „Bírói jogalkotás a nemzetközi jogban“ címen a Jog szaklap IV. évfolyama 4. számában jelent meg. Szorosan vett nemzetközi jogi munkásságán kívül közvetlenül tanulmányozta az angol jogi intézményeket is, így rendszeresen látogatta az angol bíróságokat, aminek eredménye: „Egy állam — ügyész nélkül. A vád képvisellete az angol büntető eljárásban“ című cikke (Jog V. évfolyam 3—4. szám) és a felsőfokú bírói eljárásról készülő tanulmánya.

Dr. Horányi (Hechst) Béla (1904, Budapest, róm. kat.), egyetemi magántanár, elmeklinikai c. tanársegéd Budapestről (Benedek professzor) féléves ösztöndíjjal öt hónapot töltött Angliában. A londoni National Hospitalban különösen az agydaganatok localdiagnostikájában használatos eljárásokat tanulmányozta, a Jefferson professzor vezetése alatt álló agysebészeti osztályon pedig alkalma nyílt a klinikai diagnózist az operációs asztalon kontrollálni. Tanulmányozta Greenfield vezetése mellett az agyfehérállomány demyelinisatiós betegségeit s több, nálunk ritkán előforduló idegbetegség idegkórszövettani készítményeit. Idegélettani ismereteit Carmichel idegphysiológus mellett gyarapította s különösen a vegetatív idegrendszerre vonatkozó kísérleti vizsgálati methodikát tanulta meg. Dolgozott az egyetemi elmekórtani klinika laboratóriumában is, ahol főképen az elektroencephalographia módszereit sajátította el Golla professzortól. Cambridgeben Adrian professzor mellett állatkísérleti methodikát tanulmányozott s egyhetes idegszövettenyésztési kiképző kurzuson vett részt. Meglátogatott 17 londoni és londonkörnyéki elmeegógyintézetet. A londoni Maudslay Hospital kórszövettani laboratóriumában végzett a demyelinisatiós idegbetegségekre vonatkozó vizsgálatainak eredményei a Journal of Neurology folyóiratban jelennek meg. H. Cairns osztályán az agydaganatok műtéti technikáját tanulmányozta. Oxfordban tíz napot töltött Le Gros Clark intézetében. Külföldi tanulmányairól a budapesti orvosegyesület elme-

és idegkórtani szakosztályülésén beszámolt. Ez az előadás az Orvosképzés 1938. júniusi számában jelent meg: „Az ideg- és elmekórtan jelenlegi állásáról Angliában“ címmel.

Dr. Kosáry Domokos (1913, Selmecebánya, ág. ev.), a br. Eötvös-kollégiumhoz beosztott rendes tanár újkori történeti tanulmányokat (Szekfű professzor) folytatott Londonban áprilistól július végéig. Az angol történeti irodalom, történeti módszerek és kutatási irányok minél alaposabb megismerése, mint tanulmányi cél mellett igyekezett az angol kutatásnak a magyarral való kapcsolatát lehető mértékben elősegíteni s a magyar történet problémáit az angol kutatáshoz közelebb vinni. E célok megközelítésében segítségére volt, hogy a London University történetkutató-intézetébe, a Historical Instituteba felvételt nyert s ott a könyvtári munka mellett alkalma volt az egyetemi élettel is megismerkednie. Tudományos előadásokat és összejöveteleket látogatott. Megbeszéléseket folytatott C. K. Webster és Seton Watson professzorokkal, utóbbi több magyar történeti vonatkozású tanulmány írására kérte fel, melyek közül az első „Gabriel Bethlen, Transylvania in the XVIIth century“ címmel a Slavonic Review júliusi számában jelent meg. Rendszeresen dolgozott a British Museumban, a State Paper gyűjteményben és a kéziratárban. Ez utóbbiban jelentős anyagot dolgozott fel, főként a XVII. század vége magyar történetét illetően. Július végén rövidebb időt Párizsban is töltött egy készülő cikk anyagának kiegészítése céljából.

Dr. Szendi Balázs (1904, Tiszadob, ref.), egyetemi női klinikai tanársegéd Debrecenből (Kovács professzor) az első félévben magyar állami ösztöndíjjal volt a berlini kollégiumban, a második félévre pedig Angliába kapott ösztöndíjat. Londonban az University College Hospitalban dolgozott F. J. Browne professzor mellett. A méhenbelüli élettan és hormonkutatás új módszereit és a preventív terhesség gondozás új ideáit sajátította el. Klinikai tanulmányainak kapcsán ikertanulmányt írt az Archiv für Gynekologie 167. kötetébe. Dolgozott a klinikához tartozó hormon-laboratóriumban is, Mr. Boycott mellett, továbbá a National Institute for Medical Researchben, London legjobb hormonológusa, Mr. Callow laboratóriumában. Meglátogatta London nagyobb kórházait és felkereste a szülészet- és nőgyógyászat, továbbá az örökléstan számos neves angol képviselőjét, tanulmányozva iskolájuk működését és szellemét. Cambridgeben három hetet töltött az egyetem physiologiai intézetében Barcroft és biochemiai intézetében Needham professzor mellett, ahol különösen a méhenbelüli élettannal kapcsolatos kísérleteket, illetőleg módszereket tanulmányozta. Az egyetem zoológiai intézetében pedig Huxley biologus, állatkerti igazgató gyűjteményét tanulmányozta a nemek öröklődésének szempontjából. Oxfordban Nuffield adományából létesült orvosi intézményeket tekintette meg s résztvett a Medical R. Association kongresszusán. Hazatértében útbajtette Párizst, ahol a Maternité és a Clichy Hospitalokat látogatta meg,

IX. GÖRÖGORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Ezeket az ösztöndíjakat a vallás- és közoktatásügyi miniszter a Hariseion-alap kamataiból, az Orsz. Ösztöndíjtanács jelölése alapján folyósítja Görögország területével kapcsolatos tanulmányokat végző kutatók, görög nyelv- és irodalom-szakos tanárok, valamint görögkeleti egyháziak részére. Jelen tanévben a következők voltak így Görögországban:

Ádám (Reisz) Karolin (1905, Tatabánya, Komárom m., róm. kat.), állami leánygimnáziumi tanár Budapestről a Haiseion-alap kamataiból 600 P ösztöndíjban részesült görögországi tanulmányútra. Tanulmányi programja egyrészt a görög kultúra emlékeinek helyszíni tanulmányozása, másrészt a görög középiskola klasszikus nyelvi oktatásának megfigyelése volt. Ez utóbbit csak részben valósíthatta meg, mert iskolai elfoglaltsága miatt csak a nyári szünidőt használhatta fel tanulmányúttjára. Idejének legnagyobb részét — 22 napot — Athénben töltötte, ahol az osztrák archeológiai intézet révén archeológiai szempontból rendszeresen áttanulmányozta a város emlékeit. Attikában szintén múzeumokat és ásatásokat látogatott. Kilencnapos körutazás keretében megtekintette Korinthos, Mykenai, Tiryns, Epidaurós, Asklepion, Nauplion, Spárta emlékeit, Mistrát és Tripolis városát, az olympiai ásatásokat, a delphii Apollon-szentélyt és múzeumát és a Marmariát. Hazajövet Thessaloniké városát is meglátogatta.

Dr. Bartha Dénes (1908, Budapest, róm. kat.), egyetemi magántanár, magyar nemzeti múzeumi őr görögországi tanulmányokra 1000 P ösztöndíjban részesült a Hariseion-alap kamataiból. Hatheti görögországi utazás kapcsán a görög építészet és szobrászat emlékeit a következő helyeken tanulmányozta: Athén, Eleusis, Sunion, Delphi, Olympia, Korinthos, Mykenae, Tiryns, Argos, Epidaurós, Nauplia és Daphni. A múzeumok anyagából különösen az athéni Nemzeti Múzeum és az istambuli régészeti múzeum, valamint a Szeráj kincstárának gyűjteményeit tekintette meg. Tanulmányozta az athoshegyi görög kolostorok életét és bizánci építészeti és egyházművészeti emlékeit. Athénben a népzenei kutatás vezetőitől kapott adatok alapján tanulmányozta a görög népzene és a bizánci stílusú egyházi népének dallamstílusát, különösen a gregorián-bizánci kapcsolatok és a középkorból fennmaradt többszólamú technikák szempontjából. Lépéseket tett a népzenei kiadványok és lemezek cseréjének megindítására vonatkozóan.

Berki Feriz (1917, Cattaro, gör. kel.), gör. kel. teológiai hallgató a Hariseion-alapból nyert 3000 pengő összegű ösztöndíjjal az athéni egyetem teológiai fakultásának második évét végezte el. A második alapvizsgát június havában eredményesen letette. Görögországi tanulmányait a következő évben folytatja.

Dr. Erdélyi Gizella (1906, Szeged, róm. kat.), magyar nemzeti múzeumi I. o. segédőr archeológiai tanulmányok végzésére 1000 P ösztöndíjban részesült a Hariseion-alapból. Október 31-től december

23-ig tartózkodott Görögországban. Főleg Athénben folytatott kutatásokat, de tanulmányút kapcsán megtekintette Salonikit, Delphit, Korinthost, Eleusist és Pireust. Mindezekben a helyeken elsősorban a múzeumok szobrászati anyagának tanulmányozására vetett súlyt és megtekintette az ásatásokat is, amelyeket könyvtári kutatásokkal egészített ki. Kutatásainak főtárgya a görögországi római császárkori portréművészet tanulmányozása volt s az athéni nemzeti múzeum igazgatója, A. Philadelphus segítségével sikerült sok eddig hiányzó és nehezen hozzáférhető anyagot összegyűjtenie portrétanulmányához.

Graf András (1909, Budapest, izr.), rabbiképző-intézeti óradijas tanár Budapestről 1000 P ösztöndíjat nyert a Hariseion-alapból görög filológiai tanulmányok folytatására. A nyár folyamán két hónapot töltött Görögországban. Az athéni nemzeti könyvtárban, valamint a Spárta mellett lévő Aja Szaranda kolostorban Iréne császárnő életére vonatkozó kéziratokat tanulmányozott. Segédkezett továbbá az elhunyt I. Sikutris athéni egyetemi tanár munkái bibliográfiájának összeállításában. A következő helyeket látogatta meg: Athén, Spárta, Mistra, Olympia, Kalavrita, Argos, Mykene, Delos, Delphi, Larissa és Thessaloniki.

Dr. Huszár Lajos (1906, Nyáradszereda, Maros-Torda m., ref.), magyar nemzeti múzeumi őr, numizmatikai tanulmányokat folytatott 1000 P Hariseion-ösztöndíjjal. Két hónapot töltött Görögországban, ahol a következő irányú kutatási szempontokat tartotta szem előtt: az elérhető gyűjteményekben a magyar éremanyag átnézése és felvétele, a bizánci és árpádházi királyok korabeli érmek közötti összefüggések vizsgálata, végül a középkori és újkori görögországi emlékek átnézése abból a szempontból, hogy a magyar pénznek milyen volt az útja a Balkán felé. Átnézte útközben Belgrád és Szófia éremtárait. Hosszabb ideig dolgozott az athéni magyar gyűjteményben. Összeállította a Görögország területén talált magyar pénzeket, amiből azt a következtetést vonta le, hogy különösen a XVIII—XIX. század fordulóján áramlott nagyobb tömegben az osztrák és magyar pénz délre. Tanulmányutat tett Szaloniki, Kréta, Egina, Mykene, Tiryns, Nauplia, Epidauros, Eleusis, Daphni és Korinthos régészeti emlékeinek és gyűjteményeinek megtekintésére.

Dr. László Gyula (1910, Kőhalom, Nagykovács m., unit.), nemzeti múzeumi segédőr régészeti tanulmányok folytatására 3000 P ösztöndíjban részesült a Hariseion-alap kamataiból. Decembertől májusig tartó utazás kapcsán Görögország, Jugoszlávia és Törökország területén folytatott kutatásokat. Belgrád, Szaloniki, Athén, Pireus, Daphni, Eleusis, Korinthos, Patras, Olympia, Spárta, Mistra, Tiryns, Nauplia, Epidauros, Mykene, Delphi, Sunion, Egina, Herakleion és Knossos (Kréta), a Hagion Oros kolostorai és Isztambul régiségeit tanulmányozta. Útjának szűkebb értelemben vett célja a bizánci-avar kapcsolatok tisztázása volt. Eredményei a következők: A kunágotai avar vezérlet kardvereteinek meghatározása. Az avar

övveretek díszítményeinek bizánci eredete. Avarkori bizánci régiségek Magyarországon. Nomád tegezék és íjak a bizánci hadseregben. Ezekről szóló közleményei az *Archaeologia Hungarica*, *Archaeológiai Értesítő* és az *Ethnográfia* szakfolyóiratokban jelennek meg.

Dr. Nagy Ferenc (1910, Budapest, róm. kat.), bölcsészetdoktor, gimnáziumi helyettes tanár régészeti tanulmányokra (Alföldi professzor) 800 P Hariseion-ösztöndíjat nyert s ennek birtokában 1938 június 25-től augusztus 5-ig tartózkodott Görögországban. Tanulmányútjának célja elsősorban a görög műemlékek megismerése volt. Állandó állomáshelyéről, Athénből tett kirándulásokat észak felé az Eleusis—Delphi-vonalon, a Peloponnesosra pedig le egészen Spártaig. Közben megtekintette Olympiát és Mykenaeet is.

Dr. vitéz Temesy Győző (1887, Temesvár, róm. kat.), gyakorló-gimnáziumi tanár 600 P adományban részesült a Hariseion-alap kamataiból egyhónapi görögországi tanulmányútra. Athén alapos megtekintése után különösen az Akropolist tanulmányozta földrajzi szempontból. Egynapos utakat tett a következő helyekre: Marathon (Sotiriades professzor vezetése mellett), Sunion, Parnes-hegység, Hymettos-hegység, Tatoi, Kephissia és Amaroussi, Eleusis és Daphni, Pireus, Póros szigete, Delphi, Levadhia és Thebai. A harmadik hetet a Peloponnesoson töltötte. Meglátogatta Argos, Mykene, Tiryns, Nauplion, Epidaurus, Tripolis, Spárta, Vytina, Langadhia, Olympia helyeket és a Pyrgos—Patras—Korinthos-vonalon tért vissza Athénbe. Az utolsó héten Thermopyle vidékének megtekintése után az Olimposzt is megmászta. Utazásainak eredményeiről szaklapokban számolt be.

X. LENGYELORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Felügyelőjük: Dr. Divéky Adorján, egyet. ny. rk. tanár, a Varsói Magyar Intézet igazgatója, Warszawa, Czakiego 16.

Nyársapáti Károly (1911, Nagykőrös, ref.), joghallgató, magyar-francia szakos okl. középiskolai tanár, Debrecenből (Hankiss professzor), lengyel állami csereösztöndíjjal folytatott tanulmányokat Varsóban. Beiratkozott az egyetemre, ahol irodalmi, történelmi és jogi előadásokat hallgatott s a lengyel nyelvet gyakorolta. Mondattani kérdésekkel foglalkozott, továbbá az igekötők és névelők kérdésével, Sienkiewicz egy kis regényét és több lengyel verset fordított magyarra. Megkezdte a lengyel fordításban megjelent magyar művek bibliográfiai összeállítását. Segédkezett a varsói magyar intézet könyvtárában. Tavaszi körutazást tett a következő állomásokkal: Krakó, Bielany, Wieliczka, Oswiecim, Sandomierz, Stalowa Wola, Czestochowa.

Szabó Dénes (1913, Makó, Csanád m., róm. kat.), okleveles középiskolai tanár szláv-filológiai kutatásokat folytatott a lengyel állam

csereösztöndíjával. Október elején érkezett Vilnóba. Az egyetemen előadásokat hallgatott s mint a magyar nyelv lektora két évfolyam számára heti négy órában tanította a magyar nyelvet és irodalmat. A Liga egyetemi-ifjúsági egyesület magyar tagozata felkérésére heti egy órában előadásokat tartott a magyar történelem, irodalom és művészettörténet köréből, a Földrajzi Társaság felkérésére pedig előadást tartott Magyarországról. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium könyvadományai segítségével létesített magyar lektorátus könyvtárának megalapításában tevékeny részt vett. Tanulmányozta a lengyel nyelvjáráskutatás módszereit és eredményeit és Chominski Olgierd professzor irányítása mellett vidéki helyszíni kutatásokon vett részt. Lengyelnyelvű magyar nyelvtan készítésével és regényfordításokkal is foglalkozott. Lengyelországi benyomásairól hazai hetilap hasábjain cikksorozatban számolt be.

XI. FINNORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Kovács László (1908, Polgár, Szaboles m., ref.), okleveles felsőkereskedelmi iskolai tanár, néprajzi intézeti díjtalan gyakornok Budapestről (Győrffy professzor), a finn állam csereösztöndíjával finn-ugor tárgyi néprajzi tanulmányokat folytatott Finnországban. Mindkét félét Helsinkiben töltötte, ahol egyetemi előadásokat hallgatott, s Hämäläinen, Vilkuña és Tallgren professzorok szemináriumi gyakorlatain vett részt. Előadást tartott a magyar népi ornamentikáról, a magyar néprajzi munkálkodásról, a népgyűjtésről, továbbá a népzenei anyag grammofonlemezre vételéről Magyarországon és a magyar néprajzi tevékenység multjáról és jelenéről. Ez utóbbi nyomtatásban is megjelent a Finn Kalevala Társaság Évkönyvében (Kalevalaseuran Vuosikirja, 18. sz. 158—181. lap) Kansatieteilijäin toiminta Unkarissa címen. Résztvett tudományos üléseken, ahol számos szakemberrel ismerkedett meg. Résztvett a Finn Néprajzi R.-T. filmfelvevő kirándulásain, ahol Vilkuña professzor vezetésével a néprajzi filmezés elméletével és gyakorlatával is megismerkedett. Rendszeres múzeológiai tanulmányokat is folytatott és ennek kiegészítésére a nyár folyamán sorra látogatta a vidéki múzeumokat. A gyakorlati néprajzi gyűjtés módjainak tanulmányozására részt vett egy néprajzi gyűjtőcsoportnak egy hónapig tartó munkájában. Különös figyelmet szentelt a néprajz és nyelvészet viszonyának tanulmányozására. Beutazta egész Finnországot a Lappföldön át a Jeges-tengerig, hogy a szubarktikus állattartó kultúrát is megtekintse.

Dr. Romhányi György (1905, Szár, Fejér m., róm. kat.), II. sz. kórbonctani és kísérleti rákkutató-intézeti adjunktus Budapestről (Balogh Ernő professzor), ez évben ismét 500 P tanulmányi segélyben részesült előző évi finnországi tanulmányainak kiegészítésére. Egy hónapot töltött a helsinkii egyetem kórbonctani intézetében, ahol

A. Wallgren professzor vezetése mellett a modern cytológiai vizsgáló irányok és módszerek gyakorlati megismerésére törekedett, közelebbről a daganatos állatok pajzsmirigyműködésének histomorphologiai és cytologiai jelenségeivel foglalkozott. Az intézetétől nyert további támogatás tette lehetővé e hosszabb finnországi tartózkodását s azt, hogy tíznapos lengyelországi tartózkodása alatt Varsó, Vilna, Poznan, Krakó és Lodz városok orvostudományi rokon szakintézeteit is megtekinthette és a lengyel szakkörök több tagjával személyes kapcsolatba juthatott.

XII. ÉSZTORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJAS.

Lavotha Ödön (1914, Murakirály, Zala m., ref.), magyar-latin szakos okl. középiskolai tanár Budapestről (Zsirai professzor), mint az észti állam esereösztöndíjasa a tartui egyetemen összehasonlító finnugor nyelvészettel foglalkozott. Résztvett az egyetemi előadásokon és szemináriumi dolgozatot készített az észti többesszám harmadik személyű névmásáról. Dolgozott a vogul tárgyias igeragozás mondattanán. Nyelvészeti cikket írt az Eesti keel című folyóirat számára, amelyben a magyar „házas“ szó etymológiáját tárgyalja. Egyéb szószármaztatása és magyarázata még kidolgozásra vár. Cikket írt a magyar nemzeti színház jubileuma alkalmából észti folyóiratba, továbbá írt a magyar iskoláról és iskolai életéről s két ízben tartott előadást a magyar népi élet köréből. Az egyik tartui egyházi gyülekezet ifjúsági körében magyar nyelvet tanított.

XIII. SVÉDORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Kendeh-Kirchknopf György (1912, Késmárk, ág. ev.), evangélikus segédlelkész (Podmaniczky professzor), gyakorlati teológiával foglalkozott svéd állami ösztöndíjjal. Az upsalai egyetem teológiai fakultásának hallgatója volt mindkét félétven keresztül. Katechetikai és liturgikai tanulmányokat folytatott a valláspedagógiai és szexuális nevelés, illetve az egyházi esztendő kérdéseit illetőleg. Résztvett a svéd evangélikus egyház belmissziós munkájában, a Finnországban töltött egy hónap alatt pedig a sortavalai belmissziós központ mellett a lapuai és lapinlahtii népfőiskolákat tanulmányozta. Az Upsala Kristliga Studentförbundet felkérésére előadást tartott a magyarhoni evangélikus egyház történetéről és mai helyzetéről. A svéd vasárnapi iskolai munkáról és az egyetemi hallgatók egyházi csoportjának munkájáról beszámolót írt magyar egyházi újságokba.

Dr. Rónay Nándor (1914, Budapest, róm. kat.), egyetemi magánjogi szemináriumi foglalkoztatott diplomás Budapestről (Szladits professzor), magánjogi tanulmányokat folytatott Svédországban és az

északi államokban 1500 P kézi ösztöndíjjal. Tanulmányi célja a skandináv élők közötti és halál esetére szóló családi vagyonjog kidolgozása volt. Stockholmban Håkan Nial és Birger Ekeberg professzorok látták el értékes tanáccsal. Előadásokat hallgatott a főiskolán és gyakorlati jogi ismereteinek gyarapítására bírósági tárgyalásokon vett részt. A norvég viszonyok megismerése céljából Oslóban Carl Jacob Arnholm és Ragnar Knoph professzorok útabigazításai alapján gyűjtött anyagot. Ezenkívül Finnországban (Turku, Helsinki), Észtországban és Dániában is alkalma volt illetékes szakkörökkel érintkezést találnia és a vonatkozó anyagot áttekintenie. „Külön vagyon, közös szerzemény és házassági szerződés a svéd házassági vagyonjogban“ című közleményét a Polgári Jog szaklap közli, „Egyező és eltérő alapelvek a magyar és svéd családjogban“ címen a stockholmi magyar intézet kiadványai számára írt értekezést. „Magyar házassági vagyonjog“ és „A család személyjogi helyzete a magyar családjogban“ című cikkeit az észti Öigus jogi lap számára készítette. Kéziratban fekszik „A választott bírósági kikötés érvényessége a főszerződés érvénytelensége esetében“ című tanulmánya. Különböző városok nagyobb egyetemein és jogászegyesületeiben több előadást tartott.

XIV. AMERIKAI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Alapítványi ösztöndíjasok:

Bogárdi János (1909, Torda, róm. kat.), a győri folyammérnöki hivatal mérnökgyakornoka a Smith Jeremiás-alap ösztöndíjával egy évet töltött Amerikában vízimérnöki tanulmányokkal. Tanulmányútjának első részét az Egyesült Államokban töltötte és a keleti államok nagy városai vízmunkálatainak megtekintésére fordította. Megtekintette New Yorkban a Columbia Egyetem vízépítési laboratóriumait és a város vízműveit, továbbá a Hudson-folyót, a Niagara-vízesés vízerőtelepeit és a csikágói egyetemet. Tanulmányútjának legnagyobb részét Iowa-Cityben töltötte, ahol az egyetemen elsősorban a folyóvizek hordalékmozgatásával foglalkozott, főképpen F. T. Mavis és E. W. Lane professzorok útmutatása szerint. Doktori értekezést készített „Traction of pebbles by flowing water“ címen és elnyerte az egyetem master of science oklevelét. „The development of the Hungarian Upper-Danube“ és „Technical Education in Hungary“ címen két ízben tartott előadást. Több kisebb-nagyobb tanulmányi körutat tett, így hosszabb időt töltött Minneapolisban, tanulmányozta a Felső-Mississippi vízrendszerét és járt Rock-Islandon. Május végén befejezte egyetemi munkásságát s nagyobb körutazást tett a következő államokkal: Omaha (Nebraska), Denver (Colorado), Salt Lake City (Utah), Yellowstone National Park (Wyoming), Butte (Montana), Spokane—Grand Coulee—Seattle—Olympia (Washington), Portland (Oregon), San Francisco—Los-Angeles—Pasadena (California), Boulder City

(Nevada), Grand Canyon National Park—Yuma—Phoenix (Arizona), El Paso—San Antonio—Houston (Texas), New Orleans (Louisiana), Jackson—Vicksburg (Mississippi), Memphis—Chattanooga—Knoxville (Tennessee), Cincinnati—Dayton (Ohio), Pittsburgh (Pennsylvania), Washington D. C., Baltimore (Maryland), Philadelphia (New Jersey), New York. Meglátogatta e városok vízügyi hivatalait és vízierőtelepeit s tanulmányozta a Colorado, Columbia, Mississippi és Ohio, valamint számos kisebb folyó szabályozását és árvédelmét. Németországi körút után szeptember végén érkezett haza.

Dr. Lissák Kálmán (1908, Budapest, róm. kat.), egyetemi magántanár, debreceni élettani és általános kórtani intézeti adjunktus, a Rockefeller-alapítvány orvostudományi ösztöndíjával a Harvard-egyetem élettani intézetében dolgozott dr. W. B. Cannon professzor mellett. Bekapcsolódva az intézet munkájába, az autonóm idegrendszer fiziológiájával kapcsolatos kérdésekkel foglalkozott, különös tekintettel a kémiai mediációkra. Kutatásainak eredményeit az alábbi közleményekben tette közzé: „The effect of calcium on the output of sympathin in the frog's heart“ (Am. Journ. Physiol. 123 : 256, 1938.), „Observations on the mode of action of piperidinomethylbenzodioxane, 933F“ (u. o., 123 : 404, 1938.), „Chemical mediators in the aqueous humor“ (u. o., 124 : 271, 1938.), „The influence of piperidinomethylbenzodioxane (933F) on the action of sympathin“ (u. o., 124 : 62, 1938.), „The sympathetic nervous system and anaphylactic shock“ (u. o., 125 : 000, 1938.), „The inhibitory effect of oxidized adrenalin“ (Science, 87 : 731, 1938.), „An adrenaline-like substance in postganglionic sympathetic fibres“ (u. o., 88 : 000, 1938.). Ezen utolsó munkája folyamán fontos kérdések megoldásához jutott s ezeknek részletes kidolgozására ösztöndíja a következő tanévre meghosszabbított.

Dr. Környey István (1901, Görz, róm. kat.), egyetemi magántanár, szegedi elme- és idegkórtani klinikai adjunktus (Miskolczy professzor), a második évet töltötte Rockefeller-ösztöndíjjal Amerikában. Az University of Michigan kórházának neurochirurgiai osztályán dolgozott M. Peet tanár mellett. Résztvett a klinika munkájában, tanulmányozta a röntgenosztály neurológiai filmgyűjteményét és átvizsgálta az idegkórtani laboratórium készítményeit. „Clinical and Anatomical Study on a Case of Pontine Hemorrhage“ című tanulmányát az Archives of Neurology and Psychiatry közli. Ösztöndíjas évének utolsó heteiben az Egyesült Államok és Kanada nevezetesebb neurológiai és neurochirurgiai központjait látogatta meg. Tanulmányozta a Mayo-klinikai idegsebészeti tevékenységét s a neurológiai osztály vezetőjének, dr. Woltmannak kérésére előadást tartott. Megtekintette Toronto, Montreal és Boston idegsebészeti és ideggyógyászati intézményeit, a Yale-egyetem idegéletteni laboratóriumait és Cushing tanár gyűjteményét, a Johns Hopkins-egyetem és a Rockefeller-Institute szakjába vágó osztályait, illetve laboratóriumait.

Dr. Gordon Helmut (1908, Malinska, Veglia sziget, ág. ev.), egyetemi élettani intézeti tanársegéd, légügyi főellenőr. Budapestról (Bez-

nák professzor), a Rockefeller-alap orvostudományi ösztöndíjával sejt-életteni tanulmányokat folytatott az Egyesült Államokban. Egyéves tanulmányi ideje legnagyobb részét a New York Universityn töltötte, ahol Chambers professzor vezetése mellett olyan eljárás kidolgozását tűzte ki célul, amelynek segítségével a túlélő sejthártya áteresztőképességét mennyilegesen mérni lehet. Ezt a célt ismert diszperziójú festéklodátok segítségével igyekezett elérni. Woods Holeban folytatta a kísérleteket, Berkeleyben pedig Brooks professzor vezetése mellett igyekezett elsajátítani, hogy miként lehet radioaktív sókat a sejtfal átjárhatóságának vizsgálatára felhasználni. Krogh professzor laboratóriumában színtelen anyagok sejtekbe való penetrálása megállapításának módszerét sajátította el.

Hajdú Elemér (1902, Saroltavár, Temes m., róm. kat.), okleveles gépészmérnök, főmérnök a budapesti székesfővárosi elektromos műveknél, a Smith Jeremias-alap ösztöndíjával félévet töltött az amerikai Egyesült Államokban. A következő kérdéseket tanulmányozta: az elektromos áram termelése és értékesítése, az elektromos áramszolgáltató vállalatok ügyvitele, az áramfejlesztő telepek együttműködése és végül a füstgáztisztítás kérdése és az e téren kialakult gyakorlat. Rövid németországi és londoni tartózkodás után érkezett New Yorkba, ahol két hónapig tanulmányozta az elektromos vállalatok műszaki berendezéseit, majd a következő városokban tanulmányozta hosszabb-rövidebb ideig ugyanezt a kérdést: New Haven, Bridgeport, Newark, Philadelphia, Baltimore, Washington, Knoxville, Chattanooga, New Orleans, Los Angeles, San Francisco, Portland, Salt Lake City, Omaha, Chicago, Milwaukee, Detroit, Pittsburgh, Buffalo, Schenectady.

Rázsó Imre (1904, Kassa, ref.), okl. gépészmérnök, okl. gazda, gazdasági akadémiai tanársegéd Magyaróvárról (Karkovány professzor) a Smith Jeremias-alap ösztöndíjával az Északamerikai Egyesült Államok és Kanada területén töltött egyéves tanulmányutat. Tanulmányozta a mezőgazdasági műszaki és tudományos intézetek és gépészmérnöki kísérleti állomások felszerelését és működését, a mezőgazdasági gépek gyártását s ezeknek alkalmazását, végül megtekintette a kiemelkedő műszaki alkotásokat. A következőkben felsorolt városokat, illetve ezek mezőgazdasági vonatkozású intézményeit látogatta meg, a zárójelben jelzett professzorokkal, illetve tudományos vezetőkkel folytatva megbeszélést: Washington D. C., Arlington (Cumings); New Jersey State College, University New Brunswick (E. R. Gross, W. C. Krueger, W. C. Thompson); University of Maryland (R. W. Carpenter, A. V. Krewatch, Burekhard); Virginia Agricultural College, Blacksburg (J. W. Sjogren, S. H. Byrne, J. H. Lillard); University of Tennessee, Knoxville (M. A. Sharp); University of Georgia, Athens (R. H. Driftmier, U. H. Davenport, F. W. Peikert); Alabama Polytechnic Institute, Auburn (R. E. Yoder, F. A. Kummer); Soil tillage machinery laboratory, Auburn, Alabama (J. W. Randolph, I. F. Reed); Texas Agricultural College (H. P. Smith); University of California, Davis (H. B. Walker, B. D. Moses, R. L. Perry, Mc Bir-

ney); Oregon State Agricultural College, Corvallis (W. J. Glimore, C. I. Branton, Clyde Walker, Graf); State College of Washington, Pullman (L. J. Smith, H. C. Jacquot, H. Dana); University of Idaho, Moscow (H. Beresford); Montana State College, Bozeman (H. E. Murdock); University of Nevada, Reno (F. B. Headley); Utah State Agr. College, Logan (O. W. Israelsen, A. H. Powell, E. M. Dieffenbach); Colorado State College, Fort Collins (R. L. Parschall, E. M. Mervine); Kansas State College, Manhattan (F. C. Fenton, E. L. Barger); University of Missouri, Columbia (J. C. Wooley); University of Illinois, Urbana (E. W. Lehmann, C. W. Veach, R. H. Reed); Purdue University La Fayette (W. Aitkenhead); University of Wisconsin, Madison (F. W. Duffee); University of Minnesota, St. Paul (A. J. Schwantes, J. H. Neal); South Dakota State College, Brookings (H. H. DeLong); University of Nebraska, Lincoln (C. L. Zink); Iowa State College, Ames (E. V. Collins, C. K. Shedd); Michigan State College, East Lansing (H. H. Musselman, E. C. Sauve, O. E. Robey); University of Ohio, Columbus (G. W. McCuen, R. C. Miller); Pennsylvania State College (R. U. Blasingame, A. W. Clyde, J. E. Nicholas); New York State College, Ithaca (H. W. Riley, F. L. Fairbanks, B. B. Robb); Ontario State College, Guelph, Canada (E. W. Kendall). Mezőgazdasági gépgyárakat a következő városokban látogattott meg: Minneapolis (Minnesota), New Independence (Missouri), Waterloo, Charles City (Iowa), Moline, Peoria, Chicago (Illinois), San Leandro (California), Milwaukee, Racine (Wisconsin), New Brunswick (New Jersey), Dallas, Houston (Texas) és Toronto (Kanada). A mezőgazdasági gépek használatát a Seabrook (New Jersey), Longwoods (Maryland) és egyéb farmokon töltött idő alatt tanulmányozta, megtekintette azonkívül a mezőgazdasági főiskolák tangazdaságát is. Több ízben tartott előadást Magyarország gazdasági helyzetéről. Hazatérve a Hofherr-Schranz-Clayton-Shuttleworth Magyar Gépgyári Művek R.-T. kispesti gyárában vállalt mérnöki állást.

A newyorki Institute of International Education közvetítésével kiküldött főiskolai esereösztöndíjasok:

vitéz Kerekes János (1913, Kolozsvár, ref.), ref. teológus Debrecenből egyháztörténeti és pszichológiai tanulmányokra (Makkai és Vasadi professzorok) kapott esereösztöndíjat a princetoni (New Jersey) Theological Seminary főiskolára.

Olgay Aladár (1910, Budapest, róm. kat.), építészmérnök Budapestről (Wälder professzor), a new-yorki Columbia egyetemen folytatott építészeti tanulmányokat szeptember hó végétől június hó elejéig. Témakörei a következők voltak: „thoroughfare-ways“ és „horizontal and vertical development“, továbbá „geometrical theories“ és „outstanding advances in steel-construction“, melyekről az egyetemi szemináriumban számolt be. Tanulmányozta a város 23 készülő épületét, továbbá az East-Coast településeit, így Radburn, Highstown, Greenbelt telepeket, végül megtekintette Philadelphia, Washington,

Boston városokat, illetve ezeknek egyetemeit. Hazatérve a Magyar Mérnök és Építészegylet ülésén számolt be tapasztalatairól.

Olgyay Viktor (1910, Budapest, róm. kat.), építészmérnök Budapestről (Wälder professzor) a newyorki Columbia Universityn építészeti tanulmányokat folytatott november elejétől június elejéig. Munkásságáról az egyetemi építészeti osztály szemináriumában számolt be a következőkben: „prefabrication“, „modern materials“, „special wall-constructions“, „constructions of exhibition buildings“. Öt hónapig dolgozott az egyetemen Kiesler professzor mellett. Elvégezte az Electrical engineering tanfolyamát. New Yorkon kívül tanulmányozta New Jersey, Norfolk és Boston városok építészetét. A kereskedelmi minisztérium megbízásából terveket készített a newyorki világhiállítás magyar részének technikai előkészítésére.

Oltai Rudolf (1912, Bilek, Hercegovina, róm. kat.), testnevelési főiskolai tanár Budapestről, a springfieldi Wittenberg College ösztöndíjasa volt. Tanulmányozta az egyetem tanulmányi rendjét, vizsgálati módszereit, különös tekintettel a testnevelésre. Tapasztalatairól cikk-sorozatban számol be.

Dr. Sebesta Vilma (1909, Budapest, réf.), gyermekorvos Budapestről, a tanévet az Egyesült Államokban töltötte a Women's Medical Association of the City of New York ösztöndíjával. Az anyageserebetegségeket és a diétás gyógymódokat tanulmányozta. New Yorkba való megérkezése után októberben résztvett Richmondban az American Dietetic Association évi nagygyűlésén. Philadelphia és a baltimorei John's Hopkins Hospital megtekintése után Bostonba ment. Itt egy hónapig a Boston Dispensary Food Clinic intézménynél dolgozott Miss Francis Stern vezetése alatt, különböző diéták rendelési technikájának elsajátítása céljából. November végétől július elejéig dr. E. P. Joslin mellett működött a New England Deaconess Hospitalban. Ezalatt kísérleti kutatómunkát is végzett a cukorbeteg C-vitamin státusáról, melyről közleménye jelenik meg. Boston többi kórházában és egyetemi intézeteiben is gyakran megfordult; orvosi viziteken és orvosi gyűléseken sikerült megismerkednie az amerikai gyógyeljárásokkal. Márciusban résztvett az American College of Physicians kéthetes továbbképző tanfolyamán. A nyár folyamán meglátogatta Cleveland, Detroit, Creek és Chicago orvosi intézeteit, majd egy hónapot töltött Rochesterben a Mayo testvérek klinikáján.

Dr. Szabó Margit, férjezett dr. Lochheadné (1906, Pécs, róm. kat.), bölcsészettudományok doktora, az előző évben amerikai csereösztöndíjas volt California állam berkeleyi egyetemén, az 1937/38. tanévet ú. n. „research scholarship“ elnyerése folytán ismét ugyanott tölthette. Az eger hypophysisén végzett szövettani vizsgálatokat.

Szüits Edéné dr. Kovács Mária (1907, Gyoma, Békés m., ág. ev.), OTI-orvosgyakornok Budapestről, a szociálhygiene körébe vágó tanulmányokat folytatott Amerikában. Október elejétől a chicagói egyetemen az iparegészségügyi állapotok és az ipari munkásság helyzetének tanulmányozásával foglalkozott, s elvégzett egy kéthetes iparfelügyelői

tanfolyamot. Januártól kezdve négy és fél hónapig Detroitban dr. Me Cord vezetése mellett folytatta tanulmányait. Itt alkalma volt megtekinteni a város legnagyobb gyártelepeit és üzemeit. Alice Hamilton támogatása révén több város iparegészségügyi munkáját ismerhette meg. Így Colombusban résztvett Ohio állam balesetelhárítási kongresszusán, Akronban, Clevelandban ipari üzemeket látogatott, s ezenkívül Boston, Cambridge, Buffalo és New York városokat is megtekintette.

XV. KÉZI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Fehértói Béla (1918, Debrecen, ref.), műegyetemi hallgató, a valóság- és közoktatásügyi minisztériumtól 100 P tanulmányi segélyben részesült s az iparügyi minisztérium részéről adományozott 1500 pengős tandíjmegtérítés kedvezményével (saját költségén) az angolországi Leedsben folytatott textilipari tanulmányokat, különös tekintettel a gyapjú feldolgozására. A második évfolyamot végezte és mind elméleti, mind gyakorlati úton igyekezett elsajátítani a gyapjúszakmába való ismereteket. Az év végén vizsgát tett.

Ezenkívül *kisebb összegű kézi ösztöndíjban* részesült *dr. Balassa László*, a kispesti állami Deák Ferenc-gimnázium tanára, aki 250 P tanulmányi segéllyel 1938 március havában Bécsben, Münchenben és Párizsban egészítette ki tanításmódszertani kutatásait, továbbá *Mándi Éva* okl. középiskolai tanár, aki szintén 250 P tanulmányi segélyben részesülve, főleg Padovában és Firenzében folytatott kutatásokat „A Libro di Montaperti az onomasztika tükrében” címen készülő olasz filológiai értekezésével kapcsolatban.

XVI. A M. KIR. KÜLKERESKEDELMI HIVATAL ÖSZTÖNDÍJASAI.

Tekintettel annak nagy jelentőségére, hogy külkereskedelmünk lebonyolítása nagyobb számú olyan erő közreműködését követeli meg, akik szakjukban külföldi látókörrrel és magasabb képzettséggel rendelkeznek, a M. Kir. Külkereskedelmi Hivatal több ilyen irányú ösztöndíját adományozott. Ily módon a következők részesültek ösztöndíjban:

Dr. Karsay Gyula (1913, Farád, Sopron m., ág. ev.), okl. közigazda, a Külkereskedelmi Hivatal ösztöndíjával folytatott tanulmányokat Németországban, a magokra vonatkozó kereskedelmi ismeretek szerzésére. Előzőleg a hazai vetőmagvizsgáló állomásnál és szövetkezetnél, illetőleg magáncégeknek bővítette gyakorlati ismereteit. Halleban a Genzer- és Spissbach-cégnél dolgozott, ahol mind az egész üzletmene-

tet, mind pedig az áru szétosztásával és szakszerű tisztításával járó munkálatokat sikerült megismernie és számos külröldi céghez talált kapcsolatot. Tanulmányutat tett Berlinbe és Hamburgba, ahol meglátogatta a magszakmába tartozó nagyobb cégeket. Hazatérte után önállósította magát a magkereskedelem terén.

Migray Péter (1914, Budapest, unit.), Németországban folytatott tanulmányokat a Külkereskedelmi Hivatal ösztöndíjával. Négy hónapot Berlinben, három hónapot pedig Hamburgban töltött a legnagyobb magkereskedelmi cégeknél. A különböző hüvelyes-, olajos-, here-, főzelék-, fű- és bükkönymagvak tisztítását, a tisztítógépek kezelését, az expedícióval járó munkálatokat, valamint a német magvizsgáló és csíráztatási módszereket ismerte meg, végül tanulmányozta a piacszerzési és piackutatási eljárásokat. Tanulmányút kapcsán megismerte a kiel és lübecki vetőmagvizsgáló állomásokat, Passauban pedig a dunai átrakódóforgalomban feladott áruk raktározását és továbbítását.

Ondreska Elemér (1913, Komáromváros, Zala m., róm. kat.), okl. közigazda, a Külkereskedelmi Hivatal ösztöndíjával vetőmagkereskedelmi tanulmányokat folytatott Németországban. Hainichenben a Gompper-cégnél a vetőmagvizsgáló osztályon dolgozott, ahol a tisztaságra és csírázóképessegre vonatkozó ismereteit bővítette s megismerte a német vizsgálati szabályokat. Megtekintette ezenkívül Berlin és Hamburg néhány vetőmagkereskedelmi cégét is.

Pázdán Lajos (1912, Budapest, róm. kat.), okl. közigazda, magkereskedelmi tanulmányokat folytatott Németországban, mint a Külkereskedelmi Hivatal ösztöndíjasa. Berlinben a Metz & Co. Nachfolger-cég kötelékében dolgozott, ahol betekintést nyert az üzletvitel legapróbb részleteibe. Egyhónapi tanulmányút kapcsán Königsberg, Quedlinburg és Erfurt városokban tanulmányozta a magszakma egyes ágazatait. Hazatérve, a Nemzeti Önállósítási Alap kölcsönéből társával: Pázdán és Wolter magkereskedelmi kft. kereskedelmi vállalkozást nyitott.

Szekeres János (1910, Nyárádgálfalva, Maros-Torda m., ref.), okl. közigazda, 1938 elején több hónapra a berlini Gesellschaft für Getreidehandel A.-G.-hoz küldetett ki magkereskedelmi tanulmányokra, miután az előző évben hazai szaktekintélyeknél, illetve cégeknél alapos felkészültséget szerzett a magszakmában. Hazatérése után az Önállósítási Alapból nyert kölcsön segítségével társával magkereskedelmi vállalatot alapított.

Udvaros István (1914, Mátyásföld, ág. ev.), okleveles közigazda, a Külkereskedelmi Hivatal ösztöndíjasa Berlinben A. Metz & Co. Nachfolger magkereskedelmi cégnél dolgozott. Résztvett a kereskedelmi levelezés, az adás-vétel, továbbá a postai és vasúti szállítmányozás és az áruk raktározásának munkálataiban, valamint alkalma volt a beviteli ellenőrzés szervezetével is megismerkednie. A cég tisztítótelepén új gépeket és magtisztító eljárásokat tanulmányozott. A cég utazójá-

val tett körutak alkalmával megismerte a vidéki városok cégeit és gazdaságait. Áprilisban tanulmányutat tett Königsbergbe s hazautaztában a legnagyobb német magtermelő cégeket is meglátogatta.

Ujvári Ferenc (1913, Kapuvár, Sopron m., róm. kat.), okl. közgazda, a Külkereskedelmi Hivatal ösztöndíjával a múlt év folyamán hazai tanulmányokat folytatott a vetőmagvizsgáló állomáson és magán-cégeknél. Az 1937—38. tanév decemberétől májusáig pedig Németországban, Bambergben a K. Knoll magkereskedelmi cégnél dolgozott, ahol magfélelégek vásárlási és minőségi osztályozási módszerein kívül alkalma nyílt a német kiviteli és behozatali szabályokat megismernie. A nagy magimportáló cégek látogatása révén üzleti összeköttetéseket igyekezett szerezni.

BELFÖLDI TUDOMÁNYOS KUTATÓ ÖSZTÖNDIJASOK.

A budapesti tudományegyetem jog- és államtudományi karáról:

Dr. Bónis György (1914, Budapest, róm. kat.), sub auspiciis Gubernatoris jogi doktor, egyetemi könyvtári napidíjas Budapestről, (Eckhardt professzor), jogtörténeti kutatásokra 800 P ösztöndíjban részesült. „A magyar egyházi bíróságok a középkorban“ tárgykorben dolgozott. Párhuzamban végezte el a magyar tételesjogi anyag, az okleveles gyakorlat, a hazai és külföldi irodalom részleges feldolgozását. A magyar tételesjognak a tárgyra vonatkozó részeit még az újkorra vonatkozólag is összegyűjtötte, idevonva a Hármaskönyvet is; különösen behatóan foglalkozott a középkori tételesjog két nagy mérföldkövének, Szent István törvényének és Mátyás Decretum Maiusának problémáival, felhasználva a forráskritika megállapításait is. A szokásjog rendkívül bő anyagát egyházmegyénkint haladva dolgozta fel, több kisebb okmánytár átnézése mellett teljesen összegyűjtve az esztergomi és kalocsai érsekségek kiadott okleveleit. A magyar irodalomban főként az egyháztörténeti háttérrel és a szentszékek hatáskörébe tartozó ügyek tételesjogi állását tanulmányozta. A belföldi irodalomban a múlt év angol jogtörténeti tájékozódása után ezévben a német jogterület kérdéseibe nyert betekintést.

Dr. Nótel Rudolf (1912, Budapest, ág. ev.), a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara tisztviselője 400 P kutatási ösztöndíjban részesült. Ár- és konjunktúraelméleti, bérszabályozási, pénzügyi, továbbá védjegy- és versenyjogi kérdésekkel foglalkozott (Navratil professzor). Az év folyamán a következő tanulmányai jelentek meg: „Agrárválság és adósvédelem. Elméleti vonatkozások és nemzetközi összehasonlítás“ (Budapesti Királyi Magyar Pázmány Péter Tudományegyetem Közgazdaságtani Intézetének kiadványa, 2. sz. Budapest, Gergely, 1937. 278 l.); „Az adósvédelem elmélete és rendszere“ (Takarékpénztárak és Bankok Egyesülete Évkönyve, Budapest, 1938.); „Adósvédelmi kérdések“ (Közgazdasági Szemle, LXII. évf., 1938.); „De Viti de Marco pénzügyi rendszere“ (u. o., LXI. évf., 1937.); „Emploi simultané de la même marque par des intéressés différents“ (Association Internationale pour la Protection de la Propriété Industrielle Congrès de Prague. Rapport au nom du Group hongrois); „Protection des armoi-

res publiques“ (u. o.): „Meg nem engedett, nem kívánatos és erköletesen versenyeselekmények“ (Kamarai Közlöny, VI. évf., 1937, 11. sz.); „Árrombolás és hitelvédelem“ (u. o., VII. évf., 1938, 3. sz.); „Az új angol védjegy törvény“ (u. o., VII. évf., 1938, 1. sz.). „A legkisebb munkabérek politikája Magyarországon“ címmel előadást tartott az egyetemi közgazdasági intézetben. Szerkesztette az Iparjogi Szemle „Külföldi joggyakorlat“ rovatát s a lapnak németnyelvű kiadványát. Prágai és bruxellesi kongresszusok számára készült jelentések szerkesztésében is résztvett, s a prágai kongresszuson résztvéve, előadást is tartott. A Szabad Egyetem, a rádió és közgazdasági szaklapok keretén belül ismeretterjesztő előadásokkal, illetve cikkekkkel szerepelt.

A szegedi tudományegyetem jog- és államtudományi karáról:

Dr. Balog Győző (1909, Szeged, róm. kat.), szegedi kir. törvényszéki joggyakornok, (Menyhárt professzor) magánjogi tanulmányok végzésére 400 P belföldi ösztöndíjban részesült. A család magánjogi védelmével foglalkozott. Az utódállamok jogainak, továbbá a német és olasz jogrendszereknek családvédelmi intézményeit vizsgálta. Összehasonlítva ezeket a magyar jog hasonló intézményeivel az idevonatkozó magyar irodalom eredményeinek felhasználásával kísérte meg a család magánjogi védelme szempontjából szükséges reformok levezetését a házasságjog, az örökjog és a birtokjog területén. A házasságjog keretén belül foglalkozott a család újabb fogalmának kialakulásával, a házasságkötés, a házasságfelbontás körül felmerülő problémákkal, a házasságon kívül született gyermek jogállásának javításával az érdekkutató jogtudomány szemszögéből.

A debreceni tudományegyetem jog- és államtudományi karáról:

Dr. Benkő István (1911, Csákerény, Fejér m., róm. kat.), egyetemi jogi kari foglalkoztatott diplomás Debrecenből, nemzetközi közjogi tanulmányokat folytatott (Teghze, Kováts Andor, Baranyay professzorok) 400 pengő összegű ösztöndíjjal. Kutatásainak főtárgya „A nemzetközi jogi népszavazás“ című dolgozat anyagának összegyűjtése volt. A probléma történeti részét teljesen kidolgozta, a dogmatikai rész anyagát is nagyrészt összeállította, ami azonban még kibővítésre szorul. Könyvismertetést írt Párdányi Miklós: A breton kérdés és Flachbart Ernő: System des internationalen Minderheitenrechtes című munkáiról a Katolikus Szemle számára. Anyagot gyűjtött „A gyarmati igények és a nemzetközi jog“ című kisebb tanulmányához.

A pécsi tudományegyetem jog- és államtudományi karáról:

Dr. Bacsó László (1913, Pécs, róm. kat.), joghallgató Pécsről (Molnár Kálmán professzor), 400 pengő belföldi ösztöndíjjal nemzetközi jogi és magyar, valamint összehasonlító közjogi tanulmányokat folytatott. A honosságjog és a nemzetközi szerződések tanával foglalkozott és doktori értekezésésként feldolgozta a magyar honosságjog kodi-

fikálásának történetét. A nemzetközi szerződések elméletével több szemináriumi előadásban foglalkozott. Megkezdte a magyarországi nemzetközi szerződések összegyűjtését és feldolgozását.

A budapesti tudományegyetem orvostudományi karáról:

Dr. Goreczky László (1937, Budapest, róm. kat.), általános kórtani és bakteriológiai intézeti díjtalan tanársegéd Budapestről (Belák professzor), 400 P kutatási ösztöndíjjal serológiai vizsgálatokat folytatott. Közlelebbről az anthracoid anyagok vizsgálatával foglalkozott, ösztöndíját külföldi tudományos intézetek látogatására fordítva. Liègeben, Gratia professzor intézetében dolgozott, ahol ultracentrifugálás segítségével egyes baktericid anyagok elkülöníthetőségére vonatkozólag végzett kísérleteket (Compt. Rend. Soc. Biol. 126., 200.); további vizsgálatai az immunitás folyamán képződött ellenanyagokra vonatkoznak (Compt. Rend. Soc. Biol. 126., 1252.). Dolgozott a frankfurti állami kísérleti gyógytani intézetben, ahol Otto, Prigge, Laubenheimer és Hetsch professzorok munkásságával ismerkedett meg, továbbá megtekintette a berlini Robert Koch-intézetet és járt Gins, Schlossberger és Wohlfeil professzorok laboratóriumaiban. Egy hónapig dolgozott a danzigi állami közegészségtani intézetben Wagner professzor vezetése mellett, ahol a vér-alkohol meghatározásának módszerét sajátította el s az emberi vércsoportok öröklésánél nagyjelentőségű M és N faktorainak kimutatási módszereit is tanulmányozta. Figyelmet fordított a külföldi tanintézeteknél végzett oktatómunka megismerésére is.

Dr. Ittész Jenő (1906, Somogyszil, Somogy m., ág. ev.), II. számú sebészeti klinikai tanársegéd Budapestről (Bakay professzor), 400 P kutató ösztöndíjjal a trombosiskészség, illetőleg trombosis korai diagnosisára vonatkozó kutatásokat folytatott. Kísérleteket végzett a vér bizonyos elváltozásaival kapcsolatban, amelyek trombosisra hajlamosítanak. Ezenkívül foglalkozott a peritonitis prognosisának kérdésével, vizsgálva azokat az összefüggéseket, amelyek a peritonitis kórokozóinak virulentiája és a kórkép klinikai lefolyása között fennállnak.

Dr. Juba Adolf (1909, Budapest, róm. kat.), elme- és idegkórtani klinikai tanársegéd Budapestről, idegszövetani és idegkórtani kutatásokra (Benedek professzor) 400 P ösztöndíjban részesült. Az év folyamán jelent meg már régebben elkezdett és a Parkinson-kórral, a polyradiculitisekkel, az agyi látópályákkal foglalkozó tanulmánya. A tanévben Benedek professzorral együtt folytatott idegkórtani kutatásairól, az alkoholos polyneuritisekkel, az agyi látópályákkal és az encephalitis-polyganglionitis kérdéssel foglalkozó tanulmányai számolnak be. Sajtó alatt áll az ugyancsak Benedek professzorral együtt végzett s az emberi tetanus idegkórtanára és kórszövettanára vonatkozó kutatások eredménye is. A sclerosis multiplex heveny kiújulásának kórtani és szövettani tulajdonságaira vonatkozó irodalmi összeállításon még dolgozik.

Dr. Schimert János (1912, Pestújhely, ág. ev.), anatómiai intézeti tanársegéd Budapestről (Kiss professzor), 400 P kutatási ösztöndíjban részesült. A szívizomzat beidegzésére vonatkozó kísérleteinek eredménye a Zeitschrift für Zellenforschung und mikroskopische Anatomie című folyóirat 27. kötetében jelent meg, a vegetatív dúcok transplantációjára vonatkozó kísérleti eredményeit pedig az 1937. évi königsbergi anatómiai kongresszuson adta elő. A vegetatív idegrendszer szerkezetére vonatkozó újabb kutatási eredményeit a Zeitschrift für mikroskopisch-anatomische Forschung 44. kötete közli. A tanév végén áttért a központi idegrendszer intragrisealis rostösszeköttetések vizsgálatára, amelynek eredményeiről az 1938. évi lipesei anatomus kongresszuson és a Zeitschrift für Anatomie und Entwicklungsgeschichte 108. kötetében számolt be.

A szegedi tudományegyetem orvostudományi karáról:

Dr. Dubrauszky Viktor (1904, Szeged, róm. kat.), szegedi egyetemi kórbonctani intézeti c. tanársegéd, díjas gyakornok (Jankovich professzor), 800 P belföldi ösztöndíjjal három témakörben folytatott vizsgálatokat. Molnár Józseffel végzett kísérleteket annak tisztázására, hogy az előzetes röntgen-besugárzásnak milyen hatása van a kísérleti anaphylaxiás roham lefolyására s eredményei azt mutatták, hogy a praeventive alkalmazott röntgenkezelés a roham súlyosságát mérsékelni, sőt kitérését megakadályozni is képes (Magyar Röntgenközlöny, 1937, 1—2. szám). Dobszay Lászlóval egy új és érzékeny histochemiai eljárást dolgozott ki, amelynek segítségével a neosalvarsant emberi szövetekben is ki lehet mutatni (Magyar Orvosi Archivum, 1937. 5. füzet és Archiv für Kinderheilkunde, 1937. 3. füzet). Végül a Friedmann-féle terhességi reakció jelentőségét vizsgálta a szülészet-nőgyógyászati diagnosztikában (Orvosképzés, 1937. I. füzet és Budapesti Orvosi Ujság, 1937, 23. füzet).

Dr. Lajos Sándor (1902, Lugos, róm. kat.), belgyógyászati diagnosztikai tanársegéd Szegedről (Purjesz professzor), anyagserevizsgálatokat folytatott 400 P belföldi ösztöndíjával. Vizsgálatainak eredményeiről a következő közlemények számolnak be: „Klinische Erfahrungen mit Citrin (Vitamin P)“, amely a Klinische Wochenschrift 1937 évi 46. számában jelent meg, s a P-vitaminnak vérzéses vesegyuladásokat gyógyító kísérleti eredményeiről számol be; „Glucoseresorption aus dem Darm unter der Wirkung von Opium und Atropin“ című közleményét a Biochemische Zeitschrift közölte (Bd. 295, 132, 1938).

A debreceni tudományegyetem orvostudományi karáról:

Dr. Boros János (1912, Békéscsaba, ág. ev.), okleveles középiskolai tanár, orvostudományi fizikai intézeti egyetemi gyakornok Debrecenből (Gyulai Zoltán professzor), 400 P ösztöndíjban részesült kísérleti fizikai tanulmányainak folytatására. A vékony NaCl-rétegek elektromos vezetőképességét vizsgálta, egyrészt a rétegvastagságtól, másrészt a

hőmérséklettől való függés szempontjából. Eredményei „Ion-vezetés vékony kristályrétegekben“ (Akadémia Matematika és Természettudományi Értesítője LVI. kötet, 665—671. lap), rövid összefoglalása pedig „Ionenleitung in dünnen NaCl-Schichten“ (Zeitschrift für Physik Bd. 108, S. 162—167) címen jelent meg.

Dr. Szép Jenő (1913, Debrecen, ref.), egyetemi bőrklinikai tanár-segéd Debrecenből (Neuber professzor), 400 P kutatási ösztöndíjban részesült. Az agglutinin-képződést vizsgálta, Paratyphus B-bacillusokkal fertőzött nyulakon, bőr alá adott bőrextractum — glanducutin Richter — hatására. Erről készült dolgozata: „Bőrextractum hatása az agglutinin-termelésre“ (Orvosi Hetilap, 1938. 82. évf., 16. sz. és Dermatologische Zeitschrift). Vizsgálta továbbá a Staphylococcus citerrussal fertőzött tengerimalacokon subcutan adott glanducutin hatására az immunopsonin-termelést, amiről „Bőrextractum hatása a staphylococcus-opsoninok termelésére“ címen szintén az Orvosi Hetilapban számol be. Mind az agglutininképződés, mind az immunopsonin-termelés fokozódása kísérleti eredményeiben a bőrextractumnak általános immunanyagtermelést fokozó hatását bizonyítja.

A budapesti tudományegyetem bölcsészettudományi karáról:

Dr. Aczél Márton (1906, Budapest, róm. kat.), m. kir. növény-egészségügyi intézeti ÁDOB-gyakornok Budapestről (Dudich professzor), dipterológiai kutatásokra kapott félösszegű belföldi ösztöndíjat. Dipterológiai munkássága rendszertani, morphológiai és faunisztikai irányú volt. A Dorylaidae, Muscidae és Trypetidae családokkal foglalkozott. Közzétett dolgozatai: „Das System der Familie Dorylaidae“, „Die Untergattung Dorylomorpha m. von Tömösváryella m.“ (Folia Entomol. Hung.), „Zur Verbreitung der Dorylaiden in Ungarn“, „Beiträge zur Kenntnis der Muscidenfauna Ungarns“ és „Neue Beiträge zur Kenntnis der Conopidenfauna Ungarns“ (Fragmenta Faunistica Hung.), „Adatok Bars megye Muscidae faunájához“ (Állattani Közlemények). Több előadást tartott a Természettudományi Társulat állattani szakosztályának ülésein.

Dr. Babos Ernő (1911, Rákosszentmihály, róm. kat.), okleveles középiskolai tanár, magyar nyelvtudományi intézeti önkéntes gyakor-nok Budapestről (Zsirai professzor), 800 P kutatási ösztöndíjban részesült nyelvtudományi kutatások végzésére. Az év folyamán készült el doktori értekezésével, amely „A causativ ige-képzés“ címen a Nyelvtudományi Társaság kiadványai 41. számaként jelent meg. Továbbiakban a magyar szókezdő z-hang történetével foglalkozott. Megvizsgálta az irodalmi és népnyelv összes z-kezdetű szavát, azok eredetét és arra a feltevésszerű eredményre jutott, hogy az ősmagyarban a z szóelején nem állhatott. Legkorábban az ó-magyar korból igazolható egynéhány szavunk z-s szókezdete s ezek sem eredeti szókincsünk elemei, hanem valamennyien szláv jövevények. Az, hogy e szláv jövevények — melyek az átadó nyelvben z-vel hangzottak — az ó-magyar korban, tehát

átvételükkor, nyelvünkben is z-vel hangzottak-e, egyelőre nem dönthető el. A megoldást az a körülmény nehezíti, hogy e korban az ortográfia az sz és z hangok jelölésében nem tesz különbséget. Több szófejtése és a gyűjt, gyűjt-féle igékkel foglalkozó hosszabb tanulmánya a Magyar Nyelvben jelenik meg.

Dr. Balogh Ilona (1912, Budapest, ág. ev.), bölcsészettudományok doktora Budapestről (Gyórfy professzor), etnográfiai tanulmányokat folytatott 400 P kutatási ösztöndíjjal a magyar népies faépítészet tárgykörében. Kutatásai alapján nagyobb terjedelmű tanulmányt dolgozott ki a magyar egyházi faépítészeiről. Értekezése, amelyhez az erdélyi magyar fatemplomok és fatornyok jegyzéke, továbbá a magyar ácsoknak a XIV. századtól kezdődőleg összeállított névsora járul kiegészítésként, az Archivum Europae Centro-Orientalis megbízásából készült és itt jelenik meg francia nyelven.

Dr. Balogh János (1913, Nagybocskó, Máramaros m., ág. ev.), egyetemi állatrendszertani intézeti fizetéstelen tanársegéd Budapestről (Dudich professzor), 800 P kutatási ösztöndíjjal folytatta előző tanévben megkezdett talaj-faunisztikai kutatásait. Csonka-Magyarország számos területén végzett gyűjtéseket, s a begyűjtött anyagból a pán-célosatkák és a bogáratkák csoportját dolgozta fel, s így az eddig kevésbé ismert magyarországi talajatkák e két csoportjának monográfiájához összegyűjtötte a szükséges anyagot. Foglalkozott a talajfauna mennyiségi gyűjtésének technikájával, sikerült Berlesenek egy régebben leírt és feledésbe merült módszerével jól használható eljárást alkalmaznia a mennyiségi talajfaunisztikai vizsgálatokra.

Dr. Benda Kálmán (1913, Nagyvárad, ref.), okleveles középiskolai tanár Budapestről (Szekfű professzor), magyar történeti kutatásokra kapott félösszegű belföldi ösztöndíjat. Mint a Magyar történeti intézet és az Újkori egyetemes történeti intézet ingyenes gyakornoka az intézeti teendőket látta el elsősorban. Ezenkívül a XVI—XVII. századi magyar-német közvéleményre vonatkozó kutatásokat végzett, főleg az Apponyi-könyvtárban. A második féltre Franciaországba kapott ösztöndíjat s ezért már belföldi kutatásai közben sok időt fordított a francia történelem tanulmányozására.

Dr. Dezső Lóránt (1914, Budapest, ref.), egyetemi csillagászati intézeti díjtalan gyakornok Budapestről (Wodetzky professzor), 400 P kutatási ösztöndíjat nyert el csillagászati kutatásokra. Kutatásainak eredménye „A Naprendszer mozgása“ címen a Csillagászati Lapok I. évfolyamának 1., 2. és 3. számában jelent meg, s a doktori értekezés-ként is szolgáló dolgozatát a budapesti egyetem a Pasquich-pályadíjjal jutalmazta. Júniusban bölcsészettudományok doktora lett summa cum laude eredménnyel.

Dr. Ecsődi János (1911, Tenke, Bihar m., róm. kat.), egyetemi olasz intézeti gyakornok Budapestről (Zambra professzor), olasz nyelvészeti tanulmányokat folytatott 800 P belföldi ösztöndíjjal. Folytatta a korzikai nyelvjárásra és az ezzel kapcsolatos nyelvjárástani problé-

mákra vonatkozó kutatásait. A még az 1935/36. tanévben Bottiglioni professzor mellett Páviában megkezdett és a következő tanévben ugyanott folytatott anyaggyűjtése alapján kidolgozta szakprofesszora vezetése mellett a „La stratificazione del lessico corso“ című nagyobb terjedelmű dolgozatát, amely részletesen tárgyalja a korzikai nyelvjárás szókincsének toszkán elemeit. A preromán elemekre s a nyelvjárás fontosabb mondattani sajátságaira kiterjedő munkássága még folyamatban van.

Dr. Elekes Lajos (1914, Déva, Hunyad m., ref.), okleveles középiskolai tanár, történeti kutatásokra (Lukinich professzor) 400 pengő ösztöndíjban részesült. A középkori magyar-román kapcsolatokat kutatta s főként az államközi összeköttetések adatszerű vázlatát igyekezett összeállítani. Ebből a tárgykörből való doktori értekezése: „Nagy István moldvai vajda politikája és Mátyás király“ (Budapest, 1937), s egy a Mátyás-Emlékkönyv számára készülő tanulmány a magyar állam Hunyadi-kori balkáni törekvéseinek az oláh vajdaságokban megnyilvánuló hatásairól, illetve a vajdaságoknak a középdunai politikai életben való részvételéről. Ezzel egyidejűleg foglalkozott a Hunyadiak eredetével, illetve az ú. n. Hunyadi-kérdéssel s a XV. századi magyar előkelő rétegek életével. Foglalkozott a magyarországi oláh településsel s a kenézségnek a társadalom életében játszott szerepével.

Dr. Gerendás Ernő (1908, Győr, róm. kat.), székesfővárosi könyvtári tisztviselő, Budapestről (Domanovszky professzor), egyháztörténeti kutatásokat folytatott 400 pengő belföldi ösztöndíjjal. A XVIII. század első felének püspöki kinevezési pereivel foglalkozott. Még római ösztöndíjas éve alatt gyűjtött anyagát most az Országos Levéltár acta ecclesiastica és a primási levéltár levelei alapján bővítette ki, különös figyelmet fordítva Barkóczy Ferenc gróf egyéniségére és működésére. Így összegyűjtötte a primási levéltár és az Országos Széchényi Könyvtár idevágó anyaga alapján az érsek fennmaradt beszédeit és a rá vonatkozó irodalmat.

Dr. Gombás Pál (1909, Selegszántó, Sopron m., róm. kat.), elméleti fizikai intézeti tanársegéd, Budapestről (Ortvay professzor), 800 P ösztöndíjjal folytatta előző évi kutatásait, melynek eredményeit a következő dolgozatban tette közzé: „Zur Bestimmung der Verteilung der Valenzelektronen in Alkalimetallen.“ (Zeitschrift für Physik, 108. kötet, 509. oldal, 1938.); „A polarizálhatóság számítása egy statisztikai módszer alapján.“ (Magyar Tudományos Akadémia Matematika és Természettudományi Értesítő, 52. kötet, 155. oldal, 1938.); „A HCl molekula elektróneloszlásának meghatározásáról.“ (U. o. 166. oldal.); végül Péter Gyula társszerzővel készült dolgozata: „Beschreibung der wichtigsten Konstanten des metallischen Strontiums und Bariums.“ (Zeitschrift für Physik, 107. kötet, 656. oldal, 1937.)

Dr. Guoth Kálmán (1912, Kemenesmagasi, Vas m., ág. ev.), az aszódi ág. ev. gimnázium tanára, a budapesti tudományegyetemi történeti szeminárium volt gyakornoka (Szentpétery professzor), történelmi tanulmányokat folytatott 400 P belföldi kutatási ösztöndíjjal.

Előző évi tanulmányai folytatásaképen a magyarországi latinságnak az egyetemes latinsághoz való viszonyával foglalkozott, közelebbről arra nézve keresett választ, hogy honnan kapta a magyarországi latinság az első ösztönzéseket, mikor és milyen mértékben vett fejlődése önálló irányt, végül, hogy beszélhetünk-e külön, sajátos magyar latinságról. Munkájának bevezető és tájékoztató része „A magyarországi latinság helye az egyetemes latinságban“ címen a Szentpétery-Emlékkönyvben jelent meg. Foglalkozott ezenkívül annak a megállapításával is, hogy Szent István korában vagy később keletkeztek-e az institutiók? Ezirányú kutatásait még folytatja.

Dr. Hadrovics László (1910, Alsólendva, Zala m., róm. kat.), okleveles középiskolai tanár, Budapestről (Melich professzor), szláv filológiai tanulmányai folytatására ismét 800 pengő ösztöndíjban részesült. Tanulmányait főleg két területen folytatta. Tovább dolgozott előző évben megkezdett nagyobb munkáján, a Vita Cyrilli és a Vita Methodii egyházi-szláv emlékek fordításán, melyek magyar szempontból is igen fontos források s teljes magyar fordításban most fognak először kiadásra kerülni. E munkáján kívül kutatta a magyarszláv irodalmi és történelmi kapcsolatok részleteit s e tárgykörből rövidebb cikkei jelentek meg: „Eine ungarische und kroatische Variante der Visio Philberti“ (Archivum Europe Centro Orientalis); „A magyar sorsa a régi horvát költészetben“ (Apollo).

Dr. Hantas Gyuláné dr. Hajdú Anna Helga (1907, Kamenica, Szerém m., róm. kat.) középiskolai rendes tanár, díjtalan egyetemi tanársegéd, Budapestről (Thienemann professzor), középiskolai irodalomtörténeti tanulmányok folytatására nyert félösszegű belföldi kutatási ösztöndíjat. A XV. század nagyrészt kézíratos bel- és külföldi irodalmi, teológiai műveit és történelmi forrásmunkáit tanulmányozta át. Vizsgálódásai elsősorban a Mátyás király korabeli magyar, német és csehországi humanizmus kölcsönhatásának megismerésére, nyugati és magyarországi humanisták szellemi kapcsolatainak felderítésére irányultak. Kutatásainak eredményét rövid időn belül sajtó alá kerülő nagyobb terjedelmű tanulmányban foglalja össze.

Dr. Hartnagel Erzsébet (1909, Zebegény, Hont m., ág. ev.), sub auspiciis Gubernatoris bölcsészettudományok doktor, ÁDOB-gyakornok, fizetés-telen tanársegéd a budapesti egyetem német nyelv- és irodalmi tanszéke mellett (Melich professzor), 400 P kutató ösztöndíjban részesült nyelvtudományi vizsgálatának folytatására. A protestáns egyházi nyelv egyik szakaszát, a XVII—XVIII. század német és magyar pietista íróinak speciális csoportnyelvét, az úgynevezett „kánaáni nyelvet“ vizsgálta. Célja és ennek következtében munkamenete is hármas irányú volt: 1. a pietizmus nagyrészt még ismeretlen eszmetörténeti kiindulásának, fogalmi alakulásának vizsgálata, 2. a mozgalom új elnevezéseinek, jellegzetes kifejezéseinek megállapítása, 3. a többé-kevésbé tudatos elnevezéseknek — az egyház hivatalos nyelvétől, illetve a „névleges keresztények“ nyelvhasználatától való, sok esetben szándékos elfordulásnak — onomasiológiai, a szóalkotásnak, illetve a szó

új alkalmazásának törvényszerűségeire irányuló vizsgálata. A tanulmány első, az elvi kérdéseket tisztázó része a Magyar Nyelvtudományi Társaság felolvasó ülésén kerül bemutatásra. Szómagyarázatai, bírálati jelentek meg a Magyar Nyelvben (1938: 1—2., 5—6. sz.) és a Magyar Női Szemlében.

Dr. Hunyady Piroska (1903, Arad, román kat.), az Egyetemi Diákvédő Iroda ideiglenes napidíjas tisztviselője (Brandenstein professzor), 400 pengő ösztöndíjban részesült filozófiai és pszichológiai tanulmányokra. A filozófia körében foglalkozott az esztétikának a filozófiához, illetőleg a többi filozófiai tudományokhoz való viszonyának kérdésével és igyekezett kimutatni ezekkel való egyenrangúságát. Tanulmányt írt továbbá Bergsonnak az intuíció lényegéről s az értelmi megismerés alsóbbrendűségéről szóló tanításairól, valamint arról a módszerről, amellyel Bergson az intuíciót vizsgálta. Pszichológiából 22 előkísérlet és 20 főkísérlet keretében a járásban nyilvánuló idegesség tüneteit vizsgálta gyermekeknél. Prohászka Ottokár filozófiájának kidolgozásával is foglalkozott.

Dr. Kálmán Béla (1913, Lakompak, Sopron m., román kat.), okleveles középiskolai tanár (Zsirai professzor), 800 pengő belföldi kutatási ösztöndíjban részesült finn-ugor nyelvészeti tanulmányok folytatására, melynek eredményeit a következő dolgozatokban tette közzé: „Felsőöri növénynevek.“ (Magyar Nyelv, 1937, 9—10. sz.), „Obi-ugor állatnevek.“ (Budapest, 1938. A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai, 43. sz.). Anyagot gyűjtött Felsőörföldiek nyelvjárási és néprajzi viszonyainak tanulmányozásához is. Februártól májusig a br. Eötvös József Collegiumban finn nyelvet tanított ideiglenes megbízottként, kezdők számára. Június havában summa cum laude eredménnyel bölcsészettudományi oklevelet szerzett. Gyakorlati finn tudása elmélyítésére július elejétől augusztus közepéig Finnországban tartózkodott.

Dr. Kerekes József (1911, Miskolc, ref.), egyetemi földrajzi intézeti díjtalan gyakornok, Budapestről (Cholnoky professzor), morfológiai kutatásokat végzett, 400 P kutató ösztöndíjjal. A Bükkhegységet az Eger és Tárkány patakvízgyűjtő területét tanulmányozta. A Budai hegységben is folytatott morfológiai tanulmányokat. Ösztöndíjas éve alatt a következő cikkei jelentek meg: „Megjegyzések a zombolyok keletkezésének kérdéséhez“ (Barlangvilág, Vol. VII. 1—2. p. 13—17, 1937), „Bibliographica Spelaeologica Hungarica, I. és III. (u. o.) Vol. VII. 3—4. p. 49—52. 1937. és Vol. VIII. 1938.), „Természetvédelem“ (Magyar Turista Élet, Vol. VI. 11. szám, p. 12. 1938.), „Az egerkörnyéki barlangvidék kialakulása“ (Barlangkutatás, Vol. XVI. 1. füz. p. 90—137. 1938.), „Fossilis tundratalaj a Bükkben“ (Földrajzi Közlemények, Vol. LXVI. 1938.).

Dr. Lakó György (1908, Jánoshalma, Bácsbodrog m., román kat.), jászapáti gimnáziumi helyettes tanár, finn-ugor nyelvészeti tanulmányait (Zsirai professzor) folytatta 400 pengős kutatási ösztöndíjjal. Rendezte régebben gyűjtött lapp nyelvanyagát, nyelvészeti cikket

írt az Uj Idők lexikonába, készítette a finn irodalmi társaság megbízásából a külföldi magyar nyelvoktatás céljaira szerkesztendő magyar olvasókönyvet, elvégezte ezen olvasókönyvhöz tartozó etymologiai utalásokkal ellátandó magyar-finn szójegyzék előmunkálatait. „Etymologisches“ című értekezését az észti Tudományos Társaság közölte jubileumi albumában (Tartu, 1938). Lefordította Järventaus Arvi finn író Hyljätty Kylä című regényét Kis falu a világ végén címen (megjelent az Egyetemi Nyomda kiadásában). A finn pedagógiai főiskola meghívására öt héten át heti 6, illetve 4 órában előadásokat tartott Jyväskylä városában finn nyelven, a magyar nyelvről s az általános és speciális finn fonetikáról.

Dr. Láng Sándor (1913, Rákosszentmihály, Pest m., róm. kat.), okleveles középiskolai tanár geomorfologiai kutatásokra (Cholnoky professzor) 400 P összegű ösztöndíjban részesült. A Hernád völgyében tett tapasztalatairól a Földtani Társulat januári szakülésén számolt be. A pilishegységi Dara-patak mentén is folytatott tanulmányokat. Kutatásainak eredménye „Folyóterasz tanulmányok“ címen jelent meg (Földtani Közöny 1938. 4—6. szám). Az év második felében a mátraaljai dombvidék helyszíni formáinak vizsgálatával foglalkozott. Bölcsészettudományi doktoriátust tett summa cum laude eredménnyel.

Dr. Makkai László (1914, Kolozsvár, ref.), nemzeti múzeumi önkéntes bibliográfiai munkatárs, kelet európai történeti kutatásokra (Lukinich professzor) nyert 400 P kutató ösztöndíjat. Főleg a magyarországi oláhokra vonatkozó adatok összegyűjtésével foglalkozott. A XIII. és XIV. századokra vonatkoztak gyűjtései. Mintegy húsz okmánytár anyagáról készített részletes és rendszeres kivonatot, s közel 160 monografiának az egyes oklevelekre vonatkozó kritikai anyagát is jegyzetekbe vette s elkészítette a kérdés könyvészetét. Két hetet töltött Kolozsvárt, ahol a városi és múzeumi levéltárnak a tárgykörbe vágó kiadatlan okleveleiről készített jegyzeteket s igyekezett módot találni a fontosabb oklevelek lefényképezésére is.

Molnár Ernő (1912. Csanakhegy, Győr m., róm. kat.), okl. középiskolai tanár irodalomtörténeti (Horváth János professzor) kutatásokra kapott 400 P összegű belföldi tudományos kutató ösztöndíjat, amellyel a hazai irodalom-bölcsészeti kutatás tárgyává tenni a XIX. század végéig terjedő időben, különös tekintettel Erdélyi János munkájára.

Dr. Soós Árpád (1912, Budapest, ág. ev.), egyetemi fizetéstelen tanársegéd, ÁDOB-illetményű múzeumi próbaszolgálatos tisztviselő-jelölt zoológiai kutatásainak (Entz professzor) folytatására ismét 400 P kutató ösztöndíjban részesült. Vizsgálatokat végzett a Balaton periphytonjában élő fonalférgeken. Befejezte a csonkamagyarországi tőzegmoha-lápokon élő fonalférgek feldolgozását, s e munkával kapcsolatban több helyen végzett gyűjtéseket. Hidrogén-ion koncentrációs méréseket is végzett. Feldolgozott anyagának egy része „A magyarországi tőzegmoha-lápok fonalférgeiről, I.“ címen az Állattani Közlemények 1938. évi XXXV. kötetében (61—83. oldal) jelent meg.

Dr. Sötér István (1913, Szeged, róm. kat.), francia irodalomtörténeti kutatásainak folytatására (Eckhardt professzor) részesült 800 P ösztöndíjban. Tanulmányt készített „Corneille és a Ciceronianizmus“ címen, amelyben részletesen kimutatja a jezsuita stiliszták műveinek hatását a nagy szerző életművére. Foglalkozott az egyetemi könyvtár régi francia könyvanyagával, melynek eredetét igyekezett megállapítani. Ezek során tanulmányozta a könyvtár birtokában lévő régi kolostori könyvtári katalógusokat, valamint a könyvtár XVIII. századi címjegyzégeit. Ugyane munka kapcsán összeállította az Egyetemi Könyvtár régi francia könyveinek bibliografiáját, a XVIII. század végéig. Hosszabb könyvismertetések írt az Egyetemes Philológiai Közlönybe. Francia irodalomtörténeti tárgyú tanulmányokkal szerepelt a Magyar Szemlében és a Napkeletben, hasonló tárgyú előadásokat tartott a rádiónál.

Dr. Szabó Zoltán (1911, Dad, Komárom m., róm. kat.), bölcészet-doktor, okleveles középiskolai tanár, gazdasági szaktanár Budapestről tót irodalomtörténeti kutatásokat folytatott (Melich professzor) 800 P kutató ösztöndíjjal. A tót irodalmi nyelv kialakulásának és ezzel kapcsolatban a tót irodalmi öntudat kifejlődésének problémájával foglalkozott, közelebbről Czambel, Skultéty, Vlëk purista törekvéseivel és az újabb mozgalmakkal. Ösztöndíján kívül az év júliusában Krakóban tartott kéthetes nyári tanfolyamra nyert kiküldetést.

Dr. Szalkay Ferenc (1908, Salánk, Ugoesa m., ref.), sub auspiciis Gubernatoris bölcészet-doktor, földrendési obszervatóriumi foglalkoztatott diplomás Budapestről, 400 pengő kutatási ösztöndíjban részesült szeizmológiai kutatások végzésére. A Budapesten is érezhető mikroszeizmikus talajnyugtalanság problémájával foglalkozott az obszervatórium által gyűjtött műszerfeljegyzések alapján. Vizsgálatainak célja egyrészt megállapítani a nyugtalanság nagyságát és egyéb jellemző tulajdonságait, különösen abból a szempontból, hogy a nyugtalanság mennyire befolyásolja a rengésfeljegyzések kimérését, másrészt olyan jelenségeket keresni, amelyek hozzájárulhatnak a nyugtalanság eredetének felderítéséhez. Eredményei a Budapesti Földrendési Obszervatórium kiadványai sorozatában jelennek meg.

Dr. Szemerényi Oswald (1913, London, róm. kat.), bölcészet-doktor, okleveles középiskolai tanár Budapestről, indogermánisztikai kutatásokra (Huszt professzor) 800 P belföldi ösztöndíjban részesült. Folytatta az indogermán sonans liquidákra vonatkozó kutatásait, különös tekintettel a latin nyelvre. Sikerült kimutatnia, hogy a szabályos hangtörvényszerű folytatása a liquidáknak a latinban ur, ul, viszont az o vokálissal jelentkező alakok ténylegesen már indogermán szempontból is o-vokalizmusú formációk. Eredményeit a Budapesti Philológiai Társaság április 20-i ülésén rövid felolvasásban ismertette.

Dr. Terbe Lajos (1904, Prónayfalva, Pest m., róm. kat.), bölcészet-doktor Budapestről (Eckhardt Sándor professzor) 800 pengő

kutató ösztöndíjban részesült. A magyarság európai szerepének és a Magyarország iránti európai érdeklődésnek történetével foglalkozott. A munka módszertanára vonatkozó gondolatait „Tudomány és propaganda“ című tanulmányában foglalta össze. A kutatásai során felgyűlt anyagot és a felvetődött szempontokat „A magyarság szerepe Európa élettörténetében“ címmel összefoglaló munkájában készülni kiadni, melynek egy fejezete már megjelent „Le rôle historique de la Hongrie dans la défense de l'Occident“ címen (Nouvelle Revue de Hongrie júniusi száma).

Ujhelyi József (1910, Ecsed, Pest m., róm. kat.), egyetemi növényrendszertani intézeti tanársegéd Budapestről (Tuzson professzor) növényföldrajzi kutatásokat folytatott 400 P belföldi ösztöndíjjal. A Seslaria fajokkal foglalkozott és tisztázta a Seslaria insularis Somm. rendszertani helyzetét. Az ország területén is folytatott gyűjtéseket s júniusban öt hetet töltött Bulgár-Macedóniában, főképp a Pirin-hegységben, ahol nemcsak a pázsitfűfélékre terjedt ki figyelme, hanem a virágos növények minden területére és a mohafélékre is. Mintegy 2000 herbáriumi lapra terjed a gyűjtött anyag, amelynek feldolgozása folyamatban van.

Dr. Varga Imre (1912, Jánoshida, Szolnok m., róm. kat.), okleveles középiskolai tanár francia irodalmi tanulmányok folytatására (Eckhardt professzor) 400 P ösztöndíjban részesült. Folytatta a francia népköltészet problémáinak vizsgálatát. E kérdéssel kapcsolatban háromirányú kutatást végzett. Hosszabb terjedelmű tanulmányának első részében a francia népköltészet iránti érdeklődés történetét vizsgálta a XVIII. század végétől III. Napoleon császárnak a népköltészet gyűjtését előíró rendeletéig. A második fejezetben közelebbről vizsgálta a francia népköltészet problémáit, a harmadikban pedig a francia népköltészet egyes műfajait tárgyi és formai szempontból.

A szegedi tudományegyetem bölcsészettudományi karáról:

Dr. Erdődi József (1908, Vágújhely, róm. kat.), okleveles középiskolai tanár, díjtalan egyetemi gyakornok Szegedről, magyar nyelvészeti kutatásokat folytatott (Horger, Mészöly professzorok) 400 P kutató ösztöndíjjal. Nyelvi kutatásainál a művelődéstörténeti alapokat is tekintetbe vette s a következő cikkei jelentek meg: „Szegfűszín szavunk jelentése és színjelentő szög szavunk eredete“ (Magyar Nyelvőr, 1938), „Együttal“ (hozzászólás, u. o.), „Az ugor or-tól a magyar gerine-ig“ (Népünk és nyelvünk, 1937, 209. k.). Több kézírata készült el, bírálatai jelentek meg és rádióelőadást is tartott az év folyamán. Foglalkozott a tápai népnyelvvel és a tápai gyékényszövegről gyakornok-társával együtt oktatófilm-scenáriumot készített. Vogul és osztják nyelvészeti tanulmányokat is folytatott.

Dr. Tomori Viola (1911, Kolozsvár, ref.), pedagógiai-intézetin dítalan gyakornok Szegedről (Várkonyi professzor), 800 pengő kutatási ösztöndíjjal néplélektani kutatásokat folytatott. „Zur Psychologie des Bauerntums“ című munkáján dolgozott. Az év folyamán

megjelent közleményei: „Zur Psychologie der Volksbräuche“, (Ungarische Jahrbücher, Berlin), „Youth works for communities in central Europe“ (I. S. S. Bulletin), „Német népiség-kutatás“, (Magyar Szemle) „Dudari napok“ (u. o.) A lélektan és néplélektan köréből előadásokat tartott. Novembertől kezdve az Országos Szociálpolitikai Intézet munkatársa, Budapesten.

Dr. Visy József (1911, Sátoraljaújhely, róm. kat.), okleveles középiskolai tanár Szegedről (Förster professzor) klasszika-filológiai kutatásokat folytatott 800 P ösztöndíjjal. Az ókori retorikai elméletekre vonatkozó kutatásait ezidén folytatta. A retorikai παιδεία, a filozófiának és a retorikának kapcsolata az ideális szónoki egyéniség legfőbb biztosítója: ennek a kérdésnek fejlődését és tartalmi átszíneződését kutatta a szofisták fellépésétől kezdődőleg. — Az 1938. év folyamán kiegészítő óraadó tanár lett a szegedi Klauzál Gábor gimnáziumban s az egyetemen a latin nyelv lektora és görög nyelvi előadója.

A debreceni tudományegyetem bölesészettudományi karáról:

Dr. Bartha Katalin (1914, Jósvaló, Abaúj-Torna m., ref.), szakvizsgás tanárjelölt Debrecenből (Csüry Bálint professzor), nyelvjárás-kutatások végzésére 400 P belföldi ösztöndíjban részesült. A szlavóniai magyar nyelvjárás-területen Kórogy községben gyűjtött, hogy az ismeretlen szlavóniai tájnyelv szókincséről idővel megközelítőleg teljes szótárt készítsen. Kutatásai során feljegyzett népi párbeszédet, szöveget és népköltési hagyományokat, továbbá népi hiedelmeket és babonákat. Gazdag szóanyagot gyűjtött tárgykörök szerint.

Dr. Sători József (1911, Sátoraljaújhely, róm. kat.), okleveles középiskolai tanár, egyetemi állattani intézeti tb. tanársegéd, foglalkoztatott diplomás Debrecenből (Hankó professzor) ismételtén részesült 400 P ösztöndíjban. A Bükk-hegység állatvilágát, főként a Neuropteroida rovarcsoportot tanulmányozta s gyűjtéseket végzett a Mátra-hegységben is. Új rovarfajt írt le a Mátrából, a Mecsekben pedig Magyarországról eddig nem ismert mediterrán kígyófajt gyűjtött. Megfigyeléseket közöl a mogyorós pele életmódjáról. Gyűjtött a Nyírségen (Bátorliget), a Bükkben, a Dunántúlon, továbbá Ausztriában, Olaszországban és Németországban is a nyár folyamán. Megjelent: „Adatok a Bükk-hegység rovarfaunájának ismeretéhez“ (Állattani Közlemények, 1938. XXXV. 1—2.) című dolgozata s a fenti tárgykörből készülő dolgozatai megjelenés alatt állnak. „Új tegzes szitakötő-faj Magyarországon“ című tanulmányát Pongrácz Sándor főigazgató bemutatta az állattani Szakosztály 386. ülésén. (Megjelenik az Állattani Közlemények 1938. XXXV. 3—4. füzetében).

Dr. Varga László (1907, Jászberény, ref.), a debreceni középiskolai tanárképző-intézetbe beosztott állami gimnáziumi helyettes tanár újlatin irodalmi tanulmányokat folytatott (Darkó professzor) 400 P belföldi kutató ösztöndíjjal. A magyarországi latin költészet

egyik legkimagaslóbb alakjának, Hanulik János XVIII. századbeli lírikusnak műveit dolgozta fel: „Hanulik János, a XVIII. század Horátiusa“ címen (A Debreceni Tisza István tudományos társaság I. o. kiadványai, VII. kötet, 10. füzet. Debrecen, 1938. 98 l.) s a Tisza István társaság decemberi ülésén be is mutatta. Kimutatja ennek az új latin költészetnek jellegzetesen magyar és nemzeti vonatkozásait s külön fejezetben dolgozza fel azt a hatást, amelyet Sarbievius, a lengyelek legnagyobb latin költője gyakorolt Hanulikra, ami szintén dokumentálja a magyar-lengyel irodalmi kapcsolatokat.

A pécsi tudományegyetem bölcsészettudományi karáról:

Lovassy Andor (1909, Pákozd, Fejér m., róm. kat.), magyar-francia szakos okleveles középiskolai tanár, Somogy-vármegyei állami malomellenőr Pécsről (Birkás professzor) 400 P ösztöndíjjal irodalom- és sajtótörténeti kutatásokat folytatott. Előző évben franciaországi ösztöndíjasként Párizsban és a hazai könyvtárakban gyűjtött adatok alapján tanulmányt írt az 1848/49-es függetlenségi harc párizsi magyar emigránsainak irodalmi kapcsolatairól és ilyenirányú franciaországi működéséről. „Francia írások Székesfehérvárról. 1504—1936.“ címen kisebb tanulmányt készített. „Szent István városa“ című kis füzete és „Az Eiffel-torony árnyékában“ című könyvének átdolgozott kiadása szintén ez évben jelentek meg. Szegeden több irodalmi előadást tartott, tudományos cikkeket és könyvismertetéseket tett közzé.

Dr. Mayer Erzsébet (1906, Szentgotthárd, Vas m., róm. kat.), foglalkoztatott diplomás, egyetemi lektor a pécsi egyetemi olasz intézetnél (Tóth László professzor), 400 P kutatási ösztöndíjjal a magyar-olasz irodalmi és kulturális kapcsolatok kutatásával és feldolgozásával foglalkozott. „Un umanista italiano della corte Mattia Corvino: Aurelio Brandolini Lippo“ című dolgozata sajtó alatt van és a római magyar akadémia évkönyvében jelenik meg. Megkezdte az anyaggyűjtést a XV. századi magyar-nápolyi kulturális kapcsolatokról és a Mátyás király halála utáni olasz-magyar irodalmi érintkezésekről. Lefordította Vanda Ascarelli La donna nelle organizzazioni fascista című cikkét a Magyar Női Szemle részére. Ugyancsak e lap részére cikket írt Ricarda Huchról. Tanulmányozta az olasz fascista női szervezeteket, különösen kulturális téren végzett működésüket.

Dr. Pakucs Béla (1908, Szlavón-Bród, róm. kat.), okleveles középiskolai tanár, fizetéstelen egyetemi tanársegéd Pécsről (Holub professzor) 400 P kutató ösztöndíjban részesült gazdaságtörténeti kutatásokra. Folytatta előző évi bécsi ösztöndíjas éve alatt és a hazai levéltárakban gyűjtött irodalmi és levéltári anyag rendszeres feldolgozását. A pécsi vonatkozású kereskedelem-közlekedési viszonyokat is kutatta. A feldolgozott anyag egy része „Kísérlet a monarchia közlekedésvizonyainak egységes fejlesztésére“ címen jelent meg (Bécsi Gróf Klebelsberg Kunó Magyar Történeti Intézet VII. évkönyve). „Az 1841-es államvasúti rendszer és Magyarország“, „Az első pécsi vasút-mozgalom története“ című cikkei a Pannonia és Köz-

gazdasági Szemle folyóiratokban jelentek meg. „Az 1936. közlekedési-térkép történeté“-n még dolgozik.

Dr. Ungár László (1905, Budapest, róm. kat.), okl. középiskolai tanár, székesfővárosi könyvtári tisztviselő gazdaságtörténeti kutatásainak folytatására (Holub professzor) 400 P belföldi tudományos kutató ösztöndíjban részesült. Foglalkozott a hazai céhrendszerrel, közelebről annak bomlásával, amit a XIX. század első felében fejlődő magyar gyáripari termelés, külföldről behozott féltermékek és kész iparcikkek behozatala semmisített meg. Az Országos Levéltárban és a Székesfővárosi Levéltárban folytatott kutatásainak eredményét a Századok 1938. évfolyamának 4—6. számában közölte. Ugyancsak e két levéltárban gyűjtött anyag alapján írt cikket „Az 1845—47. évi felvidéki éhínséggel kapcsolatos intézkedések Pesten és Budán“ címen, amely a Tanulmányok Budapest Multjából kiadványban jelenik meg.

Dr. Temesi Mihály (1914, Pécs, róm. kat.), okleveles középiskolai tanár, egyetemi magyar nyelvtudományi intézeti díjtalan gyakornok Pécsről (Klemm Antal professzor) nyelvtudományi kutatásokra 400 pengő belföldi ösztöndíjban részesült. Eredményeinek rövid összefoglalását „Néhány szó a nyelv pszicho-logikai fogalmáról és elkülönülése a beszéd-től, mint fizikai-fiziológiai folyamatról“ címen a Magyar Nyelv szerkesztőjének küldötte meg. „Magyar névmások története“ című doktori értekezésésként is szolgáló nagyobb tanulmányának további fejezeteit is sajtó alá rendezte. „Nyelvtudomány, nyelvtan és nyelvtanítás“ című kézírata a magyar és modern nyelvek középiskolai tanításának formáira terjed ki. Rövid vázlatot készít elő az egyes magyar nyelvjárások vizsgálatára és feldolgozására.

Dr. Tenk Béla (1912, Szekszárd, róm. kat.), pécsi egyetemi könyvtári foglalkoztatott diplomás (Holub professzor), 400 P belföldi kutató ösztöndíjjal gazdaságtörténeti kutatásokat folytatott. „A Sárvíz-csatornázás története“ címen készülő gazdaságtörténeti dolgozatának levéltári anyagát összegyűjtötte, illetőleg kiegészítette az Országos Levéltárban és Tolna vármegye levéltárában végzett kutatásaival. A kérdés irodalmának kimerítő tanulmányozása után „Tervek a Sárvíz szabályozására a XVIII. és XIX. századból“ című tanulmány megírásán dolgozik. Kitért kutatásai kapcsán a XIX. század-eleji munkáviszonyok és mukabérek tanulmányozására is, a szabályozásnál nagy tömegben alkalmazott földmunkások bérvizonyaival kapcsolatban.

A szegedi tudományegyetem matematika-természettudományi karáról:

Dr. Domján Anna (1910, Kúnszentmárton, róm. kat.), okleveles középiskolai tanár Szegedről (Gyórfy professzor) 400 P belföldi kutatási ösztöndíjat nyert növénytan tanulmányok folytatására. A Duna—Tisza köze és a Kőrös—Tisza szög vízigombáival foglalkozva leírt 24 vízigomba fajt, amelyből 4 új faj és 1 új combinatio. A vizs-

gált 24 fajból a Nagyalföldre 13 új. Vizsgálatai anyagát Kunszentmiklós, Fülöpszállás és Kiskunhalas környékén, valamint Csépa, Tiszasas és Szelevény környékén elterülő nagykiterjedésű vízállásos területekről, szikes tavakból és rétekről gyűjtötte. Tanulmányainak eredményét „Adatok a Duna—Tisza köze és a Tisza—Kőrös szöge vízigombái ismeretéhez. Tenyésztési kísérletek *Pythium De Baryanum*mal“ című dolgozatban foglalta össze 95 eredeti rajzzal, 12 makro- és mikrophotoval, amely rövidesen megjelenik.

Dr. Gerendás Mihály (1908, Tápiószele, róm. kat.), bölcsészettudományok, általános és szervetlen vegytani intézeti díjas gyakornok, fizetéstelen tanársegéd Szegedről (Kiss Árpád professzor), 400 P kutató ösztöndíjban részesült. Erős elektrolitek színképének vizsgálata során a kobaltsók elnyelési színképét tanulmányozta. Professzora társszerzőségében megjelent „Zur Lichtabsorption von Kobaltchloridlösungen“ (Zeitschrift für physikalische Chemie, A. 180, 1937) és „Erős elektrolitek elnyelési színképéről“ (Magyar Chemiai folyóirat, XLIII. évf. 10—12. füzet) című dolgozataiban különböző elektrolitek hatására létrejövő komplex ionok keletkezését mutatta ki és állapította meg. Vizsgálatai másik részében organikus kromoforok összműködésének a színképben megnyilvánuló hatását vizsgálta. E vizsgálatokról Varga Éva társszerzőségében megjelent dolgozataiban „Spektrographische Untersuchungen in der Isochinolinreihe“ (Journal für praktische Chemie, N. F. Bd. 149, Heft 6—7) és „Über das Zusammenwirken mehrerer Chromophore in der Isochinolinreihe“ (Zeitschrift für physikalische Chemie, A. 181, 1938.) számol be, amelyekben néhány fontos szabályt sikerült megállapítania az elnyelési sávok összegeződésére vonatkozólag. Azonossági vizsgálatokat végzett még ezenkívül néhány Citrin (Vitamin P) készítménnyel. 1938 február 1-től kezdődőleg a szegedi orvosi vegytani intézetnél nyert alkalmazást. Itt bekapcsolódott azokba a vizsgálatokba, amelyeket az intézet a biológiai égésfolyamatok reakciómechanizmusának felderítése céljából folytat és eközben fotometrikusan vizsgálta a nátriumszulfitnak vas jelenlétében való oxidációját és redukcióját. Ezen kísérleti eredményeiről eddig a Magyar Élettani Társaság ülésén számolt be.

Dr. Mezősi József (1914, Sátoraljaújhely, róm. kat.), okleveles középiskolai tanár, díjtalan gyakornok Szegedről (Szentpétery Zsigmond professzor) közettani kutatásokra 400 P belföldi ösztöndíjban részesült. A sátoraljaújhelyi hegyesoportot és annak nyugati folytatását a Szava- és Somhegyet közettani és földtani tekintetben bejárta, térképezte és begyűjtötte, az egyes közettípusokat vékonycsiszolatok alapján elkülönítette és egyes szerzők által a Tokaj-Hegyaljára általánosított kitörési sorozattól eltérő helyi erupeációs sorrend felállítását kísérte meg. Eredményeinek egy részét már közzé is tette (Acta chem. mineralog. et physic. Tom. VI. Fasc. 2—3. Szeged, 1938.).

A műszaki és gazdaságtudományi egyetem mérnöki és építészmérnöki karáról:

Lechner Kamill (1914, Budapest, róm. kat.), okleveles építészmérnök Budapestről (Kotsis Iván professzor) 400 P kutatási ösztöndíjban részesült. A Nyírség építészeti emlékeit tanulmányozta s fényképekkel illusztrált nagyobb terjedelmű kéziratban foglalja össze tanulmányútjának eredményeit. A népművészet tárgyainak: karikás, járom, szőttés leírása után a községek települési viszonyait taglalja, majd az építészeti emlékeket ismerteti, templomok, paraszt- és nemesházak részletes leírása útján.

A műszaki és gazdaságtudományi egyetem gépész- és vegyész-mérnöki karáról:

Dr. Gerő Loránd (1910, Szeged, róm. kat.), okleveles gépészmérnök, műszaki doktor, műegyetemi tanársegéd Budapestről (Pogány professzor), molekulaszervezettani-spektroszkópiai kutatásokat folytatott 800 pengő belföldi ösztöndíjjal. Munkájának eredményét a következő dolgozatok tartalmazzák: „Das Dissoziationsschema des CN Moleküls“. (Naturwissenschaften 25., 558. 1937.), „Structure of a New System of CO Bands“. (Nature 140, 508, 1937.), „A cyánmolekula disszociációs energiájának meghatározása“. (Mathematikai és Természettudományi Értesítő), „On the Cameron Bands of Carbon Monoxide“. (Physical Review 52., 467.), „A szénoxid új sávrendszeréről“. (Mathematikai és Természettudományi Értesítő), „Széntartalmú vegyületek és gyökök képződési és disszociációs energiáiról II.“ (u. o.), „Die Verdampfungswärme des Kohlenstoffs.“ (Mitt. d. Berg- und Hüttenm. Abt. Sopron, Bd. IX. 173. 1937.), „Dissociation Energy of the CN Molecule.“ (Proc. Phys. Soc. London, 50, 283. 1938.), „Über das Dissoziationsschema einiger Metallhydride.“ (Naturwissenschaften 26, 108. 1938.), „Rotationsanalyse des $a \rightarrow X$ CO-Bandensystems.“ (Zeitschrift für Physik 109, 204. 1938.), „Rotationsanalyse des $c \rightarrow a$ CO-Bandensystems.“ (u. o., 109, 210. 1938.), „Rotationsanalyse von $a \rightarrow a$ Banden des CO.“ (u. o., 109, 216. 1938.), „Prädissoziation im CO-Spektrum bei 8, 83 Volt.“ (Physikalische Zeitschrift, 39, 460. 1938.), „Revision of Al I. Terms.“ (Nature, 141, 1017. 1938.).

Dr. Mátrai Lászlóné Zemplén Jolán dr. (1911, Budapest, ág. ev.), okleveles középiskolai tanár, műegyetemi fizikai intézeti kisegítő tanársegéd Budapestről (Pogány professzor), 400 P kutatási ösztöndíjjal folytatta előző évi spektroszkópiai kutatásait. Kutatásai a molekulák sávós színepeire irányultak. A vizsgálatok során interkombinációs átmeneteket, elektromos quadrupol és mágneses dipol sugárzásokat, továbbá a színepeken észlelhető perturbációs és predisszociációs folyamatokat kutatta. A CO molekula disszociációs problémájának megoldása után az elmúlt tanévben a CN molekula színepeinek és disszociációs energiájának meghatározását végezte el. Eredményeit az alábbiakban tette közzé: „Über das Dissociationsschema des CN Moleküls.“ (Die Naturwissenschaften, 1937.), „Dis-

sociation Energy of the CN Molecule.“ (Proc. Roy. Soc. Vol. I. Pr. 2. No. 278, 1937.) „A CN molekula disszociációs energiájáról.“ (Matematikai és Természettudományi Értesítő, 1938.).

pusztazámori Mentler Sándor (1903, Sárszentmihály, Fejér m., róm. kat.), okleveles gépészmérnök, szakképzett órás, műszaki ellenőr a Gamma R.-T. Gyárnál, finommechanikai és órásipari tanulmány-útra használta fel 400 pengős belföldi kutató ösztöndíját. Tanulmányútjának első állomása Bécs volt, ahol az óramúzeumot tekintette meg, majd Esslingenben a mérőműszer, szerszámgép és reszelőgyárakat. Svájcban Biel-Bienneben az órásfőiskolát, az Omega, Alpina Gruan, La Glycine óragyárakat s egy óratokkészítő kis mester családi üzemét látogatta. Tavannesben a Tavannes-Watch Co. óragyárat, Tramelanban egy mürubin csapágykő gyárat tekintett meg. Tanulmányozta továbbá a Mikron-gyár óraalkatrész gyártó automata gépeinek készítését, végül Mautierben André Bechler gépgyárat. Genfen keresztül tért haza a Patek Philip & Co. és Vacheron & Constantin gyárak megtekintése után.

A műszaki és gazdaságtudományi egyetem soproni bányá-, kohó- és erdőmérnöki karáról:

Dr. granasztói Rihmer László (1904, Pécs, róm. kat.), okleveles bányamérnök, bölcsészettudományi doktor, m. kir. segédmérnök bányamérnöki és geológiai tanulmányokat folytatott (Mihalovits professzor) 400 P belföldi ösztöndíjjal. A hazai ásványi nyersanyagkutatással foglalkozott. Telegdi Róth Károly miniszteri tanácsos irányítása mellett a bükk-széki geológiai és fúrástechnikai kérdéseket tanulmányozta s műszaki rajzokat készített a bükk-széki fúrások első ismertető tanulmányához. Összegyűjtötte és rendezte az 1938. évi Nemzetközi Vásár nyersanyagkiállítását s a nyersanyagkiállítás eredményeiről „Az újabb hazai ásványi nyersanyagkutatás a Nemzetközi Vásáron“ (Ásványolaj, 1938. VIII. évf. 7—8. sz. és Bányászati és Kohászati Lapok, 1938. LXXI. évf. 9. sz.) című közleményében és a rádióban számolt be. A hazai nyersolajkutatás állásáról a Magyar Mérnökök Nemzeti Szövetségének szakosztályülésén tartott előadást. Az év folyamán avattatott a pécsi egyetem jogtudományi doktorává. Április havában m. kir. bányahatósági titkárrá nevezetett ki a miskolci bányakapitány-sághoz.

A műszaki és gazdaságtudományi egyetem mezőgazdasági és állatorvosi karáról:

Dr. Jankó József (1909, Orosháza, ág. ev.), műszaki és gazdaságtudományi egyetemi fizetéstelen tanársegéd (Reichenbach professzor), mezőgazdasági üzemtani tanulmányok folytatására 400 P belföldi ösztöndíjban részesült. A kisgazdaságok üzemi sajátosságainak, valamint a jövedelmezőséget befolyásoló tényezőknek megismerésére feldolgozta az intézet által a Duna-Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara területén 1934. év óta vezetett számtartások adatait. Következtetések

levonására a számtartások üzemstatistikai feldolgozását a következő évben is folytatja.

Dr. Márkus József (1911, Budapest, róm. kat.), állattenyésztés-tani intézeti fizetéstelen tanársegéd, díjas gyakornok Budapestről (Schandl professzor) 400 P tudományos kutató ösztöndíjban részesült. Takarmányok táplálóértékének megállapítására vonatkozó vizsgálatok elvégzésére 30 szilózó gazdasággal lépett érintkezésbe és kísérletei alapján sikerült megállapítania az erjedési folyamat közben beállott táplálóanyag-veszteséget. A fehérjék emészthetőségét csak laboratóriumi vizsgálattal állapíthatta meg, mert — anyagi fedezet hiányában — állatokkal nem állíthatott be emésztési kísérleteket. Az erjesztett szilótakarmányok minősítésére a takarmányban talált összes savak és a benne lévő illó savak aránya alapján új, az eddiginél kevésbé szubjektív módszert alkalmazott. A pH-t elektromos úton határozta meg, ami a takarmány minőségére nézve szintén értékes támpontot eredményezett.

A műszaki és gazdaságtudományi egyetem közgazdaságtudományi karáról:

Dr. Mórotz Kálmán (1909, Magyarakeresztúr, Sopron m., ág. ev.), okleveles mérnök és közgazdasági mérnök 400 P belföldi kutatási ösztöndíjban részesült mezőgazdasági tanulmányok végzésére (Heller professzor). Tanulmányainak eredményét „Mezőgazdasági termelésünk ármeghatározó tényezői” című dolgozatában foglalta össze. A magyar mezőgazdaság (különösen a növénytermelés) kínálati viszonyainak a feltárása és az ezen a téren végzett elaszticitás számítások képezik munkásságának gerincét. A kapott számok alapján igyekezett a különböző termények, birtoknagyságok és típusok, gazdálkodási módok kínálatának eltérő voltára rávilágítani. A kínálati oldal vizsgálatához csatlakozik a kísérlet: a mezőgazdasági lakosság keresleti viszonyaiba belevilágítani, hogy ez úton a magyar mezőgazdaság árszituációjáról képet kaphassunk.

Szűts Györgyi (1914, Pozsony, ref.), tanszéki gyakornok, gyakorló gazdasági szaktanár Budapestről (gróf Teleki professzor), 400 pengő ösztöndíjban részesült gazdasági földrajzi tanulmányok folytatására. A Duna és Tisza közötti kertgazdasággal foglalkozó városokat tanulmányozta. „Kecskemét mezőgazdasági fejlődése” című dolgozatát sajtó alá rendezte (Magyar Gazdák Szemléje, áprilisi száma, Kecskeméti Hírlap májusi és júniusi számai). Nagykőrös gazdasági leírását is befejezte. Helyszíni kutatások kapcsán végzett vizsgálatait kiterjedtek a tájban történt változásokra, talajviszonyokra, a táj kihasználásának alakulására és a jelen gazdasági életre. Térképet készített Nagykőrös talajviszonyairól és Thünen-köreiről. Az év folyamán gazdasági szaktanári oklevelet szerzett.

A Zeneművészeti Főiskoláról:

Dr. Major Ervin (1901, Budapest, ref.), a Nemzeti Zenede tanára és könyvtárosa 400 P belföldi ösztöndíjban részesült zenetör-

téneti és zeneszerzési tanulmányokra. Zenetörténeti tanulmányok kapcsán a következő felolvasásokkal szerepelt a rádióban: Elfelejtett magyar zenekari művek, Rózsavölgyi Márk emlékezete, Heller István emlékezete, Buxtehunde emlékezete, Bihari János művei, Régi magyar indulók, A gordonka a magyar zene történetében. Elkészítette a rádió számára a magyar hadi muzsika és a magyar énekes-színpad repertóriumait. A Nemzeti Színház százéves jubileuma alkalmából feldolgozta és hangszerelte a rádió számára Rózsavölgyi Márk Nemzeti Örömhangok a Pesti Magyar Színház megnyitására című 1837-ből származó művét. A Szent István-napi szabadtéri zeneünnep alkalmából feldolgozta Tinódi Sebestyén Budai Ali basa históriáját férfikarra és zenekarra, valamint a Rákóczi-nótát és két kuruc dallamot zenekarra. Két szerzeménye jelent meg az év folyamán: Hertelendy generális nótája zongorára és a Pásztortűz című dal Dalmady Győző költeményére. Következő szerzeményei kerültek bemutatásra: Pastorale-, Bihari-, Lavotta- és Rózsavölgyi-táncdallamok. Magyar zenetörténeti kutatásokat folytatott Bécsben és Pozsonyban és felfedezte a Rákóczi-induló legrégebbi kéziratát. A magyar szövegírók, zeneműkiadók és zeneszerzők szövetkezete megbízásából a magyar nóta kataszterének elkészítésén dolgozik.

Dr. Tóth Dénes (1908, Budapest, ref.), foglalkoztatott diplomás, zeneszerző Budapestről (Horváth János professzor), 400 pengő kutatási ösztöndíjban részesült zenetudományi és zeneszerzési tanulmányokra. Elkészítette a kétfelvonásos Dorottya témajátékának zongorakivonatát, amelynek szövegrészét Csokonai komikus eposza nyomán állította össze s az Operaház igazgatóságához nyújtotta be. Írt egy négytétéles concerto grosso-t vonózenekarra és koncertáló vonóshangszerre, amelyet a Székesfővárosi Zenekar a fiatal magyar szerzők estjén mutatott be. Komponált két kórusművet: egy nagyobb vegyeskart Illés Gyula szövegére (Angyali köszöntés) és egy férfikart (Kölcsey: Szép Erdély). Elkészült egy Ária brácsa-zongorára és egy Aubade hegedű-zongorára. Legnagyobb részben készen áll egy több mint egyórás időtartamú, szólókra, kettős kórusra és nagyzenekarra írt Boldog Margit-oratóriuma. Tanulmányt írt Kodály művészetéről a Corvina ünnepi számában s a zenei alkotótevékenység lélektanáról az Énekszó számára írt közleményt.

A Magyar Nemzeti Múzeumtól:

Dr. Fél Edit (1910, Kiskőrös, ref.), néprajzi múzeumi önkéntes gyakornok (Győrffy professzor), 800 pengő belföldi ösztöndíjjal folytatta előző évi néprajzi és településtörténeti kutatásait. A magyar kertés települések városok és azok lakói életformáit tanulmányozta, hozzákapcsolva a „nagy család“ magyarországi emlékeinek kutatását. A Duna—Tisza-közén, a Palócságban és a Dunántúl folytatta tanulmányait s arra az eredményre jutott, hogy kertés településű városok nemcsak az Alföldön vannak, hanem Somogy és Nógrád megyékben is sikerült hasonlókra bukkannia, bár a hasonlóság

csak külsőleges, mert mindegyik más és más település- és életformát rejt magában. Egyelőre a tények megállapítása kedvéért pusztai leírásokra szorítkozott (Néprajzi Értesítő, 1937, 3—4; 1938, 1—2.) s igyekezett az egyes formák elterjedési határvonalait megállapítani. A „nagy család” emlékeinek kutatásánál is egyelőre pusztai adatgyűjtéssel és leírással foglalkozott és így arra az eredményre jutott, hogy a nagy család legtovább élt és él töredékeiben még ma is az ország délnyugati és északi részein, valamint a kalocsai szállásokon.

Nemeskéri János (1914, Budapest, róm. kat.), néprajzi múzeumi önkéntes gyakornok Budapestről anthropológiai tanulmányok végzésére (Bartucz Lajos mb. igazgató) 800 P kutatási ösztöndíjban részesült. Anthropológiai méréseket és morfológiai megfigyeléseket végzett Hajdúböszörményben és Vámospéresen. Az itt gyűjtött adatok megalapozásához családtörténeti adatokat gyűjtött és végül egyházi és állami anyagokból népmozgalmi adatokat jegyzett ki azon célból, hogy a rasszbeli elkülönülés és népmozgalmi jelenségek között összefüggést állapítson meg.

Dr. Rudnay Gyula (1910, Budapest, róm. kat.), magyar nemzeti múzeumi próbaszolgálatos tisztviselőjelölt, foglalkoztatott diplomás 400 P belföldi ösztöndíjban részesült numizmatikai kutatások végzésére (gróf Zichy István főigazgató). A múzeum levéltárában a Habsburg-kori magyarvonatkozású és a Rákóczi-kori pénztörténet körében folytatott kutatásokat. Sajtó alá rendezte „Adatok II. Rákóczi Ferenc érmészetéhez” című dolgozatát (megjelenik a Numizmatikai Közlönyben). A múzeum éremtárában a könyvtár rendezését végezte.

Dr. Szentiványi József (1910, Budapest, ág. ev.), nemzeti múzeumi fizetéstelen próbaszolgálatos gyakornok 800 P ösztöndíjat nyert állattani kutatásokra (Pongrácz Sándor főigazgató). Lepkék és rovarok gyűjtésével foglalkozott. A kőszegi hegységben és a Mátrában nagyobb mennyiségű ősovar- (Apterygota) anyagot gyűjtött össze. Az anyag egy részét feldolgozta a kőszegi múzeum közleményei számára. A mátrai anyag faunisztikai feldolgozása folyamatban van. A feldolgozatlan részt dr. Frenzel G. Apterygota-specialista vezetése alatt álló bellincheni biológiai állomáson óhajtja feldolgozni. November havában múzeumi gyakornokká neveztetett ki.

Dr. Voit Pál (1909, Szendrő, Borsod m., róm. kat.), múzeumi próbaszolgálatos tisztviselőjelölt, egyetemi művészettörténeti és keresztény régészeti intézeti mb. tanársegéd Budapestről (Gerevich professzor), műtörténeti tanulmányokra 400 P ösztöndíjban részesült. Folytatta a magyar iparművészet folyóirat-bibliográfiájának készítését s ezenkívül bútortörténeti tanulmányokat végzett. Levéltári kutatásainak eredményeit összevetette a szakirodalommal és a föllelhető emlékekkel. Különösen Pest és Buda bútorművészetére vonatkozó problémakörrel foglalkozott, több száz mester nevét emelte ki a levéltárakból, többnek működését részleteiben is kidolgozta és műveiket felkutatta. Kutatásainak eredménye a Tanulmányok Budapest múltjából című kiadvány 1938-ik évi kötetében jelenik meg.

N É V M U T A T Ó

KÜLFÖLDI ÖSZTÖNDÍJASOK

- Alsó Ilona, 43
Arató István, 13
Antal Tibor, 31
Ádám (Reisz) Karolin, 52
Bartha László, 33
Bartha Dénes, 52
Bánk József, 30
Bárd Miklós, 36
Becseyné Juhász Györgyi, 10
Benda Kálmán, 40
Berki Feriz, 52
Bogárdi János, 57
Boreczky Elemér, ifj., 33
Borsi Tivadar, 36
Buday György, 49
Budinszky Tibor, 24
Budó Ágoston, 19
Buócz Elemér, tarnói, 24
Csajághy (Dancz) Márta, 25
Csebi Pogány István, 32
Csik Ferenc, 19
Csiky János, vitéz, 50
Csilléry Béla, 20
Dienes Éva, 21
Duray Tibor, 32
Ecsedy-Bálint Imre, 9
Erdélyi Gizella, 52
Erődi-Harrach Béla, 43
Fehértói Béla, 62
Fejér Ferenc, 6
Fogarasi Miklós, 34
Freiberger József, 25
Gara István, 44
Gauder Andor, 36
Gál István, 12
Gáldi László, 37
Gerő László, ifj., 34
Goll György, 25
Gombocz Ilona, 44
Gordon Helmut, 58
Goreczky Gyula, 25
Graf András, 53
Grund Béla, 35
Győrffy Barnabás, 21
Györgypál (Eekert) Irma, 23
Gyóry János, 41
Gyurmán Márta, 44
Hajdú Elemér, 59
Halász Márta, 9
Halmágyi (Hampel) László, 26
Hartnagel Sándor, 14
Hazagh Mihály, 21
Hincz Győző, 44
Honti János, 41
Horányi (Hechst) Béla, 50
Horváth János, 21
Hubay Ilona, 35
Huszár Lajos, 53
Imrédy Mária Magdolna, 37
Issekutz Béla, ifj., 49
Jaskó Sándor, 15
Kalmár Zoltán, 10
Kardos Tibor, 38
Karsay Gyula, 62
Kazár Jenő, 26
Kálmán László, 45
Kemény Péter, 15
Kendei-Kirchknopf György, 56
Kenyeres László, 45
Kerekes János, vitéz, 60
Kerekes Sándor, 21
Kerényi Jenő, 32
Komlósi Imre, 26
Konez Sándor, 23
Kósa János, 7, 10
Kosáry Domokos, 51
Kousz Nándor, 45
Kovács János, 16

- Kovács László, 55
 Kovács Mihály, 12
 Kováts József, 38
 Környey István, 58
 Krámlí András, 10, 16
 Kristóf Margit, 10
 Lapray Géza, vitéz, 35
 Lavotha Ödön, 56
 László Gyula, 53
 Lengyel Tamás, 6
 Lorberer Anna, lorbersbergi, 34
 Lissák Kálmán, 58
 Macskássy Pál, 43
 Magyar János, 27
 Majoros János, 27
 Manninger Gusztáv Adolf, 27
 Martinkó András, 46
 Meszlényi Perina, 38
 Migray Péter, 63
 Miháلكovics Szilárd, 11
 Molnár Ferenc, 46
 Nagy Ferenc, 54
 Nagy Károly, 28
 Nagy Mária Ilona, 48
 Nagy Zoltán, vitéz, 8
 Németh Antal, 31
 Németh Lajos, 16
 Németh Pál, 36
 Nyársapáti Károly, 54
 Olgyay Aladár, 60
 Olgyay Viktor, 61
 Oltai Rudolf, 61
 Ondreska Elemér, 63
 Ortutay Gyula, 46
 Papp László, 28
 Pál Zoltán, örösi, 28
 Pásztor Lajos, 9
 Pázdán Lajos, 63
 Perényi József, 7, 41
 Péterffy Gedeon, 31
 Pongrácz Zoltán, 11
 Rázsó Imre, 59
 Révész István, 17
 Rézler Ilona, 24
 Romhányi György, 55
 Rónay Nándor, 56
 Ruzicska Gyula, 29
 Schmidt Jenő, 29
 Sebesta Vilma, 61
 Simonyi Margit, 24
 Strada Ferenc, 7
 Szabados Jenő, 33
 Szabó Dénes, 54
 Szabó Gyula, 29
 Szabó Margit, 61
 Szabó Zoltán, 17
 Szarvas Pál, 11
 Szauder József, 38
 Szekeres János, 63
 Szelényi Tibor, 11
 Szendi Balázs, 18, 51
 Szilvássy Árpád, 30
 Szőkefalvi Nagy Béla, 22
 Szűcs István, 39
 Szűcs Margit, 12
 Szűts Edéné Kovács Mária, 61
 Takács Zoltán, 47
 Telegdi Zsigmond, 12
 Temesi Győző, vitéz, 54
 Ternay Kálmán, 39
 Torma Iván, 47
 Török Béla, 18
 Tuskó Ferenc, 30
 Udvarhelyi Béla, 18
 Udvaros István, 63
 Ujvári Ferenc, 64
 Ungváry Iván János, 40
 Valló József, 42
 Varga Ferenc, 33
 Vargyas Katalin, 47
 Vértes Olga, 12
 Weger Imre, 48
 Wrublovsky András, 39
 Zajtay Imre, 42
 Zibolen Endre, 22

Összesen: 163.

BELFÖLDI ÖSZTÖNDÍJASOK

Aczél Márton, 69	Lechner Kamill, 81
Babos Ernő, (800 P), 69	Lovassy Andor, 78
Bacsó László, 66	Major Ervin, 83
Balog Győző, 66	Makkai László, 74
Balogh Ilona, 70	Mayer Erzsébet, 78
Balogh János, (800 P), 70	Márkus József, 83
Bartha Katalin, 77	Mátrai Lászlóné Zemplén Jolán, 81
Benda Kálmán, 70	Mentler Sándor, pusztazámori, 82
Benkő István, 66	Mezősi József, 80
Bónis György, (800 P), 65	Molnár Ernő, 74
Boros János, 68	Mórotz Kálmán, 83
Dezső Lóránt, 70	Nemeskéri János, (800 P), 85
Domján Anna, 79	Nótel Rudolf, 65
Dubrauszky Viktor, (800 P), 68	Pakucs Béla, 78
Ecsódi János, (800 P), 70	Rihmer László, granasztói, 82
Elekes Lajos, 71	Rudnay Gyula, 85
Erdődi József, 76	Sátori József, 77
Fél Edit, (800 P), 84	Schimert János, 68
Gerendás Ernő, 71	Soós Árpád, 74
Gerendás Mihály, 80	Sótér István, (800 P), 75
Gerő Lóránd, (800 P), 81	Szabó Zoltán, (800 P), 75
Gombás Pál, (800 P), 71	Szalkay Ferenc, 75
Goreczky László, 67	Szemerényi Oszwald, (800 P), 75
Guth Kálmán, 71	Szentiványi József, (800 P), 85
Hadrovics László, (800 P), 72	Szép Jenő, 69
Hantos Gyuláné Hajdú Anna Helga, 72	Szűts Györgyi, 83
Hartnagel Erzsébet, 72	Temesi Mihály, 79
Hunyady Piroska, 73	Tenk Béla, 79
Ittzés Jenő, 67	Terbe Lajos, (800 P), 75
Jankó József, 82	Tomori Viola, (800 P), 76
Juba Adolf, 67	Tóth Dénes, 84
Kálmán Béla, (800 P), 75	Ujhelyi József, 76
Kerekes József, 73	Ungár László, 79
Lajos Sándor, 68	Varga Imre, 76
Lakó György, 73	Varga László, 77
Láng Sándor, 74	Visy József, (800 P), 77
	Voit Pál, 85

Összesen: 73. Akiknél nincs külön megjelölve az összeg, azok félösszegű, 400 pengős ösztöndíjat nyertek. Akik teljes összegű, 800 pengős ösztöndíjban részesültek, azoknak neve mellett a kapott összeget feltüntettük.

F Ü G G E L É K

Az Országos Ösztöndíjtanács tagjainak névsora 1939. január 1-én.

A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 13.826—1934—IV. szám alatt 1934. február 19-én kelt rendelete alapján az évi jelentések függelékeként közlésre kerül az Országos Ösztöndíjtanács tagjainak a jelentés megjelenési évének első napján fennálló állapot szerinti névsora is. A nevek mellett zárójelben lévő évszám azt az évet jelenti, amelynek december 31-én az illető tanácstag megbízatása lejár. Azok tanácstagsága, akik hivatalból tagok, nincs időhöz kötve.

I. Elnökség:

Elnök: *dr. Bakay Lajos* (1943)

Aelnök: *dr. Heller Farkas* (1943)

Ügyvezető igazgató: *dr. Domanovszky Sándor* (1943)

II. Hivatalból tagok:

a) A Magyar Nemzeti Múzeum önkormányzati szervezetébe tartozó öt közgyűjtemény első tisztviselői:

Országos Levéltár főigazgatója:

dr. Herzog József

Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója:

dr. Fitz József

Magyar Történeti Múzeum főigazgatója:

dr. gróf Zichy István

Szépművészeti Múzeum főigazgatója:

dr. Csánki Dénes

Természettudományi Múzeum főigazgatója: *dr. Pongrácz Sándor*

b) A külföldi magyar intézetek kuratóriumának elnöke, tagjai és az intézetek igazgatói:

A Kuratórium elnöke:

betöltetlen

A Kuratórium tagjai:*

dr. Gerevich Tibor

dr. Szekfű Gyula

Bécsi Magyar Kultúrintézetek főigazgatója:

dr. Miskolcgy Gyula

Berlini Magyar Intézetek igazgatója:

dr. Farkas Gyula

Római Magyar Intézetek igazgatója:

dr. Koltay-Kastner Jenő

Római Magyar Papi Kollégium igazgatója

dr. Luttor Ferenc

Varsói Magyar Intézet igazgatója:

dr. Divéky Adorján

Franciaországi Magyar Tanulmányi Központ igazgatója:

dr. Molnos Lipót

* A többi kuratóriumi tag más címen is tagja a Tanácsnak, ezért itt nem soroltatnak fel, hanem nevük után *-gal jelöltetnek meg.

III. Kiküldetés alapján tagok:

- A budapesti hittudományi kar részéről: *dr. Pataky Arnold* (1939)
- „ „ jog- és államtud. kar részéről: *dr. Kolosváry Bálint* (1941)
- „ „ orvostudományi „ „ *dr. Burger Károly* (1943)
- „ „ bölcsészettud. „ „ *dr. Kornis Gyula* (1942)
- A szegedi jog- és államtud. „ „ *dr. Ereky István* (1942)
- „ „ orvostudományi „ „ *dr. Baló József* (1939)
- „ „ bölcsészettud. „ „ *dr. Sik Sándor* (1944)
- „ „ mat.-természettud. „ „ *dr. Szentpétery Zsigmond* (1941)
- A debreceni hittudományi kar részéről: *dr. Varga Zsigmond* (1941)
- „ „ jog- és államtud. kar részéről: *dr. szentpéteri Kún Béla* (1944)
- „ „ orvostudományi „ „ *dr. Bodnár János* (1940)
- „ „ bölcsészettud. „ „ *dr. Hankiss János* (1943)
- A pécsi egyetem soproni hittud. kara részéről: *dr. Pröhle Károly* (1943)
- „ „ jog- és államtudományi kar részéről: *dr. Bozóky Géza* (1939)
- „ „ orvostudományi „ „ *dr. Gorka Sándor* (1942)
- „ „ bölcsészettud. „ „ *dr. Halasy-Nagy József* (1940)
- A József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
- a) mérnöki osztálya részéről: *Oltay Károly* (1944)
- b) építésmérnöki osztálya részéről: *dr. Kotsis Iván* (1941)
- c) gépésmérnöki osztálya részéről: *Schimanek Emil* (1942)
- d) vegyészmérnöki osztálya részéről: *dr. Vuk Mihály* (1939)
- e) soproni bánya- és kohómérnöki osztálya részéről: *Boleman Géza* (1943)
- f) soproni erdőmérnöki oszt. részéről: *Lesenyi Ferenc* (1940)
- g) állatorvosi osztálya részéről: *dr. Zimmermann Ágoston* (1944)
- h) mezőgazdasági osztálya részéről: *dr. Doby Géza* (1941)
- i) közgazdasági és kereskedelmi osztálya részéről: *dr. Fellner Frigyes* (1940)
- j) közigazgatási osztálya részéről: *dr. Bud János* (1943)
- A képzőművészeti főiskola részéről: *Benkhardt Ágost* (1942)
- A zeneművészeti főiskola részéről: *dr. Székelyhidy Ferenc* (1940)
- A Magyar Nemzeti Múzeum Tanácsa részéről:
- I. *Csányi Károly* (1942)
- II. *dr. Pasteiner Iván* (1939)
- Az Országos Természettudományi Tanács részéről:
- I. *dr. Gulyás Antal* (1942)
- II. *dr. Mauritz Béla* (1943)
- III. *dr. Pogány Béla* (1944)
- IV. *dr. Szabó Gusztáv* (1944)
- V. *dr. Szarvassy Imre* (1939)
- VI. *dr. Széki Tibor* (1940)
- VII. *dr. Tangl Károly* (1940)
- VIII. *dr. Vámosy Zoltán* (1941)
- Az Országos Irodalmi és Művészeti Tanács részéről:
- I. *dr. Horváth János* (1943)
- II. *Réti István* (1939)
- III. *dr. Dohnányi Ernő* (1941)

IV. A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr által az Országos Ösztöndíj-tanács intézőbizottságának felterjesztése alapján meghívott tanácztagok:

a) tudománypolitikusok:

I. dr. Szily Kálmán (1943)
II. dr. Magyar Zoltán* (1940)

b) műépítésszek:

I. dr. Hüttl Dezső* (1942)
II. Wälder Gyula (1939)

c) szobrászművészek:

I. Sidló Ferenc (1944)
II. Kisfaludy Stróbl Zsigmond (1941)

d) festőművészek:

I. Dudits Andor (1943)
II. Glatz Oszkár (1940)

e) zeneművészek:

I. Bartók Béla (1942)
II. Kodály Zoltán (1939)

f) iparművészek:

I. Szablya-Frischauf Ferenc (1944)
I. dr. Navratil Ákos (1942)

g) tudománysszakok képviselői:

II. dr. Orsós Ferenc (1942)
III. dr. Hajnal István (1942)
IV. dr. Tiefenthaler József (1943)
V. dr. Szent-Györgyi Albert* (1943)
VI. dr. Yolland Artúr (1943)
VII. dr. Prinz Gyula (1944)
VIII. dr. Eckhardt Sándor* (1944)
IX. dr. Szabó Zoltán (1944)
X. dr. Zambra Alajos (1944)
XI. dr. Glattfelder Gyula (1939)
XII. dr. Schmidt Henrik (1939)
XIII. dr. Johan Béla (1939)
XIV. dr. Melich János (1940)
XV. dr. Huszti József (1940)
XVI. dr. Schütz Antal (1940)
XVII. dr. Szentpétery Imre (1941)
XVIII. dr. Ravasz László (1941)
XIX. dr. Moravesik Gyula (1941)
XX. egyelőre betöltetlen (1941)

h) a Földtani Intézet és kísérletügyi intézetek vezetői közül a földművelésügyi miniszter úr hozzájárulásával meghívott tagok:

I. dr. Lóczy Lajos (1942)
II. Dicenty Dezső (1939)

V. Hivatal.

(Budapest, VIII., Múzeum-körút 6—8.)

Titkár: dr. Párdányi Miklós nemzeti múzeumi alkönyvtárnok,
Beosztva: dr. Meznerics Ilona leánygimnáziumi r. tanár.

30.541. — Kir. Magyar Egyetemi Nyomda, Budapest. (Felelős: Thiering Richárd.)

Magyar Tudományos Akadémia
Könyvtára 10227/195 2-22.

